

Баянғали ӘЛИМЖАНОВ
Баянғали АЛИМЖАНОВ
Bayangali ALIMZHANOV

Мейірімді

Асқар

Доброжелательный

Асқар

KIND

Askar

Ертегі·Сказка·A fairy-tale

Баянғали ӘЛІМЖАНОВ
Баянғали АЛИМЖАНОВ
Bayangali ALIMZHANOV

МЕЙІРІМДІ АСҚАР
Ертегі

ДОБРОЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ АСҚАР
Сказка

Kind Askar
A fairy-tale

НҰР - СҰЛТАН
2022ж.

УДК 821.512.122-93

ББК 84(5Қаз)-44

А44

МЕЙІРІМДІ АСҚАР. Баянғали ӘЛІМЖАНОВ. – Нұр-Сұлтан, 2022.
– 112 б.

ISBN 978-601-80879-9-8

«Мейірімді Асқар» - өте қызықты кітап. Ауылдың мейірімді баласы ертегілер әлеміне өтіп кетеді. Алтын балықты құтқарады, Қайсар қалайы солдатты тірілтіп алады. Ол ақылғөй қаз Аккамен, Қар ханшайымымен достасып, барон Мюнхгаузеннің өзін өтіріктен жеңіп кетеді! Ол Пушкиннің, Ханс Кристиан Андерсеннің, ағайынды Гриммдердің, Сельма Лагерлефтің ертегі кейіпкерлерімен дос болады. Қазақ баласы әлем халықтары ертегілерінің барлық ізгі кейіпкерлерін өзінің досы деп санайды. Ол қазақ ертегілерінің қайырымды алыптарымен дос болып, кең далада керемет қызық оқиғаларды басынан кешіреді.

Бұл кітапқа Асқар туралы ертегілер циклының үш бөлімі – «Мейірімді Асқар», «Мейірімді Асқардың жаңа достары» және «Жауыздардың шабуылы» топтастырылған.

«Доброжелательный Аскар» – увлекательная книжка о казахском мальчике, оказавшемся в мире его любимых сказок. Герои Пушкина, Ханса Кристиана Андерсена, братьев Гримм, Сельмы Лагерлёф, персонажи сказок разных народов мира, хорошо знакомые Аскару по книгам, теперь становятся его настоящими друзьями. Путешествуя по удивительному сказочному миру, он спас Золотую рыбку, оживил Стойкого оловянного солдатика с его прелестной танцовщицей, пожил в замке Снежной королевы, перебрал самого барона Мюнхгаузена, сдружился с богатырями из казахских сказок...

В книгу, адресованную юным читателям, вошли три цикла сказок об Аскаре: «Доброжелательный Аскар», «Новые друзья доброго Аскара», «Нападение злодеев».

'Kind Askar' is a fairy-tale about an adventurous boy from a Kazakh village. On his travels he saves a Golden Fish, and revives the Steadfast Tin Soldier. He makes friends with Akka the Goose and the Snow Queen, and even beats Baron Munchausen at lying. Askar gets to know characters from stories by Alexander Pushkin, Hans Christian Andersen, the Brothers Grimm, Selma Lagerlöf and others. By the end of the tale, characters from fairy-tales from all over the world have made friends with the kind-hearted Kazakh boy.

УДК 821.512.122-93

ББК 84(5Қаз)-44

ISBN 978-601-80879-9-8

© Баянғали ӘЛІМЖАНОВ, 2022

Баянғали Әлімжанов

Мейірімді Асқар

Ертегі

Дала қариясы

Кең даланың бір түкпіріндегі кішкентай қазақ ауылында Асқар деген қарт өмір сүріпті. Уақыт өте келе қарттың балалары тәуір күнкөріс іздеп қалаға көшіп кетті. Ал дала қариясы шулы қалаға көшкісі келмей, өзінің туған ауылында қалды. Кейде оның көңілін мұң басатын, ондай кезде ол ескі әндерді ыңылдайтын.

Ауылдың маңында дала өзені Сілеті ағып жатыр. Көктем келгенде тып-тыныш өзен арнасынан асып, төңірегіне жайыла бастайды. Қария өзен жағасына келіп, ойға шомғанды жақсы көреді. Бала күнінде ол жер бетіндегі халықтардың ертегілерін қатты құмартып оқитын, оның әдемі таза қиялы ғажайыптар дүниесін кезіп кете беретін. Енді қартайған шағында оны әділетті ертегі әлемі қайтадан еліктіріп шақыра бастады. Асқардың қайтадан балалық шағына оралып, алыс-алыс жерлерге жүзіп барып, өзінің сүйікті кейіпкерлерімен кездескісі келді.

Осылай ойласа болды, жүрегі алыста қалған бейқам, мұңсыз бала кезіндегідей алабұртып, қаттырақ соғып кететін.

Балапандар мен жылан

Бірде ол қағаздан қайық жасап алып, өзен жағасына келді. Қария өзін кішкентай бала сияқты сезініп, жиһанкез ойынын есі кете ойнады.

Бір мезетте су бетінде жүзген бір шоқ шөп түбіртегінің үстіндегі құстың ұясын көрді. Ұяда үш балапан паналап жатыр екен. Олар көңілдене шықылықтап, өздерін аналары қашан тамақтандыратынын күтіп, ауыздарын ашып қояды.

Сол кезде судан бір үлкен жылан шыға келіп, балапандарды бас салмақ болды. Бірақ Асқар ұяны ұстай алып, жағаға шығарып үлгерді. Жылан зәрлене ысылдап, суға сүңгіп кетті. Ана - құс ұшып келіп, өзінің ұясына қонып, Асқарға қуана-қуана алғыс айтты:

–Рахмет! Ең асыл арманың орындалсын!

Балапандар да қанаттарын қағып-қағып қойып, шаттана шықылықтап жіберді.

Қатты ызаланған жылан тағы да тереңнен жүзіп шығып, құйрығын сермеді. Осы кезде қуатты толқын көтеріліп, Асқар мен құстарды соғып өтті. Келесі сәтте толқын қайтып, тұншығып қала жаздаған Асқар есін жиғанда өзінің қағаз қайығының үлкен мықты қайыққа айналып, онда балапандармен бірге отырғанын көрді. Ал ескекте Ана-құс отыр екен.

– О, мейірімді балақай! Сен ертегі оқиғасына батыл араластың! – деп сөйлей жөнелді құс әуезді дауыспен. – Шекарадан өтіп біздің әлемге ендің! Енді сенің алдында ұзақ жол жатыр – өзіңнің туған ауылыңа оралғанша бір жыл уақыт бар! Бірақ, сен қамықпа – қайырымды достарың әрдайым сенің қасыңнан табылады!

Құс осы сөздерді айтты да ұшып кетті. Оның өзін неге балақай дегеніне Асқар таңғалды. Еріксіз суға үңілді де, қалшыып қатып қалды!

Судан оған жас бала қарап тұрды! Бұл өзі, Асқар еді!

Ол басын ұстай алды. Судағы бейне де осылай етті. Қария бір ғажайыптың күшімен өзінің балалығына оралды!

Оның арманы орындалды! Ол балаға айналды! Оның үстінде күміс ою-өрнектері бар қызыл жағалы көк қамзол, шағын ақ қалпақ пен кең сұр шалбары бар. Былғары белбеуіне былғарыдан тігілген дорба ілінген.

Дала төсінде баяу ағып жатқан Сілеті қайықты алысқа әкете берді.

Сиқырлы тақия

Түн болды. Асқар жағаға шығып, қайықты шоқ бұтаға байлады. Шөпшек жинап, от жағып, кешкі астың қамына кірісті.

Бір кезде оған қарай бір бейтаныс адам дыбыссыз, байқатпай жақындап келді. Асқар оны бірге тамақтануға шақырды. Бұл қазақ ертегісінің кейіпкері Алдар Көсе еді. Тамақтан кейін Алдар көсе көңілденіп, Асқарға:

– Байқауымша, сен қайырымды баласың! Алдап жібергім келіп тұрса да, сені алдамаймын! Сенің қайырымдылығың үшін мен саған сый-сияпат жасаймын! Мына тақияны ал! – деді.

Ол балаға біраз киілген ескі тақиясын берді.

- Мұны ескі-құсқы деп ойлама! Бұл жай тақия емес, сиқырлы тақия! Егер кім де кім мұны кесе, сол бойда көзге көрінбейтін болады! Бірақ, ол үшін адамның ниеті адал болуы керек және сиқыр бір рет қана іске асады. Ал егер жаман ой ойласа, сиқырлы күші жойылады! Осыны есінде сақта!

Асқар аузын ашып үлгергенше Алдар Көсе қараңғылыққа сіңіп кетті.

- Дегенмен, мен сені алдадым! – деген көңілді дауысы ғана құлаққа жетті. – Тақияның бір емес, екі мүмкіндігі бар!

- Рахмет! Қандай жақсы өтірік! – деп айқайлады оның соңынан көңілденіп кеткен Асқар.

Кемпір мен алтын балық

Таң атқан соң ол әрі қарай жүзе берді. Бір кезде біреудің әлдекімнің жер-жебіріне жете ұрсып жатқанын естіді. Қараса, жағадан кемпір мен шалды байқады. Асқар оларға қарай жүзіп барды.

– Ах, антұрған! Сен кімді алдамақ болдың? – деп, кемпір шелектегі әлденеге саусағын безейді. Ал қарты үн-түнсіз сенделіп жүр.

Асқар жағаға шықты. Бірақ шал мен кемпір оны мүлдем байқамады. Асқар секіріп түсіп, тал-шіліктің тасасына жасырынған күйі оларды бақылай бастады.

Долданған кемпір шелектен балық алып шықты. Бұл жай балық емес, алтын балық еді!

Осы кезде Асқардың есіне түсе кетті! Бұл Александр Сергеевич Пушкиннің ертегісінен ғой! Оған әрі қызық, әрі қорқыныштылау көрінді. Аздап сабырға келген кемпір өзінің темірдей қатал даусымен алтын балыққа:

– Сен немене, мені сенен оп-оңай айырыла салады деп ойладың ба? – деді. -- Өзіңнің сыйлағандарыңды неменеге кері қайтарып алдың? Бұл жақсы емес... әуелі үй, сарай сыйлап, артынша бәрін кері қайтарып алғаның не?! Мен, бірақ, айламды асырдым! Сені күттім, тіпті ұзақ күттім, ақыры ұстап алдым! Енді сен менің қалағанымның бәрін орындайсың, немесе мен сені шойын табаға салып, маздаған отқа қуыратын боламын!

Кемпір от тұтатты. Түтіннің иісі шықты.

Асқар сиқырлы тақияны киіп, көрінбеген күйі тез отқа жүгіре жетті. Кемпірдің артына бұрылып, байғұс шалға әлдене деп бұркылдап жатқан сәтін пайдаланып, алтын балықты алды да, әрірек жүгіріп кетті.

Өзінің қайығына жеткен бойда ағыспен төменге қарай жүзе жөнелді. Ол кішкене кезінен осы ертегіні жақсы көретін. Енді өзін шынымен бақытты сезінді!

Алғашқы болып алтын балық тіл қатты.

- Рахмет саған, Асқар!

- Сен менің атымды қайдан білесің?! –деп, бала таңғалды.

- Сен немене, ұмыттың ба ? Мен сиқырлы балықпын ғой!

Асқар шаттана күліп жіберді.

- Бірақ мейірімді ертегілердің заманы өтті. Адамдар бәрін қиратып, өз ыңғайларына қарай өзгертіп, жер бетінде сиқырға толы ғажайыптарға орын қалдырмады. Бәрі пайда табу жолындағы жанталас жарысқа түсіп кетті. Менің де барлық жерде соңыма түсті. Барлық өзен, суға ау құрып, оны қопарғышпен жарып, бейшара балықтарды улады. Міне, ақырында кәрі қарға мені ұстап алды!

Асқар балықтың сөзін зейін қойып тыңдады.

– Адамдар мені ұстап алып, байлық, дәулет сұрағысы келеді. Ал мен әркім өз ақылымен, ерік-күшімен мақсатына жетуі тиіс деп есептеймін.

– Мен сізден ештеңе сұрамаймын! Мен тек жер жүзіндегі балалардың сүйікті балығын кәрі мыстанның қуырып жеп қойғанын қаламадым!

– Білем! – деді балық. – Сонда да мен саған бір таңғажайыпты сыйға тартқым келеді!

Бұл ерекше таңғажайып – жалғыз тілек болатын. Асқар не тілесе де ол тілегі орындалмақ. Тек бір шарты бар – тілек тек мейірбан, ізгі тілек болуы тиіс. Егер ол бір жаманшылық ойласа – бұл қасиет сол бойда жоғалады!

Асқар алтын балыққа алғысын білдіріп, оны өзенге жіберді.

Көп кешікпей орманды көрді де, жаяу жүріп саяхаттағысы келді. Ол қайықты жағада қалдырып, орманға қарай бет алды.

Маша мен аю

Ол орман жиегінде жидек теріп жүрген қызды көрді.

– Бұл орыс халық ертегісіндегі Маша ғой! – деп айқайлап жіберген Асқар оған қарай асыға беттеді. Олар танысты. Асқар оған өзінің Маша мен аю туралы ертегіні қалай жақсы көретіні туралы айтты.

– Міне, сен қандай ақылды және әдемісің! Сенімен кездескеніме соншалықты қуанышты екенімді білсең ғой! – дегенді ол сүйіне айтты.

Маша оның сөзіне қуанып, бірақ сол бойда мұңая қалды.

– Мен аюды алдап үйге келгеннен бері атам мен әжем тағы да аю ұрлап кете ме деп үнемі қорқатын болды. Бүгін серуендеу үшін оларға айтпай, орманға шығып кеттім!

Осы кезде олар үлкен аюды көріп қалды. Естері шығып, жуан қарағайдың тасасына тығылды. Аю еріне басып оларға қарай тіке жүрді.

– Ой, Асқар, мен қорқамын! – деп сыбырлады Маша. – Егер ол мені көрсе, алып кетеді де, еш уақытта босатпайды! Мен енді қайтып атам мен әжемді көрмейтін шығармын!

Асқар оны аяп кетті. Осы кезде оның есіне Алдар Көсенің сиқырлы тақиясы түсе қалды.

– Мына тақияны киіп ал – көрінбейтін боласың! Саған енді ештеңеден қорқудың қажеті жоқ! – деді Асқар.

Маша қуанып, тақияны киіп, көзге көрінбеген күйі үйіне қарай жүгіре жөнелді. Сол кезде аю ырылдады. Асқардың жүрегі зырк етті, бірақ аю қызды көрмей, ары қарай жүре берді. Асқар ойша Алдар Көсеге алғыс айтты - нағыз ер жігіт, ұлы алдаушы оны алдамапты!

Ақылды ана қаз Акка

Асқар сапарын одан әрі жалғастырды. Көп ұзамай ол шағын көлді көрді. Күн ыстықтау еді, ол қуанып кетті. Бірақ, алыстан су ішінде күйбеңдеп, қамыс арасына жасырынған екі бірдей күмәнді сұлбаны байқап қалды. Бұлар аңшылар еді. Олар судың ішіне үлкен, мықты тұзақ құрып жатты. Бір уақытта өздерінің зұлымдық істерін бітіріп, кетіп қалды.

Асқар суға ақырын келді де, бәрін түсінді. Тұзақ құс аулау үшін құрылған еді!

Дәл осы мезетте қаздар ұшып келді. Олар салқын әрі таза суға сүңгіп кетіп, шөлдерін басып, тура бала отырған маңдағы тұзаққа қарай жүзді. Асқар оларға айқай салды:

– Қаздар, қаздар! Бұл жерге жақындамаңдар! Бұл жерде тұзақ бар!

Қаздар одан сайын қаттырақ қаңқылдай түсіп, тоқтады. Асқар тұзақты жұлмалап жағаға шығара бастады. Сол кезде оның жанына қаздар келді.

Асқар оларды таныды. Бұл Сельма Лагерлефтің ертегісіндегі қаздардың нақ өзі болатын! Ол ежелгі достарымен кездескеніне қатты қуанды. Ия, ия, ол өзін ертегілердің барлық сүйкімді кейіпкерлерінің досы санайтын. Ал олар алыс ауылдағы белгісіз қазақ баласын өздерінің досы санай ма екен?

Қаздар мазасыздана қаңқылдап, бейтанысты қоршап алды, ал олардың жолбасшысы- жас еркек қаз айбат шеге ысылдап, үлкен қанаттарын барынша жайып, ұзын, қатты тұмсығын жоғары көтеріп, шайқасуға дайындала бастады. Бірақ, үлкен ақ ана қаз қаңқ етіп, оларды тоқтатты.

– Кез келген бейтанысты дұшпан санау дұрыс емес! Одан да мына тұзаққа қарасандаршы! Оларды біздің алдымыздан құрып қойған! Егер мына қайырымды бала кездеспегенде, не болатынын кім білсін!

Ол мамырлай басып балаға жақындап, оған ризашылығын білдірді.

Асқар жымыды.

– Сіздің есіміңіз Акка емес пе?! – деп сұрады ол үлкен ана қаздан.

– Ия! Бірақ сен оны қайдан білесің? – деп, ана қаз таңырқады.

Асқар өзінің олар туралы ертегіні қызыға оқығанын айтып берді.

– Сіздің Акка деген есіміңіз қазақша Ақ қаз дегенге ұқсас!

Акка баланың ілтипат білдірген сөздеріне масаттанып, марқайып қалды.

– Сен ізгі ниетті баласың! Бұл қасиет Табиғаттың үлкен сыйы!

Қаздарға оның ақ көңілден айтылған сөздері ұнап, олар достық пейілмен жақындады. Асқардың саяхаттағысы келетіні туралы білгеннен кейін, оны өздерімен алыс жақтарға ала кетті. Асқардың бақыттан төбесі көкке жеткендей болды! Ол қаздарға мініп, алқаптар мен көлдердің,

таулар мен ормандардың үстінен ұшып өтті. Ұшар биіктен қарағандағы жер беті неткен ғажап десеңші!

Ол шаттана айқайлап жіберді! Қолдарын екі жаққа жайып, бүкіл жер бетін құшағына алғысы келген еді! Сол сәтте қаздың арқасынан құлап кетіп, төменге қарай құлдилап жөнелді!

Жас еркек қаз шошына айқайлап жіберді. Барлық қаздар алаңдап, ұшуларын баяулатты. Бірақ, дана Акка баланың төменге қарай қалықтай ұшқанына көз тастап, былай деді:

– Сапарымызды жалғастыра береміз! Ол керек жеріне келіп жетті және өзіне керегін жолықтырады!

Қаздар одан әрі ұша берді.

Мәртебелі барон Мюнхгаузен

Асқар барон Мюнхгаузеннің шабындығында үюлі тұрған бір мая шөптің үстіне құлап түсе қалды!

Мәртебелі барон белгісіз жұмбақ елден келген осынау сирек қонақты көргенде қуанып кетті. Ол қызметшілеріне мол дастархан жасауды бұйырды. Баланы жақсылап тамақтандырды. Көптеген қызықты оқиғалар айып берді, Асқар да оған еліктеп, қазақтың қиял-ғажайып ертегілерін есіне алды. Бір кезде лепірген барон балаға ұсыныс айтты:

- Кел, бәстесіп өтірік әңгіме айтайық! Кімнің өтірігі асып түсер екен?!

- Қойыңыз, мен сізге бәсекелес емеспін! Мен сіз туралы оқығам! Сіздің тапқырлығыңызды, ғажайып ой-қиялыңызды өте жоғары бағалаймын!

- Менің ізгі ниетімді қабыл алыңыз! – деді масаттанған суайт-барон. – Егер менімен өтірік әңгіме айтудан сайысқа түспейтін болсаң, онда бұл ежелгі тас қорғаннан мәңгі-бақи шықпайтын боласың!

Өзінің сөзіне сендірмек болған барон ұзынша мылтығын алып, ауаға гүрс еткізіп атып жіберді. Бала сол бойда басын изей қойды.

- Міне, тыңда, жарқыным Оскар...

- Мен Оскар емеспін, Асқармын! – деп қарсыласты Асқар.

– Енді, бізге осылай үйреншікті! – деп, тоқмейілсіген барон Мюнхгаузен мырс етті. – Сен өкпелеме, Оскар! Сонымен, бірде мен пешімнің ыстық тұрбасының тура үстінен ұшып бара жатқан қаздарды ескі бытыра мылтығыммен атып кеп жібердім! Одан кейін не болғанын білесің бе? Айтсам ешкім сенбейді!

Барон рахаттанып, мұртын ширатып сөзін жалғады:

– Кенет пештен тарс етіп әлдене түсе қалды! Қарасам – қуырылған қаз! Дәмділігі сондай – бармағыңды жалайсың!

– Сол оқиға болған кезде біз екеуміз бірге едік қой! – деп күлімсірей жалғастырып әкетті бала. – Өзіңізбен біздің Сілеті өзенінің жағасында кездестік! Сіз зеңбірек ядросына отырып алып, саяхаттап жүргенде, түсіп қалдыңыз. Мен сізді қайықпен келесі жағаға жеткізбек болдым. Ол кезде де біз тап осылай кім асыра өтірік айта алады деп бәстескен болатынбыз! Қызу бәстескеніміз сондай, біз өзімізді қайығымызбен қоса үлкен, ызакор ата қаздың жұтып қойғанын байқамаппыз! Бірақ, біз пікірталасымызды ашулы құстың ішінде де жалғастыра бердік, сол уақытта ата қаз өз тобын бастап ұшып келе жатқан еді!

– Хм-м, бұлай болуы әбден ықтимал және менің жобама келеді! – деп, барон қарқылдай күлді.

– Екеуміз ата қаздың қалай ұзақ ұшқанын байқамаппыз! Бір кезде оған қарай мылтық атылды! Сөйтсек, сіздің пешіңіздің ыстық тұрбасының үстінен ұшқан құсқа оқты дәлдеп тигізген сіз екенсіз! Осылайша сіз екеуміз сіздің түскі ас ішетін үстеліңізден бір-ақ шықтық!

– О-о, бұл тіпті қызық! Барон өзі ішінде отырған қазды өзі атып түсіреді! Керемет!

– Сіз қазды сойған кезде, – деп жалғастырды Асқар күлімсірей. – біз сол жерде әлі бәстесіп отыр едік! Сіз бізге айқайлағанда барып, біз есімізді жиып, қорыққанымыздан қуырылған қаздың ішінен секіріп түстік!

Мюнхгаузен барон үнсіз басын шайқай берді.

– Ең қызығы осы кезде басталды: ата қазды атып алған Мюнхгаузен қуырылған ата қаздың ішінен шыққан Мюнхгаузенді жеп көргісі келді! Анау мұнымен келіспей, екі барон бір-бірімен ұстаса кетті!

– Жоқ, олай емес, бұл өтірік! Мюнхгаузен – каннибал емес! Өзін-өзі өлтіруші де емес! – деп, суайт-барон күйіне айқайлап жіберді.

– Мен сізбен толық келісемін! Бірақ, рахым етіңіз, менің сізден өтірігімді асырғаныма келісетін шығарсыз! – деді бала жымыңдап.

Барон Мюнхгаузен қарқылдай күліп, Асқардың иығынан қақты.

– Бәрекелді, Оскар!

Мәртебелі барон осылай деп бірнеше рет саңқылдады.

– Енді бара бер, бірақ мынаны ойыңа мықтап түйіп ал: бұдан былай және өмір бақи барон Иерониим фон Мюнхгаузен сенің адал досың! Міне, мен өзімнің ысқырғышымды саған ескерткішке берем. Екі рет ысқырсаң болды – мен саған жетіп келем! Менің ірі калибрлі тамаша мылтығым әруақытта саған қызмет ететін болады. Есіңде болсын: барон Мюнхгаузен әруақытта тек қана шындығын айтады және өз сөзіне жауап береді! Тек менің шындығымның аздап фантастикалық жағы басым!

Асқар ысқырғышты дорба-сөмкесіне салып, қонақжай баронға алғысын жаудырып, одан әрі жолға шықты.

Қайтпас қайсар қалайы солдат

Қыр баласы ертегі әлемін рахаттана ұзақ аралады. Ол ұлы ертегішілердің кітаптары арқылы таныс көптеген атақты кейіпкерлерді кездестіріп, олармен дос болды. Ағаш басында отырған Винни Пухты, етік киген Мысықты, салтанатты мундир киген Щелкунчикті, Ергежейлі Мұрынды (Карлик Нос), өзінің ханзадасын тапқан Күлше қызды (Золушка), әжесінің қасындағы Қызыл Телпекті және басқа да ертегілердегі өзінің көңіліне өте ыстық сүйікті кейіпкерлерді кездестірді. Оларға қара күштер шабуылдаған кезде неше түрлі қызықты оқиғалар мен жағдайлар болды. Ондайда достар бір-бірін құтқарды. Осындай адал достық пен мейірбан сезімнің әсерінен Асқар өзін бақытты сезініп, шексіз қуанышқа бөленді. Ол өзінің ескі де жаңа достарына өміріндегі осынау қуанышты сәттері үшін алғыс білдіріп, олармен жаны жылылыққа бөлене тұрып қоштасты.

Біраз уақыттан кейін Асқар белгісіз бір қалаға тап болды. Ол тар көшемен келе жатып, айналасына тандана қарап қояды. Кенет бір уыс қоқыс пен күлді көзі шалды. Бала әуелде оны айналып өтпекші болды, бірақ оның тегін қоқыс үйіндісі емесін байқап қалды. Ол таяқ алып, үйіндіні тырмалап көрді. Онда балқып кеткен қалайының қалдығы мен өртенген сәнді түйреуіш жатыр еді.

Асқар қалшиып тұрып қалды: «Бұл Ганс Христиан Андерсен ертегісіндегі қайтпас қайсар қалайы солдат пен оның биші ғашығы ғой!» Ол осы ертегілік солдатты жақсы көретін және оны сүйікті бишісімен бірге лаулаған пешке тастағаны жанына батушы еді. Міне, енді ол өзінің қолында! Асқар бақтағы орындыққа отырып алып, қайтпас қайсар қалайы солдатты қайткенде бұрынғы қалпына келтіріп, қатарға қосуға болатыны және биші екеуін үйлендіру туралы ойлап кетті. Ол тіпті жауынгердің екінші аяғын да қалпына келтіргісі келді! Осы кезде алтын балық есіне түсті.

Ол балыққа үн қатып, өзінің тілегін жеткізді. Осы кезде оның құлағына толқынның шолпылдағаны мен балықтың әуезді үні келіп жетті: «Солай-ақ болсын!»

Келесі сәтте қалайының қалдығы мен өртенген сәнді түйреуішке жан бітіп, селк еткендей болды да, жоғары көтеріліп бара жатты. Асқар әуелде оларды тіпті дұрыстап көре алмай қалды. Абайлап қараса, қайтпас қайсар қалайы солдат өзінің салтанатты киімімен, екі аяғы бүтін күйінде биші ғашығымен қол ұстасып жерге түсіп келе жатыр!

Бәрінің қуанышында шек болмады. Олар құшақтасып, бір-бірін айнала жүріп би биледі. Сосын жауынгер мен бишіге жақсылық ойламайтын арам ниеттілердің көзіне қайта түспеу үшін тез арада бұл қаладан кетіп қалуды ұйғарды. Ең дұрысы алыс жақтарға кету деп шешті олар.

Бремен музыканттары

Бақытты достар қуаныштың құшағында қалықтай ұшып бара жатқандай еді, көп ұзамай олар иесіз иен ормандағы жападан жалғыз тұрған үйге тап болды. Олар үйге кіріп дем алмақшы болды. Бірақ, ол ойлары бірден іске аспады.

Алдымен ит үрді, қораз шақырды, мысық мияулады. Оған адам шошырлық ақырған дауыс қосылды. Биші қорыққанынан өзінің қайтпас қайсар қалайы солдаттына тығылды, ал ержүрек жауынгер қаруын шапшаң көтеріп, ұрысқа дайын тұрды. Бірақ қыр баласы Асқар есектің дауысын бірден танып, достарына белгі беріп, сабырға шақырды.

- Мә! Бұл ағайынды Гриммдер ертегісіндегі Бремен музыканттары ғой! Міне, керемет!

Бала құшағын жайған күйі үйге қарай жүгірді. Қуана күлімсіреген баланы көрген Бремен музыканттары тынышталып, достарды үйлеріне кіргізді.

Танысып, әңгімелесіп өздерінің бастан кешкен оқиғаларын айтып берді.

Музыканттар қайтпас қайсар қалайы солдат пен бишіден өздерінің қасында қалып, бірге тұруларын өтінді.

- Біздің досымыз және сенімді қорғаушымыз боласың! Ал биші ас үйді басқарады және билейтін болады!

Қайтпас қайсар қалайы солдат ойланып қалды. Осы кезде биші әңгімеге араласты:

– Сенің қызмет етіп келе жатқанына ұзақ уақыт болды. Дегенмен саған да тыныш өмір сүріп, демалу керек. Расымен де, сүйіктім, осы жерде қалайық, бейбіт өмірдің рахатын сезінейік!

Қайтпас қайсар қалайы солдат жымия күлді. Ол да көптен бері бақытты отбасылық өмір кешуді қалап жүрген болатын, сүйіктісінің сөздері ойындағысын дөп басты. Ол келісті. Барлығы бұл шешімді қуана құптасты. Бремен музыканттары әндете бастады. Асқар оларға қосылды, ал биші әдемі биімен сүйсіндірді. Қайтпас қайсар қалайы солдат та шыдап тұра алмай, онымен бірге билей жөнелді.

Осы кезде қатты айкай-шу мен дүрсілдеген аяқтың дыбысы естілді. Терезеден далаға көз салған достар өздерінің үйлеріне қарақшылар шабуыл жасағанын түсінді. Ия, бұлар бір кезде Бремен музыканттары қуып жіберген қарақшылар еді. Ашулы қарақшылар қылыш пен қанжарды олай да бұлай сілтейді.

Достар қорғанысқа дайындалды.

Осы кезде Асқардың есіне өзінің барон досы түсе қалды. Ол дорбадан ысқырғышын алып, екі рет ысқырды. Жауап ретінде одан да қатты ысқырық естілді. Сөйтсе, бұл барон Мюнхгаузеннің зеңбірек оғы

болып шықты. Қараса, барон зеңбірек ядросына мініп, ұшып келе жатыр! Жолай өзінің үлкен қаруын оталдырып келеді! Біңғайы келгенде, ол қалың шөпке секіріп түсті, ал снаряд болса әрі қарай ұша берді. Түрлі-түсті мундир киген және қолында көлденең ұстаған екі үлкен мылтығы бар, аспаннан түсіп келе жатқан жауынгер баронды көрген қарақшылардың зәрулері зәр түбіне кетіп, алды-артына қарамастан қаша жөнелді.

Барон Мюнхгаузен олардың ізінен екі рет атып - атып жіберді. Қарақшылар көзден ғайып болды және олар енді қайтып келмейтін-ақ шығар!

Айбынды барон қарқылдай күлді.

– Ал қалай, Оскар?!

Достар қол шапалақтап жіберді.

- Барон Мюнхгаузен – нағыз дос! Ол ешуақытта өтірік айтпайды және айтқан сөзінде тұрады!

- Рахмет, данке ! Рахмет! – деді Асқар жарқын дауыспен.

Барон сыпайы түрде қалпағын жоғары көтеріп, әлдене айтпаққа оқталды. Бірақ, зеңбірек ядросының өзіне қарай қайтып ұшып келе жатқанын көрді де, тез есін жиып, тура атқа мінгендей ядроға ырғып мініп алып, ұшып кетті.

– Кездескенше, Оскар! – деген дауысы естілді.

– Кездескенше, барон! – деп айқайлады Асқар оның ізінен.

Оның жаңа достары оқиғаның осылайша өріс алғанына таң-тамаша болып, қайырымды балаға алғыстарын білдірді.

Кенет жел гулей бастады да, күрт салқындап кетті. Қар жауып, боран соқты. Достар үйге тығылды.

Қар ханшайымының жылуы

Көп ұзамай ауа райы қайтадан өзгерді. Жылынып, артынша ысып кетті. Кесек қарлар тез ери бастады. Асқар үйден шығып, айналаны жіті қарап шығып, ауа райының осылайша жылдам құбылғанына таңғалды. Біраздан соң ол ағаштардың арасынан күн сәулесімен ерекше жалтылдап, жарқырап тұрған күймені көрді.

Бұл Қар ханшайымының күймесі болатын. Сондай сымбатты, айбарлы және өктем көрінетін ханшайым үнсіз отырған күйі Асқарға тіке қарады.

Асқар қуанып кетті.

– О-о! Мен сізді таныдым! Сіз Қар ханшайымысыз! Мен Ганс Христиан Андерсеннің ертегісін оқыған соң, сізді көрсем деп армандаушы едім. Ия, сіз расымен де теңдессіз сұлу екенсіз!

Баланың шын көңілден айтқан сөздерінің Ханшайымға ұнағаны соншалық, ол күлімсіреді. Сол кезде оның бет-жүзі де жыли бастады.

Тек осы сәтте ғана Асқар ыстық ауаның оған жақпайтынын байқады. Оның қар мен мұздан жасалып, гәуһар секілді күн сәулесімен ойнақылана құбылған жарқырауық әдемі киімдері мен әшекейлері енді болмаса еріп кеткелі тұр еді. Мұз күйме қалың буға оранған. Асқар күйменің антициклон әсерінен ауаның жылы ағынына тап болғанын түсінді! Бұған Ханшайым түк те жасай алмайтындай көрінді!

Асқар шыдай алмай айқайлап жіберді.

- Апырмай, бұл қалай!? Сіз шанамен бірге еріп кетуіңіз мүмкін ғой! Сонда, ертегі әлемі өзінің ғажайып Қар ханшайымынан айырылып қалмақ па?!

Ол Қар ханшайымын құтқармақ болды!

- Сізге қалай көмектесе аламын, о, ұлы ханшайым?! – деді ол қызулана.

– Ал сен мені не үшін құтқарғың келеді?! – деп сұрады ханшайым. - Мен суықпын, ешкімге керексіз, кесір мінезді ханшайыммын! Елдер менен жапа шегеді!

– Олай емес! Біз сізді жақсы көреміз! Егер сіз мейірімсіз, залым болсаңыз, Кай мен Герданы босатпаған болар едіңіз, ғасырлар бойы мұзға қатырып тастар едіңіз! Сіз, теңдессіз ертегі Қар ханшайымы, әруақытта балаларға керексіз! Суық жылтырауықтар ішіндегі сіздің жаныңыз мейірімді!

Баланың сөздері оның жанын толқытты.

– О, сүйкімді балақай! Сен маған өзіңнің мейірбан тілектеріңмен-ақ көмектестің! Күймеге отыр, менің қонағым бол!

Тебірене толқып кеткен бала сүйікті ханшайымының ұсынысынан бас тарта алмады. Ол тек өзінің достарымен қоштасып, қолын бұлғай берді. Баланы қасына отырғызды да, ханшайым солтүстік бағытқа қарай үрлеп жіберді. Бір сәтте жылы ауа ағынының орнына мұз дәліз пайда болды. Қар ханшайымы жаймен ғана қолын шапалақтап еді, күйме заулай жөнелді. Аздан соң олар қар мен мұздан соғылған, жарқыраған сарайға келді.

Асқар Қар ханшайымының сарайында алты ай тұрды. Ол Ханшайыммен бірге мәңгілік ызғарлы аймақтың тоң төселген қарлы байтағына саяхат шекті. Асқар мұз өлкесінде көп кереметті көзімен көрді. Ақ аюлар, сойдақ тісті морждар мен итбалықтар, полярлық түлкілер өздерінің Қар ханшайымын және оның қонағы – алыстағы қырдың қайырымды баласы Асқарды да достық пейілмен қуана қарсы алды.

Асқарға сарайдағы өмірі ұнады, бірақ оның ертегі әлеміндегі сапары аяқталатын кез де таяу еді. Туған өлкесіне, кең байтақ даласына, Сілеті өзеніне деген сағынышы оның жанын кеулей бастады.

Бір күні Асқар Қар ханшайымынан өзін үйге жіберуін сұрады.

- Саған ханшайымның сарайында тұрған ұнамай ма?! – деп сұрады ол.

- Бұл жердегі таза ауа, аяздың салқын лебі керемет қой! Бірақ кез келген сарайың туған өлкеге қайдан жетсін!

Қар ханшайымы мұңая ойланып қалды да басын изеді.

- Сен адал ниетті, қайырымды баласың! Саған рахмет, Асқар!

Ол баланы шанаға отырғызып, заулай жөнелді. Сәлден соң олар баланың сапарын бастаған жері - Сілетінің жағасынан бір шықты.

Қар ханшайымы балаға қол бұлғады.

- Кездескенше, Қар ханшайымы!

Асқар толқып қоштасты.

- Кездескенше, қайырымды бала! Мен қыстыкүні Лапландиядан ақ боранға оранып, сенің далаңа келетін боламын! – деп жауап берген Қар ханшайымы көзді ашып-жұмғанша ғайып болды.

Алтын балықтың сыйы

Асқар туған жері Сілетінің жағасында отыр. Ол әрі қуанышты, әрі мұңды еді. Оның ертегі әлемінде тамаша саяхаттауға мүмкіндігі болды. Бірақ енді одан кері қайтатыны қамықтырды.

Бір кезде суда әлдене жалт етті де, Асқар шелекпен іліп алды. Қараса, шелегінде тағы да алтын балық жүр екен!

- О, халің қалай, досым! – деп шаттана дауыстады бала.

- Сен мені әлі де досым деп есептейсің бе?

- Ия! Мен сенің досыңмын!

- Бірақ, сен менің енді сиқыр күшім жоқ екенін, ешқандай тілек орындай алмайтынымды білесің ғой! Мен сені ештеңемен ризалай алмаймын!

- Ал маған сенен ештеңе де керек емес! – деді шын көңілден мейірімді бала. - Сен жарық әлемде бар болсаң, соның өзі ғанибет емес пе! Қалағаныңша жүзе бер!

Асқар алтын балықты ақырын ғана өзенге жіберді. Суға сүңгіп кеткен балық келесі сәтте қайтадан шықты.

- Рахмет саған, адам баласы! – деп үн қатты ол.- Енді мен сенің нағыз дос екеніңе сенемін! Мен алтын балықтан ештеңе сұрамайтын және өзінің қайырымдылығы үшін алғыс айтуды талап етпейтін адамды бірінші рет көріп тұрмын! Бұдан былай мәңгі бақи мен сені нағыз досым деп есептеймін!

Асқар бақытты еді.

- Сен ертегі әлемінде қалып қоя аласың, мейірімді бала! Және біз секілді ертегі кейіпкері бола аласың! Тек «ия!» десең болды.

- Ия!

Бұл сөз баланың аузынан еріксіз шығып кетті.

- Онда, солай-ақ болсын! – деп, алтын балық құйрығымен суды шылп еткізіп қоштасты да, көзден ғайып болды.

Осылайша асыл арманы орындалып, мейірімді бала Асқар әлем халықтары ертегілерінің ізгі кейіпкерлерінің досы болып ертегі әлемінде мәңгілікке қалып қойды.

7.10.2015 г. – 8.04.2016 г.

Орыс тілінен аударған Жадыра Шамұратова

Мейірімді Асқардың жаңа достары

Ертегі

Дала гажайыптары

Мейірімді Асқар туған даласында, Сілеті өзенінің жағасында өмір сүріп жатты.

Мекендеп тұрған жері де таңғажайып еді. Бір жағында Ереймен таулары созылып жатыр. Екінші жағында Атансор көлі тиіп тұр. Дәл жанындағы Кеңсайдың іші толған жеміс, жидек. Тек қана жетпей тұрғаны ну орман.

Есесіне ен даладағы жұмбақ тастар керемет. Олардың кең жазықта қайдан, қалай пайда болғаны белгісіз. Ұзыннан ұзақ созылып, шұбап жатқан бұл тастардың арасында түйеге де, пілге де, мамонтқа да, тіпті, динозаврларға да ұқсайтындары жетерлік. Асқар тастарды аралай жүріп, олармен достасып, әрқайсын жануарлардың атымен атайтын болды. Пілтас, Түйетас, Қойтас, Серкетас, Еркемас, Шыңтас, Сынтас, Қопал тас, Топал тас деп кете беретін.

Осылардың ішіндегі ең үлкен, өзгеше биік әрі ұзын бірнеше тасқа ол Кинг-Конг, Годзилла және Кингидора деп ат қойды.

Бір күні Асқар тастарды аралап, әбден шаршап келіп, қатты ұйқтап қалды. Бір кезде әлдебір түсініксіз шуылдан шошып оянды. Жан-жағына қарады да, «уах!» деп дауыстап жіберді – мидай жазық далада екі тау келе жатыр!

Екеуі әлсін - әлсін секіріп кетіп, орын ауыстырады. Оң жақтағысы-сол жаққа, сол жақтағысы – оң жаққа шыға береді!

Шынымен таулар көшіп келе ме деп, бала қорқып кетті.

Ал олар тура бұған қарай беттеді. Асқар есі шығып, не істерін білмей дал болды – қашу керек пе, жоқ әлде ерекше қонақтарды лайықты қарсы алғаны жөн бе?

Бірақ, таулардың зиянсыз екенін іші сезді де, қашқысы келмеді. Тек қана тура жолына қарсы келіп қалмауды ойлап, сақтанып тұрды.

Таулар жақындап келді де, бірнеше қадам қалғанда тоқтады.

- Сәлем, ақ пейілді Асқар! – деді кенет біреу таулардың арғы жағынан.

- Сәлем! – деп жауап берді бала таңданып. – Сіз мені қайдан білесіз?

- О, менің кішкентай досым! Сенің даңқың бүкіл ертегілер даласына жайылып, дүрілдеп тұр! Міне, сондықтан да мен саған құрметімді білдіріп, дос болғалы келіп тұрмын!

Сол сәтте екі таудан бір алып бөлініп шығып, Асқардың жанына келді.

- Уай! Сіз қазақтың Ер Төстік ертегісіндегі Таусоғарсыз ғой! – деп шаттанды бала. – Мен сіздей қайырымды алып әрі адал доспен кездескеніме өте қуаныштымын!

- Сен мені қайдан білесің? – деп қайран қалды Таусоғар.

- Мен сіз туралы ертегіні бірнеше рет оқыдым! Және сізді көріп, дос болуды армандаушы едім!

- Мен де өте қуаныштымын, Асқар! Ал мына екі тау - менің шашуым!

Таусоғар қолымен тауларды нұсқады. Онда ағаштар өсіп, бұлақ ағып жатыр екен.

« Шашуының түрін қара!» - деп ойлады Асқар.

Оның есіне ауылдағы апалардың жаңа үйге кіргенде: «Шашу! Шашу!» деп, уыстап кәмпит шашатыны түсті. « Тауларыңды менің үйіме шашу қылып шашпағаныңа рахмет, Таусоғар!» - деп ойлады ол ішінен.

- Ал сен бері қара! – деп гүрілдеді алып. – Мына үңгірді көрдің бе? Ол онша үлкен емес, бірнеше кісі ғана сияды. Ұядай жайлы. От жағуға болады – төбесінде түтін шығатын тесігі бар. Міне, рахаттанып тұра бер. Ал біз саған жақын жерге қоныстанамыз. Жақсы тұрармыз, ішіміз де пыса қоймас деп ойлаймын!

Осы кезде бұлардың жанына бір кісі жүгіріп келді. Жылдам жүгіргені сондай, бұлар оның қалай келіп қалғанын да байқамай қалды.

- Менің атым Желаяқ! – деді ол, сәл ғана алқынып.

- Ол менің досым! – деді Таусоғар мақтанышпен.

- Білемін, білемін! Желаяқ туралы да ертегіден оқығанмын!

Бала қуаныштан секіріп, секіріп қойды.

Сол кезде Желаяқтың екі аяғына екі жұмыр тас байлап алғанын байқады.

- Ә-ә, мен мұны жай... тежегіш ретінде байлап алғанмын! Әйтпесе, өз жылдамдығыма өзім ие бола алмай, межелі жеріме тоқтай алмай өтіп кете беремін!

- Ал, міне, біздің тағы бір досымыз Көлтаусар да келе жатыр! - деп шаттана гүрілдеді Таусоғар.

Асқар ертегі әлеміндегі өзінің тағы бір сүйікті бір кейіпкері Көлтаусарды қуана қарсы алды.

Көлтаусар да шаттанып, аузымен бүркіп қалғанда, Таусоғар әкеп сыйлаған таудың етегінде бір шағын көл пайда бола кетті.

Лезде көл жағасына құстар ұшып келді. Айдын суда аппақ күмістей балықтар шоршып, аспанға секіргенде, күнге шағылысып, жарқ-жұрқ етті.

Асқардың көңілі көлдей шалқыды. Ол достарына алғыс айтып, дастархан жайып, сыйлады.

Достар бірлесіп Сілеті өзенінің жағасында, Ереймен таудың етегінде, Кеңсайдың маңында жақсы өмір сүре бастады.

Ұшқыш кілем мен Епті

Бір күні таңертең Асқар далада жатқан түрлі-түсті әдемі кілемді көрді. Ол нәзік те жұмбақ ою-өрнектерге сүйсіне қарап тұрды да, кілемге отырғысы, тіпті, аунап жатқысы келді. Бірақ, кілем иесінің рұқсатынсыз олай етуге болмайды. Асқар дауыстап, оны іздей бастады. Оған ешкім жауап бермеді.

Амалсыздан бала кілемге тіл қатты.

- Қымбатты кілем, саған отырып демалуға бола ма?

Кілем үндеген жоқ, бірақ балаға оның қалың түктері желп еткендей көрінді. Бұлар мені шақырып тұр ғой деп ойлаған бала кілемге отыра кетті. Кілем үлкен, жұмсақ екен. Асқарға ұнағаны сондай, ол шалқасынан түсіп, рахаттана керіліп, алақанымен қалың, жұмсақ түктерді ақырын сипады.

Сол кезде кілем қозғала бастады да, бала домалап кете жаздады. Ол кілемнің қимылына таңданып, жабыса түсті. Сол сәтте кілем ұша жөнелді. Асқар түсіне қойды да, қуанғанынан дауыстап жіберді:

- Уай, сен қазақ ертегілеріндегі ұшқыш кілемсің ғой! Мен сені жақсы білемін! Сенімен кездесуді, реті келсе, ұшып көруді армандап жүруші едім!

- Иә, мен ұшқыш кілеммін! Сен сияқты әйгілі ақ жүрек балақаймен достасу үшін әдейі іздеп келдім! – деді кілем. – Сен шынында да әдепті жан екенсің. Далада жатқан әдемі кілемді бас салмай, рұқсат сұрағаның маған өте ұнады! Ал егер де сен ай-шайсыз, баса-көктеп маған отырып алғанда, мен сені аударып тастап, қашып кететін едім!

Олар өзеннің үстінен ұшып өтіп, жұмбақ тастардың төбесінен бір айналып шығып, қайтып келіп қонды.

Асқар өзін бақытты сезінді. Қазақ ертегісінде Ұшар хан көкке ұшуды армандайтын! Ақыры оның баласы ұшып, көптеген ғажайып оқиғаларды бастан кешетін. Асқар ондай қиял-ғажайып ертегілерді есі кете қызыға оқып, қиялында кейіпкерлермен бірге жер мен көкті шарлап кете беруші еді.

Асқар осының бәрін айтайын деп еді, ұшқыш кілемді таппай қалды. Ойпырмай, қайда кетті? Жаңа ғана үстінде отыр еді ғой! Жан-жағына іздеп қарағанмен, жаңа досы көрінбеді.

Асқар мазасы кетіп, ренжісе де іздей берді.

Кенет бір бейтаныс дауыс естілді.

- Мейірімді Асқар, ізгі балақай! Не іздеп жүрсің?

Асқар жалт қарады. Өзен жағасында бір бейтаныс кісі тұр.

Шағын денелі, тарамыстай тартылған бейтаныс шапшаң қимылдап мұның жанына жетіп келді. Қолында жанағы сиқырлы кілем!

- Іздеп жүрген нәрсең осы ма?

- Иә, иә! – деп, Асқар кілемге бас салды. – Ал бұл сіздің қолыңызға қайдан түсті? Мен мұның үстінде отыр едім ғой!

- Рас айтасың! Бірақ сен мені танымай қалдың ба? Мен қазақ ертегілеріндегі Ептімін ғой!

- Мәссаған! Әрине мен сізді жақсы білемін! – деп дауыстап жіберді Асқар. - Сіз ертегіде сауысқанның ұяда басып отырған жұмыртқасын еппен суырып алғансыз. Содан кейін қайтадан астына салып қойғансыз. Сонда дүниедегі ең сақ құс болып саналатын сауысқанның өзі ештеме сезбей қалған! Өзіңізбен бәстескен кісінің аяғындағы етігінің ұлтарағын білдірмей сыпырып алғаныңыз да керемет! Сіздің қолыңыз – ертегілер әлеміндегі ең епті қол!

Епті мәз болып, күлімсіреді - көп оқыған баланың мұндай мақтау сөзі оның жанына жағып кетті.

- Мен де сенің атыңа қанықпын! - деді Епті. – Сенің ақпейілділігің, әлем ертегілері кейіпкерлерімен адал достығың маған өте ұнайды! Сендей баламен дос болу – мен үшін үлкен құрмет!

Міне, Асқар өзінің көптен білетін ертегі кейіпкерімен осылай достасып кетті.

Самба Бимбири Барамба

Бір күні өзен жағасына бір ерекше алып адам келді.

Асқар оған жақындап келіп, шаттана дауыстап жіберді.

- Уа, сіз Гвинея ертегісіндегі Самба Бимбири Барамба емессіз бе!?

- Сен мен туралы қайдан білесің?- деді алып, секем алып.

- Мен сіз туралы ертегіні оқығанмын! Әуезді, әдемі Самба Бимбири Барамба деген есіміңіз әрқашанда есімде.

- Ә-ә, солай ма? Онда мен туралы не жазыпты?

- Шындығын жазады да! Сенің піл аулауға барып, он екі пілді жалғыз өзің соғып алғаныңды жазыпты!

- Ым-м! Иә, сондай бірдеме болған! – деп, масайрап қалды дәу.

- Содан кейін сенің күшіңе мастанып, өзіңді әлемдегі ең күшті кісі санап, мақтанғаныңды да жазған!

- Ә, ертегішілер кішкене әсірелеп жіберген ғой! –деп, ұялықырап қалды аңшы.

- Жоқ, сен қысылма! Мен сенімен дос болғым келеді!

- Рас па? – деп, қызарып кетті дәу.

- Иә! Сені мақтаншақ деп мазақтаса да, мен сені жақсы көріп қалдым. Өйткені, он екі пілді жеңіп алу оңай емес, ол кез келген батырдың қолынан

келмейді! Сондықтан, мақтаныш қылуға әбден болады! Алып сұлу қыз Кумба саған жайдан жай ғашық болған жоқ қой! Ал, сенен де алып, сенен де күшті жандардың бар екеніне сен кінәлі емессің!

- Рахмет саған, мейірімді бала! Сен мұны дәл байқап, әділ бағалаған екенсің!

Самба Бимбири Барамбаның көңілі босап, көзіне жас алды.

- Иә, сен еңбегі сіңген заңды мақтаншақсың! Ал дүниеде бос шелектей даңғырлаған бөспе мақтаншақтар толып жатыр! Олар дым бітірмей-ақ, құр ауыздарымен көпіріп, өтірік мақтанып жатқан жоқ па?!

Самба Бимбири Барамбаның көңілі майдай еріп, екі езуі екі құлағына жеткенше ыржиып күле берді.

- Сенің сүйікті сұлу әйелің Кумбаның халы қалай? Өзіңді әлі де бұрынғыдай қолына көтеріп жүре ме? – деп, әзілдеді Асқар.

- Әрқалай! Кейде ол мені, кейде мен оны көтеріміз...- деді, Самба да әзілге сайып.

- Тамаша! Самба мен Кумба – бір-біріне сай, жарасымды жұп! – деді Асқар шаттанып.

Ол Самбаны қонаққа шақырды. Алайда, алып аңшы баланың ықыласына онша қуана қоймады.

Әйгілі мақтаншақ өз-өзінен бірдеңе деп күбірлеп, өзен жағасына қарай жүріп кетті.

Асқар аң-таң болып, оның соңынан қарап қалды.

Құм дауылды Кумба

Сілетінің жағасында бір бөтен, алып әйел отыр екен. Самба Бимбири Барамба соның жанына барып отырды.

Асқар ақырын басып, жақындап келіп, әдеппен сәлемдесті.

Әйел үндемей, балаға зілдене қарады.

Оның көзі жаман екен. Жүзі де біртүрлі, құм түстес. Асқар қайран қалды. Әйелден қызған құмның лебі есіп тұр.

- Сіз Кумбасыз ба? – сұрады сонда да ақ пейілді бала.

- Сен мені қайдан білесің? – деп зілдене тіл қатты алып әйел.

- Мен сіз туралы ертегіні оқығанмын! Сіз күйеуін қолына көтеріп жүрген қайырымды, алып әйелсіз! Сондықтан мен сізді өте сыйлаймын!

Кумба мысқылдап күлгендей болды.

- Ал қазір...Кейде көтереді, кейде лақтырып та тастай салады! – деп, әзілдеген болды Самба.

Кумба күйеуіне алара бір қарады. Самба жым болды.

Асқар екеуін жарастырып жібермекші болып, жылы сөйледі.

- Сіздің Кумба деген атыңыз біздің қазақтың: «Құм ба?» – деген сөзіне ұқсайды екен! Кум бізше Құм ғой!

- Иә, ұқсайды! Мен Құм патшасымын!
- Біздің жерімізге хош келдіңіздер! Пейіліміз ақ, есігіміз ашық!
Құрметті қонақ болыңыздар! – деді Асқар қуанып.

- Сен ақпейілді бала екенсің! Бірақ ақымақсың! - деп дүңк ете қалды Кумба.

- Неге? – деді Асқар, көңілі басылып.

- Сол! Ақылдылар ақкөңіл, қайырымды болмайды. Өйткені қайырымдылықтан жақсылық таппайтынын біледі. Ал ақ пейілділер кашанда ақымақ болып қалады!

Кумбаның үлкен көздерінде ашу-ызаның от -жалыны ойнай бастады.

Самбаның зәресі кетіп, орнынан атып тұрып, әйеліне қиыла қарады. Бірақ, қаһарлана бастаған Кумбаның бетіне қарау мүмкін емес еді. Алып әйелдің өнбойынан отты леп ұра бастады.

Түрі бұзылып кеткен Кумба орнынан ырғып тұрып, әлде бір жұмбақ бидің ырғағымен шайқатыла бастады.

- Мен Кумба емеспін! Мен Зумбамын, отты құмның патшасымын! – деп, қара шашын жалпылдатып, ызалана айқайлағанда, алып әйел тіпті үлкейіп кетті. Оның ызалы көзінде қызыл жалын ойнап, отты құмдар шашылды.

Ол барған сайын жылдам бұралып, шапшаң ширатылып, айнала берді. Оның ырғағымен бірге ыстық жел соғып, құм дауылы көтерілді. Кумба үлкен қолдарын сермеген сайын, отты құмдар шашылып, жүрген жерінің бәрін күйдіре берді. Оның аяғы тиген жердің барлығы күйіп, қап-қара болып кетті.

Асқар ыстықтан тұншыға бастады. Қалың құм борап, күннің көзін жауып, жап-жасыл шөптің бәрін сап - сары шағылдар басып қалды.

Асқардың достары да естері шығып, алыстан қарап тұрды.

Ыстық пен аптаптың патшасы бірте-бірте күшейе берді. Судың бәрі құрғап, дала кеуіп, күюге айналды.

Құтырынған Кумбаны қалай тоқтатудың айласын таппай, ақкөңіл Асқардың есі шықты. Ол Самбаға қарап еді, оның өзі де қаһарына мініп, қику салып, құтырына билеген әйелінен аулақ қашты.

- Бәлкім, мұны былай етсек қайтеді? – деді Таусоғар Асқарға, алақанындағы тауды салмақтап, салмақтап қойып.

- Қалай?

- Бір таумен бастыра салып, шаруасын бітірсек...

- Жоқ, олай болмайды! Бейшара таудың астында езіліп қалса, қайтадан қалпына келтіре алмаспыз!

- Бірақ, оны тоқтату керек қой!

- Күшпен емес! Ақылға шақыру керек! – деді Асқар.

Сол кезде Кумба – Зумба қаһарлана айқай салып, қолын сілтеп қалғанда, тұтас бір жайылым заматта қап-қара күлге айналды.

- Міне! Ақылға қайтіп шақырасың? – деді Таусоғар, амалы құрып.

- Әлде, үстіне су құйып жібереміз бе? Бәлкім, Құм ханшасы салқындап, сабасына түсер? – деді Көлтаусар.

- Мұның дұрыс екен...Тек байқаңыз...

Көлтаусардың ұртында бір керегі болар, әрі салмақ үшін деп жұта салған бір шағын көлдің суы бар екен. Ол етпетінен жата қалып, күшене үрлеп, суды бүрке бастады. Құм мен құрғақшылық патшасы Кумба әуелде жаңбыр жауды деп ойлады. Бірақ су көбейе бастағанда ол тасқынға кеудесін тосты да, екі алақанымен серпіп қалды. Сол сәтте бір көлдің суы быж етіп буға айналып, ұшып кетті.

Мұны көрген Таусоғар шыдай алмай, қолындағы тауды көкке көтере ырғап-ырғап, бар күшімен әйелге қарай лақтырып жіберді.

Асқар оны аяп, айқай салды.

- Қаш, Кумба!

Бірақ Кумба қашуды ойына да алған жоқ. Ол қаһарланып, қатты ақырып, өзіне қарай ұшып келе жатқан тауға қарай саусақтарын тарбита созып, екі қолын күшпен сілтеді. Тау пілге соғылған жаңғақ құсап кері серпілді. Сол сәтте Кумба – Зумбаның қолынан отты құмдар бұрқырай борап, тауды орап алды. Келесі сәтте тау балқып, отты құмға айналып, шашылып кетті.

Мұны көрген Асқар мен оның достары естерін жия алмай, селтиіп тұрып қалды.

Құм патшасы одан сайын құтырып кетті. Ол ақырып, алақандарын бір-біріне сарт, сұрт еткізіп, қолдарын сілтеп қалса, айналаға отты құм борап, тиген жерін өртей берді.

«Құрыдық!» - деп ойлады бала.

Сол кезде бұлардың жанына Самба Бимбири Барамба жүгіріп келді.

- Менің артымда тұрсаңдар, сендерге қауіп жоқ! – деді алып аңшы алқынып. – Кумбаның жыны ұстағанда, жан-жағын жайпап жібереді. Ешкімді танымай кетеді, тыңдамайды. Бірақ, бір ғажабы, маған тиіспейді. Мен тұрған жаққа ешқашан отты құмын боратқан емес. Сірә, сана – сезімінің түкпіріндегі мен сияқты күйеуіне деген құрметі жібермейтін болуы керек.

Шынында да, Кумба Самбаның жанында тұрған Асқар мен оның достарына қарай от шашқан жоқ. Өзінің жынды биін билеп, кең даланы кезіп, отты құмын шаша берді.

Дала отқа орануға айналды. Мұны көріп тұрып, шыдай алмаған Асқар кенеттен бір ақылын тапты.

- Ал, достарым, шыдай тұрыңдар! Мені күтіңдер! Желаяқ! Тез мені ұшқыш кілемге жеткізе гөр! - деді тапқыр бала жүйрік досына.

Желаяқ бала досын арқасына мінгізіп алып, ұшқыш кілем ілулі тұрған үңгір – үйге қарай заулай жөнелді. Оны көзі шалып қалған Кумба саусағын сілтеп қалғанда, отты құм ұшқындары бұларды қуалай ұшты. Желаяқ барын сала жүгірді, отты құмдар оған жетер-жетпес жерге түсіп,

жанып жатты. Ыстық топырақ аяғын күйдіріп, жаны көзіне көрінген жүйрік қатты айқайлап жіберді. Бірақ, жаны қиналса да шыдап бағып, бала досын от ішінен аман алып шығып, үңгірге жетті.

Асқар кілемді қабырғадан алып жатып:

- Ұшқыш кілем! Ұшқыш кілем досым! Ал, сыналатын сәт келді! Барыңды сал! Мені тезірек Қар ханшайымына жеткізе көр! - деді.

Кілемнің түктері жыбырлап кетті де, келесі сәтте Асқарды көтеріп алып, ұша жөнелді. Оның жылдам шырқап кеткені сондай, алыста билеп жүрген Кумба оны байқап қалып, отты құмдарын бар күшімен лақтырса да, тигізе алмады.

- Желаяк, сәл шыдай тұрыңдар! Мен Қар ханшайымын алып келемін қазір! – деп айтып үлгерді Асқар.

Желаяк басын изеп, достарына қарай жүгіріп кете барды.

Аппақ аймақтың ызғары

Ұшқыш кілем қарқынын үдете түсті. Асқар зау биіктен кең даланы басып келе жатқан отты құмдардың атжалдарын анық көрді.

- Барыңды сала көр, ұшқыш досым! – деп өтінді бала кілемнен. – Тезірек Қар ханшайымын алып келмесек, даламыздың жағдайы қиын болуы мүмкін.

Кілем қанатын қаққандай қомданып, жылдамдығын арттыра түсті.

Асқар бұрын көрмеген бейтаныс жерлерге таңдана, сүйсіне қарады. Өзен, көлдерден, бұйрат белдер мен қырат, қырлардан, орман, тоғайлардан асып өтіп, бір кезде биік тауларға кез болды. Бұл көне Орал таулары екенін бірден түсінген Асқар бағзы замандардан келе жатқан жақпар, жақпар тастар мен құз жартастарға толғана көз салды.

Заулаған сиқырлы ұшқыш кілем бір уақытта солтүстік аймаққа да жетіп келді. Қары қалың, өте ызғарлы өлкенің аязы бет қарып, жазғы киіммен шығып кеткен Асқарды мұздата бастады. Баланың бет-аузын қырау басып, аузы, мұрнына мұз қатуға айналды. Әбден тоңған Асқар кілемнің қалың түктеріне тығылғысы келіп, жабыса түсті. Бірақ, кілемнің де халі мәз емес еді. Оның түктеріне қар үймелеп, мұз қатып, сіресе бастады. Ұшқыш кілем ауырлап, жүрісі баяулап, еріксіз төмен құлдилады.

- Ұшқыш кілем досым, не болды саған? – деп, әрең тілге келді Асқар.

- Хал мүшкіл! – деді, кілем де қинала күңгірлеп. – Мен тек жылы жақта ғана ұшып үйренгенмін. Мұндай суықты бұрын сонды көрген емеспін. Мына қар мен қырау, қатқан мұздақтар тым ауырлап кетті!

Кілем төмендеп келіп, қарлы алқапқа құлап түсті. Асқар бір домалап тұрып, жан-жағына қарады. Айнала шет-шегі жоқ аппақ әлем. Үнсіз, сұлқ жатқан сұлу дүниенің жылуы жоқ.

Асқар ұшқыш кілемге бірдеме дегісі келіп, бұрылып қарады да, шошып кетті. Ұшқыш досы сақияп қатып қалыпты!

«Біткен жерім осы шығар!» - деп ойлады Асқар.

Сол кезде ырылдаған дауысты естіп, жалт қарады.

Екі қонжығын ерткен алып ақ аю ақырын басып балаға жақындап келе жатыр екен.

Мейірімді Асқар тоңғанын да ұмытып кетті. Қайта, өн бойына от жүгіріп, жылынып қалды. Қорқып, қашқанмен құтыла алмайтынын білді де, аюларды сабырмен қарсы алып, жылы жүзбен амандасты.

Ақ аю оны бір айналып шығып, иіскелеп алды да, қарсы алдына шоқияп отырды. Қонжықтары жүгіріп келіп, аналарының бауырына тығылды.

- Хош келдің, ақпейілді Асқар! – деді ақ аю гүрілдеп.

- Сәлем, аппақ әлемнің алып қожайыны! Сіз мені қайдан білесіз?

- Сен бізге Қар ханшайымымен бірге қонаққа келіп едің ғой! Сенің аңқылдаған мінезің бізге өте ұнайды!

- Ә-ә, менің де есімде? Сонда бізді қарсы алып, мұзды аймақты аралатқан алып аю сіз екенсіз ғой! – деп, Асқар шаттана дауыстап жіберді.

- Иә, дәл солай! Ұмытпапсың бізді...- деп ақ аю риза болып қалды.– Сен енді саспа, біз сені қорғаймыз!

- Рахмет! – деді Асқар.

Екі қонжық қорбаңдап, оның жанына келді. Ақпейілді баламен ойнағылары келіп, сүйкене бастады.

Сол кезде бір ысқырған дауыс естілді де, айналаны ақ боран басып кетті. Бала не болғанын түсінбей де қалды. Тек қана келесі сәтте өзінің әсем шанада құйғытып бара жатқанын бір-ақ көрді. Әлдекім оны қалың терімен орап қойыпты. Бойы жылынған бала жанында біреудің отырғанын байқады.

- Сен мені шынымен-ақ танымай қалдың ба, ақ пейілді Асқар?! - деп, сыңғырлай тіл қатқан бейтаныс балаға қарай бұрылды.

- О-о! Қар ханшайымы! Сәлеметсіз бе? – деп, шаттана дауыстап жіберді Асқар. – Сіз мені қалай тауып алдыңыз?

- Сәлем! Менің сиқырлы ханшайым екенімді ұмытып қалдың ба? Мейірімді досымның әлденеден қиналып, мені іздеп келе жатқанын алыстан жүрегім сезді. Содан кейін, мұз сарайымда тосып отыруға шыдай алмай, алдыңнан шыққан бетім осы!

Асқар аптығып, Қар ханшайымына болған жәйттің бәрін қысқаша айтып берді. Қар ханшайымы қабағын түйіп, сәл ойланды да:

- Онда не тұрыс! Тарттық далаға! – деп, айқайлап жіберді. – Тезірек жетейік! Құм боратқан Кумба даланы сахара шөлге айналдырып жібермесін!

Мұз бен қары күн сәулесімен ақ күмістей жарқырап жатқан аймақты қақ жарып, Қар ханшайымының сиқырлы шанасы заулай жөнелді.

- Токта! Токтаңыз! Менің ұшқыш кілем досым мұз құрсауында қалып қойды ғой! – деп ойбай салды Асқар.

Шана тоқтамай, жылдамдығын үдете түсті.

- Қорықпа, Асқар! – деп жымиды Қар ханшайымы. – Сенің досың бізбен бірге!

Ол саусағымен шананың артында ораулы жатқан кілемді нұсқады. Асқардың көңілі орнына түсті.

- Рахмет сізге, Қар ханшайымы! Сіз қандай қайырымдысыз! Сіз бізге, балаларға ғана емес, барша адамзатқа керексіз!

- Бірақ, осыны адамзат қашан түсінер екен? Қар ханшайымының да жүрегі бар екенін көп адам біле бермейді! Олар тіпті менің кеудемде бір кесек мұз жатқандай көретін шығар?!

- Мен білемін! Ертегіні сүйетін барлық ақпейілді балалар біледі!

Қар ханшайымы қуанып кетті. Ол Асқарға мейірлене бір қарап, шанасын тіпті заулатып жіберді.

Ыстық пен суықтың соғысы.

Көзді ашып жұмғанша Қар ханшайымының шанасы кең далаға, Ерейменнің етегіне, Сілетінің жағасына жетіп келді.

Кең далада Кумбаның құмды бораны соғып тұр. Оның отты ұшқындары жерді өртеп, өзен – суларды құрғатып, айналаны құм шағылдар басуға айналыпты.

Асқардың достары тастардың тасасын паналап, әрең аман қалған сияқты.

Қар ханшайымы екпіндеп келіп қалғанда, далада салқын самал соғып қоя берді.

Жан-жануар рахаттана дем алып, тынысы ашылды. Қураған өсімдіктерге жан кірді.

Салқын жел күшейіп, қар жауып, ақ боран соғып өтті.

Бұл Кумбаны тіпті құтыртып жіберді. Ол алақ-жұлақ етіп, жан-жағына қарап, Қар ханшайымын көрген бетте, ақырып тұра ұмтылды.

- А-а, Қар мен Мұздың, Аяз бен Боранның патшасы! Бері кел, мықты болсаң! Мен сенімен құшақтасып амандасқым келеді! – Құм дауылды Кумба даланы басына көтере қарқылдап күлді. Ол күлгенде аузынан отты құмдар ұшқындады. – Кел, кел бері, мен сені құшағымда ерітіп, балқытып жіберейін!

Қар ханшайымы батыл басып, оған қарсы жүрді.

- Келсең кел! Мен сені бір-ақ үрлеп қатырып тастайын! Содан кейін бүкіл құмдарыңмен бірге шашылып қаларсың!

Міне, сөйтіп екі королева - аптап пен аяздың, ыстық пен суықтың патшалары бетпе- бет келіп, аяусыз айқаса кетті. Сілетінің жағасында,

Ереймен таудың етегінде екі патшаның жекпе-жегіне жан –жануар сілтідей тынып, қарап қалды. Кумба құмды дауыл соқтырды, Қар ханшайымы ақ боранды боратты. Кумба от-жалын шашты, Қар ханшайымы үскірік аязбен қысты.

Бір кезде Қар ханшайымының бір жағы еруге айналды, ал құм батыры Кумбаның бір жағы қата бастады.

Ақпейілді Асқар шыдай алмай, екеуіне араша түсті.

- Тоқтаңыздар! Араша, ойбай, араша! Сіздер, ыстық пен суықтың патшайымдары, екеуіңіз де адамдарға керексіздер ғой! Әрқайсыңыз өз орныңызда қандай ғажапсыздар! Сіздерге шектен шығуға болмайды! Мұны сіздер жақсы білесіздер!

Әбден шайқасып, шаршауға айналған екі патшайым баланың сөзіне құлақ асып, сабаларына түсіп, сабырмен кері шегінді.

- Аса мәртебелі меймандар! Сабыр етіп, ойланып көріңіздерші! Сіздерге бүкіл балалар қарап отыр! Барлық халықтар сіздерге сенім артып, үміт күтеді! Біз мәңгілік мұз бен қардың еріп кеткенін қаламаймыз! Сол сияқты, ыстық аймақтарды мұзбен құрсаулап, қатырып тастаудың да қажеті жоқ! Оның арты апатқа соқтырады!

Күні бойы арпалысқан ыстық пен суықтың патшалары екі төбенің басына шығып, сылқ етіп жерге отыра кетті.

Асқар оларға қымыз бен бауырсақ бермекші болды. Желаяқ аяқ – табақты іліп алып, екі төбеге жеткізіп тұрды.

- Бұлар біраз демалған соң, қайтадан соғысса қайтеміз? - деп, қиналды Асқар.- Қар ханшайымы сөзге тоқтайды, ал мына құм батыры Кумбаның көнетін түрі жоқ!

Сол кезде Самба Бимбири Барамба мұңайып, ақырын сөз бастады.

- Кумба ешқашан да жауыз болған емес. Ол қайырымды, аңқылдаған жан. Бір күні мен аңға кеткенде, құм арасынан бір кісіні тауып алыпты. Әлгі байғұс әбден әлі құрып, құлаған жерінен тұра алмай қалған. Кумба құтқарып алмағанда, құмға оранып, курап қалады екен. Қайырымды Кумба оның аузына су тамызып, үйге әкеліп, тамақ береді. Сөйтсе, әлгі кісі жауыз сиқыршы екен. Есін жиған соң, ол Кумбаға ғашықтық сөз айтып, айналдыра бастайды. Тіпті, қол жүгіртпекші болғанда, адал әйел ашуланып, оны үйден қуып шығады. Соған өшіккен сиқыршы Кумбаны жадылап, жаман ауру жіберіп, жынды қылып қояды. Оның саған «ақпейілді адамдар – ақымақ» дегені сондықтан! Қазір ол – зомби! Мына істеп жүрген жамандықтарының бәрін де ол өз еркімен істеп жүрген жоқ! Оны құтыртып, жындандырып тұрған сиқыршының дуасы!

- Зомби!?

- Солай де!

- Енді түсінікті болды бәрі! – десті Асқар мен достары.

- Жауыз сиқыршы оның аурасына өшпенділік энергиясын енгізіп жіберген! – деп, сөзін жалғады алып аңшы. - Оттай ыстық ыза Кумбаның

алып денесін жайлап алып, оның қайырымды жан-жүрегін ішінен жеп, күйдіріп барады. Сондықтан да ол мезгіл-мезгіл ашудан жарылып кете жаздайды. Қаһарына мінген сәтте отты құмды боратып, демі жеткен жердің бәрін күйдіріп, құрғатып жібереді. Жер-көкке симай, салқындайтын суық жер іздейді. Бірте бірте солтүстікке қарай жылжи береді. Оның осында келуінің себебі де осы!

- Е, байғұсым-ай, жанын қоярға жер таппай жүр екен ғой! Әйтпесе Құм патшасы бұл жақта не іздеп жүр деп басымыз қатты ғой! – деп, алып Таусоғар аяушылық білдірді.

- Сол сәтте ол кәдімгі зомбиға ұқсап кетеді. Сол үшін оны Зумба деп те атайды. Кумба – Зумба деп, тіпті балалар да мазақтайды! – деп күңіренді Самба Бимбири Барамба. – Ал мен онымен бірге жүріп келемін. Жалғыз қалса, Кумба мүлдем құрып кете ме деп қорқамын!

- Оны қалай емдеуге болады? – деп сұрады Асқар.

- Сиқырлы, зұлым энергия түйінін оның аурасынан алып тастау керек! Бірақ, Кумба жайшылықта өзіне ешкімді жақындатпайды, ал жыны ұстап, ашу-ызасы қайнаған кезде, оған жақындап бару мүмкін емес. Ол айналасының бәрін күйдіріп жібереді.!

Асқар бұл әңгімені достарымен бірге үнсіз тыңдап тұрған Ептіге сұраулы жүзбен қарады.

Епті оны сөзсіз түсінді. Бірақ, тұнжырап, басын шайқады.

- Сауысқанның жұмыртқасын білдірмей алып, орнына салдың, тауыстың түгін, жыланның уын, араның балын алдың! Жалмауыздың тісін байқатпай суырып тастап, орнына қойдың тісін салып бердің – бірі де байқаған жоқ! Ал мынадай дөкей қатынның арқасын бір сипап шығу саған оп-оңай емес пе?! – деп қайрады оны Таусоғар.

- Иә, білмегенге бәрі де оп- оңай сияқты. Бірақ, бұл жерде әңгіме басқаша. Бұл табиғи жұмыс емес, бұл – сиқырдың жұмысы! – деді Епті.

- Сонда ештеме шықпай ма? – деді Асқар ышқынып.

- Жоқ, байқап көрейін! Бірақ, еппен жақындап бару керек те, қолайлы сәтін табу керек! Ал қарғыстың қара түйнегін қайда жібереміз?!

- Отқа тастау керек! От барлық пәлені өртеп, тазартады!

- Бірақ, мына пәленің өзі оттың ішінде тұрған жоқ па? – деп дауыстап жіберді Көлтаусар.

- Көрерміз ойланып! Бір аяласы табылар! – деп, басын шайқады Епті.

Ол итін шақырып алды.

Қыр басында қымыз ішіп, бауырсақ жеген құмдауылды Кумба қалғып кетті.

Екінші төбеде Қар ханшайымы оны бақылап отырды. Ол жан-жағына қарап, өз ісіне риза болды. Қарлы боран даланың сай-саласын ақ ұлпа қарға толтырып, отты құмнан күюге айналған аймақ салқындап, жан сақтады.

Кумбаның ұйқтап кеткенін сезген Епті Желаяққа жүр деген белгі берді. Желаяқ Ептіні арқасына мінгізіп алғанда, иті бірге мінді. Желаяқ Кумбаға жетіп келді.

Құм батыры Кумба көзін бір ашып, бір жұмып, тамақ тасып жүрген таныс жігітке жылы қарады. Желаяқ тері торсықтан ағаш аяққа қымыз құйып берді. Кумба қымызды қағып салды да, қайтадан қалғып кетті.

Осыны пайдаланып, Епті лып етіп жерге түсті де, Кумбаның сырт жағынан кесерткедей дыбыссыз жылжып келді. Екі алақанымен, асқан ептілікпен құм алыбының арқасын сипалай бастады. Ептінің сезімтал алақаны бір кезде Кумбаның аурасындағы бөтен, жат түйінді тауып алды. Ақырын сипалап отырып, түйінді алақанына жинап, ауыстырып алды.

Сол сәтте ұйқылы-ояу Кумба қайта-қайта есінеп, көзінен жасы парлап қоя берді. Аузы, мұрнынан сілекейі мен маңқасы ағып, өзінен өзі шайқала берді де, бір кезде ұзынынан сұлап түсіп, рахаттана ұйқтап кетті.

Ал Епті жанындағы итін ақырын сипалап, жат энергия түйіртпегін соған аударды. Ит иесіне таңдана бір қарап, сүйсіне қаңқ етті де, құйрығын бұлғаңдатты. Жаман энергияның түйінін иттің аурасы жұтып қойып, жоқ қылып жіберді.

Епті итін ертіп, достарына қарай жүре бергенде, Желаяқ заулап келіп, оны мінгізіп алып, жүгіре жөнелді.

Жарасым

Алып Кумба сол ұйқтағаннан мол ұйқтады.

Қар ханшайымы өз аймағына қайтатын болды.

Асқар мен достары аяулы ханшайымға алғыстарын жаудырып, қимай-қимай қоштасты.

- Кумбаны оятсам қайтеді? Бәлкім, татуласып, достасып кетерсіздер?! – деп, қысыла тіл қатты Самба Бимбири Барамба. – Ол жау емес, ол өте жақсы адам! Сіздей қасиетті жанды құрметтейтініне сенемін!

Қар ханшайымы алып аңшының аңқылдаған ақ тілегіне ризашылығын білдірді.

- О, Самба Бимбири Барамба, мен сізді түсініп тұрмын. Бірақ, тезірек өзімнің қар мен мұз жайлаған аппақ аймағыма жетуім керек. Және де аптаптың алыбы, отты құмның батыры Кумбамен құшақтаспай, алыстан сыйласқанымыз жөн сияқты! Бәлкім, сонда жер бетіндегі жарасым сақталар деп ойлаймын!

- Иә, жаратылыстың бәрі де өз орнында жарасымды! Рахмет сізге, Қар ханшайымы! – деді Асқар қимастықпен.

- Саған рахмет, мейірімді Асқар, ақпейілді бала! Ертегі әлемін жарастырып, жақсы достарыңмен бірге жасай бер!

Қар ханшайымы қолын бұлғап, сиқырлы шанасымен заулай жөнелді.

Достар оған қолдарын бұлғап, қала берді.

Енді олардың назары Кумбаға ауды.

Сиқырдың күші жойылып, Кумба – Зумбаның құм дауылы басылған соң, шағылдың бәрі шегініп, өз өлкесіне кетті.

Қар ханшайымы кеткен соң, сай-саладағы қардың бәрі еріп, сылдырлап су ақты, дала құлпырып, жасыл желек жамылды.

Қыр басындағы Кумба ұйқысынан оянып, жан-жағына қарады. Жанында отырған Самбаны көріп, қуанып кетті.

- Біз қайдамыз? – деп, таңдана сұрады ол күйеуінен.

- Қазақ даласындамыз! – деп, қуана жауап берді Самба.

Ол әйелінің сиқырлы аурудан айығып, есі кіргенін түсіне қойды.

- Мұнда неғып жүрміз? Қашан келдік? Қалай келдік бұл жерге?

- Ол ұзақ әңгіме! Жүр, жаңа достарымызға барып, алғыс айтайық. Қоштасып, үйімізге қайтайық! – деді Самба Бимбири Барамба, Кумбаны қолтықтап.

Ерлі-зайыпты екі алып Асқар мен достарының жанына келді. Олар меймандарды тік тұрып, құрметпен қарсы алды.

Кумба жұртпен жылы амандасты. Асқар ертегідегі сүйікті кейіпкері Кумбаны нағыз өз қалпында көріп, қуанып кетті.

Қонақжай достар Самба мен Кумбаны құрметтеп сыйлады. Піскен жылқы еті мен құрт, май қонақтарға өте ұнады. Олар алғыстарын айтып, жауыз сиқыршының зұлымдығынан болған қателіктер үшін кешірім сұрады.

- О-о, әрине кешірім! Кеңпейіл мен татулыққа не жетсін! – деп, дала қаһармандары бір ауыздан шу ете түсті.

- Елдеріңе дейін қанша жүресіңдер? – деп сұрады Желаяқ.

- Біз бұл жерге жылдан аса уақыт жүріп келдік. Қайтарда тезірек баратын шығармыз. Адам туған жеріне қарай құстай ұшады ғой! – деді Самба Бимбири Барамба.

- Ұшқандарың жөн! Бәлкім, біз ұшқыш кілем досымызға өтініш жасап көрерміз?! – деді, Асқар күліп.

Кілем қозғалып, қомданып:

- Қар мен мұз болса, бармаймын! – деді.

Самба мен Кумба еріксіз күліп жіберді.

- Біздің жақтан бір уыс қар мен бір кесек мұз таппайсыз!

Кілем қуанып, екі алыпты отырғызып алып, ұша жөнелді.

- Рахмет, ақпейілді жандар! – деп шаттана дауыстады Самба Бимбири Барамба мен Кумба, ұшып бара жатып.

- Жолдарың болсын! – деп, қол бұлғады достар.

Бейбіт даланың көгінде ақша бұлттар қалқып бара жатты.

20.11.- 3.12. 2020ж.

Жауыздардың шабуылы

Карате – құлын

Көктем. Далада қызғалдақтар мен сарғалдақтар құлпырып, жусан мен қымыздықтың иісі мұрын жарады. Сан түрлі шөп пен гүлден шырын жинаған бал аралары гүжілдей ұшады. Көбелектер мен шегірткелер ырғып-ырғып секіреді. Жылқылар мен сиырлар рахаттана жайылып, қойлар мен ешкілер маңырап, даланы жаңғырған өмір күйіне бөлейді..

Бір күні Асқардың жанына бір жирен құлын шауып келді. Баланы көріп, ойнақылана жақындап, иіскелей бастады. Асқар құлынды мойнынан құшақтай алып, арқасынан сипады. Ол көңілдене пысқырып жіберді. Екеуі танысты.

- Менің атым Еркетай! – деді құлын оқыранып.

- Өзі - Ерке, өзі - тай! Атың әдемі екен! – деп күліп жіберді Асқар. – Менің атым Асқар! Жүр, қыдырып келейік!

Еркетай басын шұлғыды да, бала оған қарғып мініп алды. Олар кең далада құйғытып шаба жөнелді. Асқардың құлағында жел ысқырып, жер дөңгелене қарсы зулағандай болды. Ол шаттана: Е-хе-хей! О-хо-хой! - деп айғайлады.

Құмарланған бұлар Кеңсайдың терең сайларына қалай түсіп кеткендерін де байқаған жоқ.

Кенет сайдан бір үлкен қасқыр атып шығып, бетпе-бет келді. Ол ырылдап, өткір азу тістерін жалақтатып, сақ, сақ еткізді.

Еркетай қалт тұра қалды.

Асқар жерге қарғып түсті.

- Сізге не керек? – деп, әдеппен сұрады бала.

Қасқыр қарқылдап күлді.

- Ет! Маған тәтті жас ет керек!

- Бірақ менде ет жоқ! – деп, шынымен таң қалды бала.

- Қалайша жоқ? Ал мынау не? – деп, қасқыр сіңірлі, тарамыс аяғымен құлынды көрсетті. – Қандай жұмсақ ет! Оны маған қалдыр да, өзің аман-сауыңда қайқай! Әйтпесе, мен сені де жеп қоямын! – деп, қаһарлана ырылдады жыртқыш.

Бірақ ержүрек бала жұдырығын түйіп:

- Қане, кет былай жолымнан! Әйтпесе, тұмсығыңды бұзамын! – деді.

- Тұмсығымды бұзасың ба? Ха –ха –харрр! Немен бұзасың ? Мына жіп-жіңішке, нәзік қолдарыңмен бе?

- Онда бір тебемін! Біліп қой, мен каратемен айналысқанмын!

-Ха-ха-ха - рр- ате – рр! Хар-ра-терр – Қара - терррр! Әй, балақай, сен менің көңілімді бір көтеріп тастадың! Сол көңілді күйді бұзып, жазықсыз құлынды жарып тастағым келмей тұр! Кел, бәстесейік! Сен мені бір теуіп

құлатсаң – құлын сенікі! Ал егер құлата алмасаң, мен сені бастан бір перемін! Құлап қалсаң, ет менікі!

- Ал, құламасам ше?

- Онда жалғастырамыз...Біреуіміз құлағанға дейін! Келістік пе?

Қасқыр сіңірлі қолын ұсынды.

- Көрерміз...кім жеңгенін! – деп жауап берді де, Асқар жүн-жүн аяқты өзінің кішкентай алақанымен қағып өтті.

Қасқыр қарсы тұрды да, басын шайқап-шайқап қойды. Асқар тез де терең дем алды да, «Ки-ай!» деп ақырып, бар пәрменімен қасқырды тұмсықтан бір тепті. Бірақ, қасқыр сіңірлі, тарамыс қолдарымен баланың аяғын қағып тастады.

- Ал, балақай, байқа! Мен сені ақырын ғана түртіп көрейін! – деп ырылдады қасқыр. Асқар боксшылардың мәнерінде қорғанысқа тұрды, ал қасқыр оң қолымен құлаштап тұрып, ондырмай –ақ ұрып жіберді. Бірақ Асқар бұлт етіп жалтарып үлгерді де, қасқырдың қорқынышты қолы тимей кетті.

- Хр-рр! Байқаймын, сен қу бала екенсің! Бірақ, келесі жолы мен сенен айламды асырармын! – деп ырылдаған қасқыр баланың кезегін беріп, тағы да қорғанысқа тұрды.

Асқар барлық күшін жинап, соққыға дайындала бастағанда, оған Еркетай жақындап келіп, сыбыр етті:

- Мен ұрсам бола ма?

- Иә! Тек қана тура қара тұмсығынан ұр! Ит пен қасқырдың ең әлсіз жері – тұмсығы! – деді бала.

Еркетай орғып, орғып, бастан ұратын сияқты болып, алдыңғы екі аяғын кезек-кезек көтеріп қойды. Ал қасқыр соққыдан жалтаруға тырысып, басын екі жағына кезек, кезек қисайта берді. Сол кезде құлын шыр айналып, қосаяқтап жауыздың бүйірінен теуіп кеп жіберді. Қасқыр қаңқ етіп анадай жерге ұшып түсті де, Кеңсайдың түбіне қарай домалап кетті. Бірнеше рет домалап тұрды да, сайды бойлап сүйретіліп кете барды.

Асқар шаттана дауыстап, Еркетайды жалынан қағып, қағып қойды.

- Сен бұлай төбелесуді қайдан үйренгенсің? – деп сұрады. - Әлде анаң сені табында карате үйірмесіне апарды ма?

Құлын шаттана пысқырып, құйғыта жөнелді.

- Иә, жылқылар туа бітті каратеші мен таэквондошы емес пе! Шайқассыз чемпиондар! Текті айғырлар қақаған қыста қаптаған аш қасқырлармен аянбай арпалысып, үйірін аман сақтап қалады! Асау айғыр үйірін дөңгелете иіріп қойып, қорқау жыртқыштарды жолатпай, айнала жүреді. Қасқыр алдынан келсе – тарпиды, артынан келсе – тебеді! Егер де тастай ауыр, темірдей қатты тұяғы тура тисе, қасқыр қалпақтай түсіп, сеспей катады! Жыртқыштар қаһарына мінген айғырға бата алмай, әбден таяқ жеген соң, бас сауғалап қашып құтылады. Сол кезде жылқышылар да келіп қалады!

Асқар әңгімесін шабыттана аяқтап, жаңа досы Еркетайдың мойнынан алақанымен еркелете қағып қойды.

- Ат –ердің қанаты! Кім жылқымен дос болса, оның жаны да, тәні де сау болады! – деді ол, алысқа ойлана көз жіберіп.

Ең, ең, ең...

Бірде Асқар Еркетай құлынмен далада ойнап жүр еді. Олардың тату-тәтті жарастығына қызыққан өзге жануарлар да жақындап келді.

- Мен адамның ең сенімді досымын! - деп, әуп еткен күшік Асқардың аяғына оралды.

- Сенімді деген сөз - сүйікті деген сөз емес! - деп, қулана мияулады мысық. – Ал менің ең сүйікті екенім айдай анық!

Мысық пырылдап, баланың иығына бір-ақ ырғып мініп алды.

- Өтірік! Мен бұған сенбеймін! – деді күшік.

- Сенсең де сол, сенбесең де сол! Бұл-факт! Адамдар бір-бірін жақсы көргенде: « Менің котигім! Менің мияубайым!» дейді ғой. Ешқашан да: «Менің сәбәшкім, итімбайым !» демейді!

- Әуп, әуп ! Бұл қате түсінік!

- Ал енді адамдар араздасып, ұрысқанда: « Итсің! Күшіксің!» - деп тілдейді бір-бірін! Ұнатпайтын кісілерін: «Өй, о да бір итім!» - дейді. Олар кімнің кім екенін бізден гөрі жақсы біледі ғой! Мияу, мияу!

Жануарлар ду күлді. Күшік күйінгеннен секіріп кетті де, аяғының арасынан ұшып шыққан көбелекті қуа жөнелді.

- Ал мен ең пайдылымын! – деп, керіле мөңіреді бұзау. – Біз сиырмыз, молшылықтың қазынасымыз! Сүт, қаймақ, айрансыз адамның күні жоқ!

- Жоқ, ең пайдалы біз - момақан, жуас қоймыз! Адамның барлық киімі біздің жүнімізден жасалады! – деп кекендеді қозы.

- Ал біз ең таза жануар ешкіміз! Адамдар мұны жақсы біледі. Түбітімізден жеңіл, жылы киімдер тоқып киеді! Олар ешкінің сүтін денсаулыққа ең пайдалы сүт деп есептейді! - деп, секендеді лак.

- Бие сүтінен кейінгі! – деп, оқыранды құлын. - Бәрінен де бие сүті пайдалы – саумал мен қымыздың мың да бір ем екенін бүкіл ел біледі!

- Жоқ, ең жақсысы – түйенің сүті, шұбат! - деп, еріне есінеді ботақан.

- Ал мен ең жүйрікпін! – деп, бой бермеді құлын. – Біз адамның қанатымыз!

- Иә, менің Еркетайым құйғытқанда желден озады! – деп, Асқар оны қоштай кетті. - Тіпті, бір тамшы жанармай да жақпайды!

- Ал біз ше? – деп, өкпелей тіл қатты бота. – Біз бәрінен де үлкен әрі күштіміз ғой! Сахара шөлдер мен сайын далада сан ғасырлар бойы адамзаттың сандық, сандық жүгін тасып, керуен тартып келеміз ғой!

- Иә, біз ұмытқан жоқпыз! Сендер шөл мен шөлейтте жанармай түгілі, су да сұрамай жүре беретін нағыз төзімді жануарсындар! – деп, бала ботаны мақтап, өркешінен сипап қойды.

- Ал бірақ мен ең саққұлақпын! Біз бәріңді күзетіп тұрамыз! Біз болмасак, құрып кетер едіңдер! – деп көкке шапшыды күшік.

Сол-ақ екен, жануарлар таласа шулап, айқайға басты.

- Мен ең...

- Жоқ, мен ең...

- Мен...мен...Ең...ең!

Ақырында, бота мойнын созып, бәрінің төбесінен қарап тұрып, айқай салды:

- Болды! Токтатындар! Төрелігін адам баласы айтсын!

Жануарлар жарыса шулап, Асқарға өте қиын сұрақ қойды:

- Айтшы қане, балақай, біздің қайсымыз ең, ең, еңбіз?

- Ең, ең...немене? – деп қайта сұрады Асқар, қиын сұрақтан сасқалақтап.

- Ең сүйікті?

- Ең пайдалы?

- Ең керемет?!

Асқар жауап таппай қиналды. Жануарлар оны қоршап алып, шулай бастады: «Ең, ең, ең...».

Кенет қорқынышты ырыл естілді.

- Ыр-р! Қазір көреміз, кімнің ең, ең, ең тәтті екенін! Ха-ха-харр!

Шошып кеткен жануарлар жан-жаққа шашырап, естерінен тана жаздады.

Үлкен қасқыр олардың ортасына секіріп түсіп, жалақтаған өткір азуларын сақ-сақ еткізді. Жыртқыштың көзінен от шашырады.

- Бұл мен – ең, ең! Ең күшті, ең қаһарлы, ең ашқарақ! Ха-ха-харр!

Әуелде қорқыныштан Асқардың тұла бойы шымырлап кетті, бірақ дереу күшпен, ибуки тынысын алып, өзін-өзі қолға алды. «Білекті бірді жығар, білімді мыңды жығар!» деген халық даналығын еске түсірген ақпейілді, ақылды бала Асқар көкжалды алдап соғуды ойлады.

- Әй-й, Ырылдақ мырза! Төбелес көбелек емес, ешқайда ұшып кетпес! Кел, жақсылықпен сөйлесейік!

- Ыр-р! Жарр-рр-райды! Бірақ, сендермен енді тебіспеймін! – деді қасқыр, сабасына түсіп. – Мені қалай алдап соққандарыңды ұмытқан жоқпын! Әлі күнге қабырғаларым қақсап, құлынның тұяқтарын еске алып тұрады! Иә, менің күшім аяғымда емес, азуларымда! Тістесіп ойнайық десеңдер, мен дайынмын!

- Асықпа, көкжал! Әлі тістеуге де үлгереміз! Одан да сен мынаны айтшы – сен ең, ең кімсің?

- Қалай кімсің? Мен ең ашулы, ең азулы, ең күшті...

- Өй, соғасың-ау өтірікті, ә қасқырым?

- Жоқ, ырр-р-рас, ырр-рас !

- Өтірік!

- Жоқ, ырр-рас!

- Кел, бәстесейік! Егер де сенің сөзің өтірік болса, қаранды батырасың! Ал егер шын болса, онда қалаған жануарыңды беремін! Келістік пе?!

- Ма-ма-мақұл! Маған құлыңды бересің! Мен мына тістеріммен оның қабырғаларын сүйкеп, санап шыққым келеді, ырр!

- Жақсы! Ал, бастадық. Сонымен, сен өзінді ең азулымын деп санайсың ба?

- Иә -р-рр! Мынадай тістер кімде бар екен? – деп, қасқыр тісін ақситты. Қанжардай өткір азулары күнге шағылысып, жарқ-жұрқ етіп, жануарлардың зәресін кетірді.

- Керемет тістер! Бірақ, жолбарыстың тістері бұдан да үлкен әрі өткір сияқты!

Қасқыр басылып қалды да, Асқар арқаланып, төпей берді.

- Сен шымыр әрі тарамысың! Бірақ, ең күштісің деп айтуға болмайды. Аузым бармайды, кешір ! Өйткені, аюдың жанында сен мүлде әлсізсің ғой!

Қасқыр үндемей, ренжіп қалды.

- Бірақ ең ашулы, ең қаһарлы дегенге, бәлкім, келісуге де болар, - деп, оны жұбатып қойды бала. Қасқыр қойқандай бастап еді, Асқар оны есін жиғызбай тағы басып тастады: - Ал кім ең ызалы жауыз болса, сол жарық дүниедегі ең жаман болып саналады! Сен бұған келісесің бе?

Қасқыр ышқынып, ырғып, ырғып түсті.

- Жоқ, жоқ! Қасқыр қорқынышты, бірақ ең жаман емес! Мен ең жаман болғым келмейді!

- Олай болса, жауыздығыңды қой!

- Ал онда мен не істеймін? Кім болмақпын сонда?

- Ең бірінші қайырымды қасқыр бол! Момын жануарлардың досы!

Қасқырға да, басқа жануарларға да бұл ұсыныс ұнап кетті де, барлығы шуылдап, қолдай жөнелді.

- Ең бірінше ет жемейтін қасқыр! Керемет атақ ! Құтты болсын! – деп, шаттана дауыстады Асқар. Қасқыр құрметпен басын иді, жануарлар шуылдап, құптай жөнелді. – Ал негізінде, « кім ең, ең?» деп дауласудың қажеті жоқ!

Барлығы бір-біріне таңдана қарады.

- Өйткені, әркім өз орнында ең, ең, ең...- деп, сөзін сабақтады бала.

- Мұны қалай түсінуге болады, мияу, мияу!? – деді мысық шыдай алмай.

- Оп-оңай. Сен – ең, ең сенсің...Мен – ең, ең менмін...Ол – ең, ең ол! Өйткені, екінші ондай жоқ! Бітті! Сен - ең керемет сенсің! – деп түйді сөзін ақпейілді Асқар.

Бұл сөздің мағнасын енді түсінген жануарлар қатты қуанды. Олардың бәріне де өз орнында ең, ең өзі болғаны өте ұнап кетті.

Қауіп -қатер

Бір күні Асқар достарымен өзен жағасында жүр еді, дыбысы білінбей, мысық жүгіріп келді. Бірақ, қатты шаршағаны байқалып тұр. Бала оның түріне қарап, әлденеден қорқып тұрғанын көрді.

- Саған не болды, сонша алқынып? – деді Асқар, оның арқасынан сипап. Мысық үндемей пырылдай берді. Тек сәлден кейін ғана тілге келді.

- Мен қатты шошып келдім! Ана жақта, тастардың арасында Жалмауыз кемпір жасырынып отыр. Жанында Жезтырнақ бар!

Бұл сөзге Асқар да, достары да елең ете қалды. Өйткені, Жалмауыз аса қауіпті жау. Ал оған Жезтырнақ қосылса тіпті қиын.

-Тастардың арасындағы қалың шөпке тығылып, сөздерін тыңдап алдым! – деді мысық. – Сондағы ұққаным, бүгін түнде олар біздің үңгірге шабуыл жасамақшы! Біреуін жейміз деп, тістерін қайрап отыр!

- Кімді?

-Кімді жемекші? – деп, шу ете түсті төлдер.

- Ойбай, мені жеп қоймасын! – деп, маңырап жіберді қозы.

- Қарай гөр жанының тәттісін! Расында да,сені жейтін шығар! Сеп-семіз, тәп-тәтті қозы тұрғанда, шандыр-шандыр лақты қайтеді! – деп, секеңдеді лақ.

- Бәрінен де жылқы еті, әсіресе, жас құлынның еті тәтті болатынын Жалмауыз білетін шығар! – деп, мөңіреді бұзау.

- Ал мен оларға жеткізбей қашып кетемін! – деді, Еркетай орғып, орғып.

- Оу, тоқтандар! Сендер жау келмей жатып, неге сонша үрейленесіңдер? Қорқақтар қашанда жеңіледі! Ал, қорқынышын жеңіп, жауға қарсы шыққандар жеңіске жетеді! Біз – достармыз! Даланың еркін төлдеріміз! Бірге шайқасып, бірге жеңіске жетеміз! – деді Асқар, достарын жігерлендіріп.

Төлдер шу ете түсті: «Иә! Біз біргеміз! Біз жеңеміз!» - деп,атой салды.

- Ал, енді сен дұрыстап айтшы...Олар кімді көздеп отыр? – деп сұрады Асқар мысықтан.

- Баланың қаны да, еті де тәтті! Асқардың өзін жейміз! – дегендерін анық естідім!

Бәрі де бір сәт үндемей, мұңайып қалды.

- Жоқ! Біз досымызды жегізіп қойып, қарап отырмаспыз! – деп, күшік ырылдады.

Төлдер айбаттанып, оны қостай шуылдап кетті.

- Иә! Біз бір-бірімізді қорғаймыз! – деп, гүр ете қалды Таусоғар. – Ол екеуі менің қолыма түссе, сыбағаларын берер едім!

- Бірақ, Жалмауыз бен Жезтырнақ оңай жау емес! Олар жай оғындай жылдам! Сен ұстағанша, олар сені он рет орап, он рет жарып үлгереді! – деді мысық бажылдап. – Жалмауыздың азу тісі қанжардай, Жезтырнақтың саусақтары семсердей!

- Оның үстіне, олар көзбен арбайтын, көзінді байлайтын жәдігөй! – деп, күрсінді Епті. - Көзіне көзің түссе, бітті, басыңның қалай айналып, қолыңның қалай байланып қалғанын білмей де қаласың!

- Ал сонда бұларға қандай амал, айла бар? - деп сұрады Таусоғар.

- Олардың барлық қасиеті тісі мен тырнағында! Егер тіс пен тырнақтан айырылса, сиқырлы күшінен де айырылады!

Сол кезде Асқар серпіліп:

- Жарайды, ойланып көрерміз! – деді.

Ол достарымен ақылдасып, жәдігөй жауларды жақсылап қарсы алуға дайындалды.

Жалмауыз бен жезтырнақ

Түн ортасы ауғанда ақырын, дыбыссыз жылжып келе жатқан екі қара көлеңке көзге ілікті. Айсыз қараңғы түнде бұлдырап қана көрінеді. Бірақ Асқардың көзі өткір еді. Баланың көзі қараңғыда жақсы көру үшін оған ата-анасы малдың бауырын шала пісіріп жегізген. Ал Епті болса, көзін жұмып тұрып-ақ, көп нәрсені ішкі түйсігімен көре білетін.

Бұлар екеуін аңдып, жасырынып отыра берді. Қара көлеңкелер үңгірге сып беріп кіріп кетті.

Бір кезде ойбайлаған дауыс шықты.

Асқар мен Епті шамды жағып, есікке жетіп барды.

- Ұсталдың ба, бәлем Жалмауыз! - деп, өткір болат, шолақ найзасын кезенген Епті қатты ақырып жіберді. – Сенің де жұмысың біткен жері осы, жексұрын Жезтырнақ!

Асқар оларға шам жарығын түсірді.

Жезтырнақ тері жабылған бөренені бала деп ойлап, екі қолымен екі бүйірінен қысып алған екен. Бар күшімен ұрып жібергенде, болат кездіктей үшкір, ұзын тырнақтары кепкен қайыңға кірш етіп кіріп кетіп, қайтып шықпай қалыпты. Жанындағы Жалмауыз кемпір де ай-шайға қарамастан, балғын баланың жас қанын сорғанша асығып, оның тамағына азу тісін салып жіберсе керек. Кепкен қақ ағашға сақ ете қалған тістері қан

қақсап қоя бергенде, ойбайын салып, отыра кеткен сияқты. Ағашқа қадалған азу тісін суырып ала - алмай, басын тоқпақтап қояды.

Олар кезеулі найзаны көріп, одан сайын қорқып кетті.

Асқар қайың дөңбектің үстіндегі жамылғысын сыпырып алды. Баланың орнында жатқан жансыз ағашты көргенде, Жалмауыз бен Жезтырнақ жылап жібере жаздады.

- Бұл сенің ойыңа қайдан келді? – деп, жыламсырай сұрады Жалмауыз кемпір.

- Мен ақпейілді ақылды баламын ғой! – деп күлді Асқар. – Ашкөз, қанішер жауларды өстіп айламен алдап соғу керек! Әйтпесе, сендерде ұят бар ма?! Жазықсыз жас баланы жарып тастап, жеп қойғыларың келеді!

- Бұлардың өзін жарып өлтіру керек! - деді Епті қаһарланып. – Сонда ғана жауыздықтарын қояды!

Жалмауыз аһылап, үһілеп, жағын ұстап, басын шайқап безектей берді. Жезтырнақ та ойбалай бастап еді, Епті оның қабырғасынан найзаның түбімен түртіп қалып, ыңқ еткізді. Жезтырнақ жым болды.

- Сен қозғалмай тыныш отыр! – деді Асқар Жезтырнаққа. - Тырп етсең, Епті ағамыз көк сүңгісін сүбеңе сұғып алады! Саудан бітеді сонымен! Ал егер ақылға келіп, түзу жолға түсемін десең, тыныш отыр да ойлан! Ал мен Жалмауыз апамызбен жақсылап сөйлесейін!

Епті найзасын ағаштың жарықшағына қадап, керді де, Жалмауыздың тісін шығарып алды.

Асқар оны Сілетінің жағасына алып келіп, бет-аузын сумен жақсылап жуғызды.

- Тісің ауыра ма, Жалмауыз апа?! – деп сұрады жаны ашып.

- Шыдатар емес! Қан қақсайды! Ауырып жүргелі біраз болды! – деді Жалмауыз кемпір.

- Қане, көрсетіңізші!

Жалмауыз аузын арандай ашып, сояу-сояу тістерін көрсетті. Тістері әбден сарғайып, мүжіліп бітуге айналған екен.

- Фу! Аузыңызды мүлде жумайсыз ба, апа? – деді Асқар тыжырынып.

Жалмауыз үндемей, ұялып қалды.

- Не болса соны талғамай жей бересіз. Тіпті, тісті уағымен тазалап тұруды да білмейсіз! Міне, содан кейін тістеріңізге қанқұрт түсіп, түптерінің бәрін түк қоймай жеп бітіріпті. Енді түкке де жарамайды! Бәрін де жұлып тастау керек!

- Ойбай, содан кейін қайтіп күн көремін? Тамақты қайтіп жеймін?

- Қорықпаңыз, апа! Мен сізге қойдың тістерін салып беремін. Бұдан былай ет жемейсіз, тек қана шөп-шалам мен жеміс-жидек жеп күн көретін боласыз! Міне, содан кейін жамандықты қойып, жақсы апа болып кетуіңіз де мүмкін!

Бала Жалмауызды тасқа отырғызды да, аузын барынша керіп ашқызды.

Апаның апандай аузындағы сойдақтай екі азу тісі тіпті үлкен екен. Қанша жануарды сойып, қанша қанды жұтқанын ойлағанда, Асқар бұл екі тісті дереу жұлып алып, лақтырып жібергісі келді.

Темір қысқашын қолына алып, ұзын, үлкен тістерді ырғай бастады. Бірақ, ондай жуан тістерге оңайлықпен күші жетпеді. Ыңғайланып, табанын тасқа тіреп тұрып, бар күшін салып қос қолдап тартпақшы болғанда, ауру жанына батқан Жалмауыз ыршып кетті. Асқар өз екпінімен бір домалап түсті.

Амалы құрып, не істерін білмей тұрғанда, балпандап Таусоғар келді. Бағанадан бері алыстан үнсіз бақылап тұрған дәу қолымен ымдап, Асқардың қысқашын сұрап алды. Жалмауызды бір қолымен көтеріп алып, тасқа нығарлап отырғызып қойды. Жауыз кемпірді иығынан басып тұрып, екінші қолымен қысқашты аузына тақай бергенде, Жалмауыздың зәресі кетті.

Таусоғар Жалмауыздың қанға құмар тістерін бір-бірлеп бытырлатып жұлмақшы болды.

Жалмауыз бұлқынып көріп еді, Таусоғар оны темірдей қолымен иығынан басып, тырп еткізбеді.

Оның күшінен шошынған кемпір аузын екі қолымен басып алып, басын шайқап, Асқарға жалынышты көзбен қарады. Еңкілдеп жылап жіберді.

Асқар оны аяп кетті.

- Тоқта, тимеші! Жалмауыз болса да, жан иесі ғой! – деді бала алып досына. – Мен қазір оның бір ебін табайын!

Асқар Жезтырнақты күзетіп отырған Ептіні шақырды.

Епті лып етіп жетіп келді.

- Жалмауыз апаның аузындағы мына екі сойдақ азу тісін жұлып тастау керек! Содан кейін азыққа сойылған қойдың кепкен бас сүйегінен тістерін еппен алып, мында салу керек!

Асқар Жалмауыздың аузын ашқызып, Ептіге қай тісті қай жерге қалай салу керектігін көрсетті.

Епті басын изеп, Таусоғардың қолындағы қысқашты лып еткізіп ала қойды. Оны ешкім байқамай да қалды. Епті ақырын ғана Жалмауыздың жанына жақын келіп тұрды.

- Жалмауыз апа, сен неше жасқа келдің? - деп сұрады Епті.

Кемпір ойланып, аузын ашып тұрып қалды. Ол өзінің аталарын, апаларын есіне алып, сөзін бастады.

- Оны өзім де білмеймін. Есебінен жаңылдым. Менің бала кезімде адамдар ағаш доңғалақты арбаға ат жегіп жүретін. Тасқа қашап жазу жазатын, жартастарға сурет салатын! Енді өзің есептей бер, жобасы бір-екі мың жыл болып қалар!

- Аталарыңыз есіңізде ме? – деп шынымен сұрады Асқар.

- Менің арғы атам адамзаттан бұрын пайда болғанбыз дейтін.

- Адамдармен неге қастастыңыздар?

- Оған тек біз ғана жазықты емеспіз! Адамзат бізді атамекенімізден қудалап, қырып-жоя бастады ғой! Өз жерінде тұра беруі керек еді. Оларға ол аздық етті. Бір-бірімен сиыспай, ақыры бізді қудалай бастады. Жалмауыздар мен жауыздық мекендеген жаман жерге аяқ басқан соң, өздері де жауыз болып кетті!

Жалмауыздың әңгімесі Асқарға қызық көрінді.

Сөйтіп тұрғанда Епті:

- Ау, тісті қашан жөндейміз? – деп күлді.

Бәрі де иә, десіп, қамданбақшы болды.

- Асқаржан, Жалмауыз апаның аузына бір қарап қойшы! – деді Епті.

Жалмауыз аузын ашты. Асқар қараса, кемпірдің сойдақ тістері жоқ, орнында қойдың маржандай тістері жалтырап тұр!

Жалмауыз әңгіме айтып тұрғанда, Епті оның екі азуын да, барлық тістерін де жұлып алып, орнына қойдың тісін салып қойыпты! Оны ешкім де байқамай қалған екен! Тіпті, сөйлеп тұрған Жалмауыздың өзі де сезбей қалыпты!

Асқар кемпірдің аузын тұзды сумен шайып, әбден тазалады.

- Ауызды тұзбен тазалап жуып тұру керек! – деді ол. – Ол тазалыққа және денсаулыққа өте пайдалы!

Жалмауыз үндемей басын шұлғи берді. Бірдеме деп қарсы шығуға түндегі қаскөйлік, қылмысы үшін жазаға тартып, басымды жұлып ала ма деп Таусоғардан қорықты.

Епті жыртқыш Жалмауыздың аузына момын қойдың тістерін жігін білдірмей, маржандай тізіп салған екен.

- Міне, апа, енді сіздің тісіңіз ет пен қан іздемейді! Жеміс, жидек, шөп- шалам жеп те тамаша өмір сүруге болады! Денсаулыққа өте пайдалы! Бұдан былай сіз Жалмауыз кемпір емес, Алмауыз апа боласыз! – деді Асқар күлімдеп. – Егер де жауыздықты қойып, жақсы жолға түссеніз, біз сізбен дос, тату-тәтті көрші боламыз!

- Мен көндім! Қойдым бәрін де! Жезтырнақ келіссе, мен қайда барамын?! – деді Алмауыз апа жымыңдап.

- Қазір көреміз Жезтырнақпен сөйлесіп! – деді Асқар.

Таусоғар Жезтырнақты бөренемен бірге көтеріп алып келді.

- Ал, Жезтырнақ бикеш, сен не дейсің? Жалмауыз кемпір жауыздықты қойып, Алмауыз апаға айналды. Енді қан ішпей, тек жеміс-жидек жейтін болды! – деді Асқар.

- Апам қойса, мен де қойдым! – деді жыламсырап Жезтырнақ. – Тек қана менің тырнақтарымды босатшы!

- Егер де осы сөзің шын болса, онда саған енді қанжардай жез тырнақтардың керегі жоқ! – деп күлді бала. – Қазір біздің Епті досымыз

тырнағыңды түбірімен кесіп алып тастайды. Орнына кәдімгідей жай тырнақ өсетін болады.

Жезтырнақтың зәресі ұшып кетті. Ол өткір жез тырнақтарын қимай қиналса да, амалсыздан көнді. Епті егеуін алып, оның жанына жақындап келді де, бір айналып шықты. Сол кезде Жезтырнақ бөренеден босап шыға келді. Қараса, қолында бір де бір жез тырнақ жоқ! Барлық тырнағы бөренеге қадалған күйі қалып қойыпты.

- Міне, қарашы, қолың қандай әдемі болып қалды! – деп жұбатты оны Асқар.- Тіпті, достарша қысуға да болады!

Ақпейілді бала онымен қол алысты. Сөйтіп, барлығы дос болып тарады.

Жауыздықты қойып, жақсылық жолына бет бұрған жана достарын момын төлдер арлы-берлі шапқылап, ойнап-күліп шығарып салды. Олардың көңілді дауыстары кең даланы жаңғыртып, шаттықа бөледі.

3.12.2020ж. - 12.01.2021ж.

Баянгали Алимжанов

ДОБРОЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ АСКАР

Старый степняк

Жил-был старик Аскар в затерянном в бескрайней степи маленьком казахском ауле. Времена менялись, дети старика переехали в город в поисках лучшей доли. А старый степняк не хотел переезжать в шумный город и остался в родном ауле. Иногда ему становилось грустно, тогда он напевал древние песни.

Недалеко от аула протекала степная река Селета. Была весна, и тихая река разлилась во всю ширь. Старик любил приходить на берег реки и предаваться мечтаниям. В детстве он увлеченно читал сказки народов земли, и незамутненная фантазия уносила его в мир приключений. Теперь, на старости лет, его опять начал сильно манить к себе справедливый сказочный мир. Аскару хотелось стать опять маленьким, уплыть далеко-далеко и встретиться с любимыми героями. При одной такой мысли у старика дух захватывало, сердце начинало биться сильнее, как в далекие и светлые дни счастливого детства.

Птенчики и змея

Однажды он смастерил бумажную лодочку и пришел на берег реки. Старик представлял себя маленьким мальчиком и азартно начал играть в путешественника.

Вдруг увидел гнездо птицы на кустике плывущей степной травы. Аскар залюбовался такой искусной работой маленькой пичужки и кончиком своей палочки притянул к себе кустик. В гнезде ютились три птенца. Они весело чирикали и, раскрыв рты, ждали, когда матушка накормит их.

Тут из воды выплыла большая змея и собралась напасть на птенцов. Но Аскар ловко схватил гнездо и вытащил на берег. Змея зашипела от ярости и нырнула обратно. Прилетела птичка, села в свое гнездо и радостно поблагодарила Аскара:

– Спасибо! Да сбудется твоя сокровенная мечта!

Птенчики весело зачирикали, взмахивая крылышками.

В это время разгневанная змея опять выплыла из глубины и взмахнула хвостом. Поднялись мощные волны, которые полностью накрыли Аскара и птенцов. В следующий миг волны ушли, а чуть не задохнувшийся Аскар увидел, что очутился вместе с птенчиками на своей бумажной лодочке,

которая превратилась в большую крепкую лодку! И на весле сидела птичка.

– О, добрый мальчуган! Ты смело вмешался в ход сказочных событий! – заговорила птичка певучим голосом. – Перешел границу и вошел в наш мир! И теперь тебе предстоит долгий путь – целый год, прежде чем ты вернешься к родному очагу! Но не отчаивайся – добрые друзья всегда будут рядом с тобой!

С этими словами птичка улетела. Аскар удивился, почему она назвала его мальчиком? Невольно посмотрел на воду и обомлел!

Из воды смотрел на него мальчик! Это был он, Аскар!

Он схватился за голову. Отражение в воде делало то же самое. Сомнений не оставалось – старик чудесным образом вернулся в свое детство!

Свершилась его мечта! Он стал мальчиком! На нем был синий камзол-кафтан с красным воротом, серебристыми узорами, небольшой белый колпак-шляпа и широкие серые штаны. На кожаном поясе висела дорба – кожаная сумочка.

Селета тихо текла по степи и уносила лодку все дальше.

Волшебная тубетейка

Наступила ночь. Аскар сошел на берег и привязал лодку к кустику. Собрал хворост, зажег костер и собирался поужинать.

Вдруг к нему незаметно подошел неизвестный. Аскар поделился с ним едой. Оказывается, это был казахский сказочный герой Алдар Косе – Безбородый обманщик. После еды Алдар Косе повеселел и сказал Аскару:

– Ты, я вижу, добрый малый! Не стану тебя обманывать, хотя так хочется! За твою доброту я отблагодарю тебя! Возьми эту тубетейку!

Алдар Косе подарил мальчику старую, изношенную тубетейку.

– Не думай, что это старье! Она не простая, а волшебная! Кто ее наденет, тот становится невидимым! Но только когда у него добрые помыслы и только один раз! А если задумает плохое, то волшебство теряет силу! Запомни это!

Не успел Аскар и рта раскрыть, как Алдар Косе растворился в темноте.

– А все-таки я обманул тебя! – донесся только его веселый голос. – В тубетейке осталась не одна, а две попытки!

– Спасибо! Какой хороший обман! – весело крикнул Аскар.

Старушка и золотая рыбка

Наступило утро, и он поплыл дальше. Вдруг услышал отчаянную брань. Оглянувшись, заметил на берегу старика и старушку. Аскар подплыл к ним.

– Ах, ты окаянная! Это кого ты вздумала надуть, а! Нашла дуру! Вот тебе на! – кричала старушка и показывала дулю кому-то в ведре. А старик молча топтался вокруг нее.

Аскар вышел на берег. Но старик и старушка даже не заметили его. Аскар пригнулся и спрятался за кустарником и стал наблюдать за ними.

Разъяренная старушка вытащила из ведра рыбку. Да не простую, а золотую!

Вот тут-то осенило Аскара! Да она ведь из сказки Александра Сергеевича Пушкина! Стало ему очень интересно и немножко жутковато.

Старушка перестала браниться и суровым голосом выговаривала золотой рыбке:

– Ты что думала, что я вот так запросто отстану от тебя? Зачем забрала обратно то, что подарила? Это нехорошо... сначала подарить дом, дворец, а потом обратно забирать! Но я перехитрила тебя! Ждала столько, но дождалась и поймала тебя! Теперь ты сделаешь все, что я пожелаю, или я тебя живьем зажарю на медленном огне, на чугунной сковороде!

Старуха развела костер. Запахло дымом.

Аскар надел волшебную тюрбетейку и невидимый быстро подбежал к костру. Улучив момент, когда старуха оборачивалась и ворчала на бедного старика, он схватил золотую рыбку и убежал подальше.

Забравшись на свою лодку, поплыл по течению вниз. Он с детства любил эту интересную сказку. И вот теперь был просто счастлив!

Первой заговорила золотая рыбка.

– Спасибо тебе, Аскар!

– Откуда ты знаешь мое имя?! – удивился мальчик.

– Ты что, забыл? Я же волшебная рыба!

Аскар радостно засмеялся.

– Но прошли времена добрых сказок. Люди все переломали, перемололи и не оставили никаких волшебных чудес на земле. Все смешалось в сумасшедшей гонке за прибылью! И на меня начали охотиться всюду! Во всех водоемах поставили сети, взрывали и травили бедных рыб. Вот наконец-то старой карге удалось поймать меня!

Аскар жадно ловил каждое слово рыбки.

– Всем людям так хочется поймать меня и выпросить богатства. А я думаю, что нужно самому, своим умом и силой воли добиваться всего.

– Я у вас ничего не прошу! Я просто не хотел, чтобы любимую золотую рыбку всех детей земли зажарила и съела эта старая стерва!

– Знаю! – сказала рыбка. – Но все равно я тебе подарю одно волшебство!

Это было особое волшебство – одно пожелание. И что бы ни пожелал Аскар, то сбудется. Но при одном условии – желание должно быть только добрым! Если он задумает что-то недоброе, дар этот пропадет напрасно.

Аскар поблагодарил золотую рыбку, отпустил ее в реку. Вскоре увидел лес, и ему захотелось путешествовать пешком. Он оставил лодку на берегу и зашагал в сторону леса.

Маша и медведь

У опушки леса он увидел девочку, собирающую ягоды.

– Да это же Маша из русской народной сказки! – воскликнул Аскар и подбежал к ней. Они познакомились. Аскар рассказал, как он любит сказку про Машу и медведя.

– Вот ты какая, умница, красавица! Как я рад, что встретился с тобой! – восторженно произнес он.

Маша обрадовалась его словам, но тут же загрустила.

– После того как я обманула медведя и пришла домой, дедушка и бабушка все время боятся, как бы медведь опять не украл меня. Сегодня тайком от них ушла в лес, чтобы прогуляться!

В это время они увидели огромного медведя и спрятались за могучей сосной. Медведь лениво шел прямо на них.

– Ой, как я боюсь, Аскар! – прошептала Маша. – Если он увидит меня, то заберет к себе и никогда больше не отпустит! И я больше не увижу дедушку и бабушку!

Аскару стало очень жаль ее. И тут он вспомнил о волшебной тюбетейке Алдара Косе.

– Возьми и надень эту тюбетейку – станешь невидимой! Больше бояться тебе нечего! – сказал Аскар.

Маша обрадовалась, надела тюбетейку, стала невидимой и побежала домой. Медведь зарычал. У Аскара екнуло сердце, но медведь не увидел девочку-невидимку и пошел дальше. Аскар мысленно поблагодарил Алдара Косе: молодчина, не обманул его великий обманщик!

Мудрая гусыня Акка

Аскар продолжил свой путь. Вскоре он увидел небольшое озеро. Было жарковато, и он обрадовался. Но издали заметил две подозрительные фигуры, суевившиеся в воде, и спрятался за камышом. Это были охотники. Они расставляли большие, крепкие сети под водой. Закончив свое коварное дело, ушли.

Аскар осторожно подошел к воде и все понял. Сети были расставлены для ловли птиц!

И тут как тут прилетели гуси. Они окунулись в чистую прохладную воду, утолили жажду и, гогоча, поплыли прямо в сторону мальчика, к сетям.

Аскар закричал:

– Гуси! Гуси! Не ходите сюда! Тут сети!

Гуси загоготали еще сильнее, но остановились. Аскар начал вырывать сети и вытащил их на берег. И тогда гуси подошли к нему.

Аскар узнал их. Это были гуси из сказки самой Сельмы Лагерлеф! Он очень обрадовался встрече со старыми друзьями. Да, да, он считал себя другом всех милых сказочных персонажей! Но вот вопрос: считают ли они его, неизвестного казахского мальчика из далекого аула, своим другом?

Гуси встревожено загоготали, стали окружать чужака, а вожак угрожающе зашипел и принял боевую стойку, раскрыв огромные крылья во всю мощь и высоко подняв жесткий длинный клюв. Но большая белая гусыня резким окриком остановила их.

– Негоже видеть в каждом незнакомце врага! Посмотрите лучше на эти сети! Они были приготовлены для нас! И кто знает, что бы случилось, если бы не этот добрый мальчик!

Она величаво подошла к мальчику и поблагодарила его.

Аскар улыбнулся.

– Ваше имя Акка?! – спросил он у большой гусыни.

– Да! Но откуда тебе это известно? – удивилась гусыня.

Аскар рассказал о том, что он с интересом прочитал сказку про них.

– Ваше имя Акка похоже на казахское Ак каз – белая гусыня!

Акка была польщена учтивой речью мальчика.

– Ты доброжелательный мальчик! А это высший дар природы!

Гусям очень понравились его искренние слова, и они дружелюбно приблизились к нему. Узнав, что Аскар хочет путешествовать, они с большим удовольствием забрали его вместе с собой в дальние края. И Аскар был от счастья на седьмом небе в буквальном смысле слова, ибо он летел на гусях через долины и озера, через горы и леса. О, как прекрасен этот мир с высоты птичьего полета!

Он восторженно кричал! Раскинув руки, хотел обнять весь мир! И сорвался со спины гусака и полетел вниз!

Молодой гусак испуганно вскрикнул, стая встревожено замедлила ход. Но мудрая Акка, бросив взгляд на полет мальчика, сказала:

– Продолжаем свой путь! Он прилетел куда надо и встретит кого надо!

И стая полетела дальше.

Достопочтенный барон Мюнхгаузен

Оказывается, Аскар упал прямо на скирду сена, что стояла на лугу самого барона Мюнхгаузена!

Достопочтенный барон обрадовался такому редкому гостю из незнакомой доселе загадочной страны. Он велел своим слугам накрыть богатый стол, на славу накормил мальчика. Рассказал много интересных историй, и Аскар, подражая барону, начал вспоминать сказки-небылицы казахов. Разгоряченный барон вдруг предложил мальчику:

– Давай врать на спор! Посмотрим, кто кого переверт?

– О, я вам не соперник! Я читал про вас! И очень высоко ценю ваш острый ум и великолепную фантазию!

– Мое почтение! – сказал вежливо польщенный барон-враль. – Но если не будешь состязаться со мной в искусстве вранья, то не выйти тебе из этого древнего каменного замка вовеки!

В подтверждение своих слов барон бабахнул с длинноствольного ружья в воздух. Мальчик быстренько кивнул головой.

– Вот, слушай, милый Оскар...

– Я не Оскар, а Аскар! – возразил Аскар.

– Ну, нам так привычней! – усмехнулся самодовольный барон Мюнхгаузен. – Ты не обижайся, Оскар! Так вот, однажды я со скуки пальнул в небо из своего старого доброго дробовика по летящим прямо над моей горячей печной трубой гусям! И что было потом? Никто не поверит!

Барон самозабвенно покрутил усы и продолжил:

– Вдруг что-то с грохотом выпало из печи! Смотрю – жареный гусь! Пальчики оближешь!

– А ведь мы были вместе, когда это случилось! – с улыбкой подхватил мальчик. – Мы с вами встретились на берегу нашей реки Селеты! Вы тогда упали с пушечного ядра, когда путешествовали на нем! Я вас перевез на лодке на другой берег! И мы точно так же поспорили, кто кого переверт! Увлеченные жарким спором, даже не заметили, как нас вместе с лодкой проглотил огромный злой гусак! Мы продолжали свой спор уже в животе разгневанной птицы, а тем временем гусак полетел во главе своей стаи!

– Хм-м, вполне вероятно и в моем духе! – крикнул барон.

– Мы с вами не заметили, как долго летел гусак! Вдруг по нему пальнули! Оказывается, это вы точно попали в птицу, летевшую над вашей горячей печной трубой, и мы очутились на вашем обеденном столе!

– О-о, это даже интересно! Барон бьет по гусаку, у которого в животе сидит сам! Здорово!

– И когда вы разрезали гуся, – продолжил Аскар с улыбкой, – мы сидели там и все еще спорили. Только тогда, когда вы окликнули нас, мы очнулись и со страху выпрыгнули из зажаренного гусака!

Барон Мюнхгаузен молча покачал головой.

– Тут случилось самое интересное: Мюнхгаузен, который стрелял в гусака, хотел отведать Мюнхгаузена, зажаренного в животе гусака! Тот не разделял эту точку зрения, и два барона жарко сцепились, стараясь съесть живьем друг друга!

– Ну нет, это вранье! Мюнхгаузен – не каннибал и не самоубийца! – закричал раздосадованный барон-враль.

– Я совершенно согласен с вами! Но, будьте добры согласиться, я переврал вас! – сказал мальчик, улыбаясь.

Барон Мюнхгаузен захохотал и хлопнул по плечу Аскара.

– Bravo, Оскар! – воскликнул несколько раз достопочтенный барон. – Так иди и помни: отныне и навеки барон Иероним фон Мюнхгаузен твой верный друг! Вот тебе мой свисток на память, и, если что, свистни пару раз – и я буду тут как тут! Пара моих великолепных крупнокалиберных ружей всегда к твоим услугам! И помни: барон Мюнхгаузен всегда говорит только правду и отвечает за свои слова! Просто моя правда немножко фантастическая!

Аскар спрятал свисток в дорбе-суме, поблагодарил гостеприимного барона и продолжил свой путь.

Стойкий оловянный солдатик

Долго и весело шагал мальчик-степняк по просторам сказочного мира. Он встречал многих знаменитых персонажей, знакомых ему по книгам великих сказочников, и подружился с ними. Видел Винни Пуха на дереве, Кота в сапогах, Щелкунчика в парадной форме, Карлика Носа, Золушку вместе с принцем, Красную Шапочку с бабушкой и других милых ему героев сказок. Было много интересных случаев и событий, когда на них нападали темные силы. Тогда друзья выручали друг друга. От благородного чувства бескорыстной дружбы Аскар был счастлив и радовался безмерно. Он благодарил всех своих старых новых друзей за радостные мгновения жизни и расставался с ними с теплыми чувствами в душе.

Через некоторое время Аскар пришел в незнакомый город. Он шел по узкой улочке, озираясь по сторонам. Вдруг увидел кучку шлака и золы. Мальчик хотел обойти ее, но краем глаза заметил в ней что-то необычное. Он палочкой разгреб кучку. Там оказались расплавленный кусочек олова и обгоревшая брошка.

Аскара осенило: «Да это же стойкий оловянный солдатик с любимой подружкой танцовщицей из сказки Ганса Христиана Андерсена!» Он любил этого сказочного солдатика, и ему всегда было жалко, что его вместе с любимой танцовщицей отправили в огнедышащую печь. Теперь вот он, в его руках! Аскар сел на скамейку в саду и начал думать о том, как вернуть стойкого солдатика в строй и поженить с танцовщицей. Мало того, он сильно хотел вернуть ему вторую ногу. И вспомнил золотую рыбку. Он обратился к ней и высказал свое желание. Тут же до его ушей донеслись всплеск волн и звонкий голос золотой рыбки: «Пусть так и будет!»

В следующее мгновение кусочек олова и обгоревшая брошка встрепенулись, подпрыгнули ввысь. Аскар вначале даже потерял их из виду! Смотрит: опустились на землю танцовщица и стойкий оловянный солдатик – в парадной форме, на обе ноги!

Радости всех не было предела! Они обнялись и танцевали, делая круг за кругом. Но затем решили поскорее покинуть этот город, дабы ненароком не попасться на глаза недоброжелателям солдатика и танцовщицы. Лучше уйти в дальние края, решили они.

Бременские музыканты

Счастливые друзья летели, будто на крыльях радости, и вскоре оказались в безлюдном лесу, возле одинокого дома. Они решили войти и передохнуть. Но не тут-то было!

Сначала залаяла собака, закукарекал петух, замыкал кот. К ним присоединился чудовищный крик! Танцовщица испуганно прижалась к своему стойкому оловянному солдатiku, а храбрый воин вскинул ружье и был готов к бою. Но Аскар, степной мальчик, сразу узнал по голосу осла и жестом успокоил своих друзей.

– Ба! Это же Бременские музыканты из сказки братьев Гримм! Вот удача! – обрадовался мальчик и побежал к дому с распростертыми объятиями. Увидев улыбающегося мальчика, Бременские музыканты успокоились и пустили друзей в дом.

Познакомившись, поговорили и рассказали свои истории.

Музыканты попросили оловянного солдатика остаться и жить вместе.

– Будешь нашим другом и надежной охраной! А танцовщица будет управляться на кухне и танцевать!

Стойкий оловянный солдатик задумался. Тут вступила в разговор танцовщица.

– Да, ты славно служил! Но пора и на покой, тебе нужен отдых! Давай, милый, останемся здесь, будем трудиться и наслаждаться мирной жизнью!

Стойкий оловянный солдатик улыбнулся. Ему самому давно хотелось построить счастливую семейную жизнь, слова любимой пришлось ему по душе. Он согласился. Все радостно одобрили это решение. Бременские музыканты начали петь, Аскар присоединился к ним, а танцовщица начала танцевать. Не выдержал стойкий оловянный солдатик и пустился в пляс вместе с ней.

В это время послышались громкий шум и топот. Посмотрев в окно, друзья поняли: на их дом напали разбойники. Да, те самые разбойники, которых когда-то прогнали Бременские музыканты. Разбойники были злые и махали саблями и кинжалами.

Друзья приготовились к обороне.

И вот тут Аскар вспомнил о своем друге бароне. Он достал из сумочки свисток и свистнул два раза. В ответ послышался страшный свист. Оказывается, это было пушечное ядро, на котором летел барон Мюнхгаузен, заряжая на ходу свое огромное ружье. Улучив момент, он спрыгнул с ядра в густую траву, а снаряд продолжил свой путь. Увидев спустившегося с неба воинственного барона в цветастом мундире и с двумя ружьями наперевес, разбойники пришли в ужас и побежали без оглядки. Барон Мюнхгаузен пальнул пару раз им вслед. Разбойники исчезли за горизонтом, и, хотелось верить, навсегда.

Бравый барон расхохотался.

– Ну как, Оскар?!

Друзья зааплодировали.

– Барон Мюнхгаузен – настоящий друг! Он никогда не врет и держит данное слово! Рахмет, данке, спасибо! – воскликнул Аскар.

Барон учтиво поднял шляпу и собрался что-то сказать. Но, увидев, что пушечное ядро возвращается, сосредоточился и быстро вскочил на него, как на боевого коня, и улетел.

– До свидания, Оскар! – донесся его голос.

– До свидания, барон! – крикнул Аскар ему вслед.

Его новые друзья были в восторге от такого поворота событий и долго благодарили доброго мальчика.

Вдруг завыл ветер, резко похолодало. Начался буран. Друзья спрятались в доме.

Теплота Снежной королевы

Но вскоре погода также быстро изменилась. Стало тепло, а затем и жарко. Снежные сугробы начали таять на глазах. Аскар вышел из дома и, осмотревшись по сторонам, удивился такой резкой перемене погоды. Вскоре он увидел среди деревьев странную, сверкающую на солнечном свете карету.

Это была карета Снежной королевы. Она, стройная, величественная и властная, спокойно сидела и смотрела прямо на Аскара.

Аскар обрадовался.

– О, я Вас узнал! Вы – Снежная королева! Я читал сказку Ганса Христиана Андерсена и мечтал увидеть Вас! Да, Вы действительно несравненно красивы!

Искренние слова мальчика так понравились королеве, что она заулыбалась. И лицо ее потеплело.

Только тогда Аскар заметил, что жаркая погода играет злую шутку с ней. Ее блестящие, красивые наряды из снежинок и льдинок, игристо сверкающие на солнце, как бриллианты, казалось, вот-вот растают. Ледяная карета была окутана густыми парами. Аскар понял, что карета попала в антициклон и оказалась в плену у теплых потоков воздуха. И, как ему показалось, королева ничего не могла с этим поделать!

Аскар не выдержал и воскликнул:

– Да как же это так!? Ведь Вы можете растаять вместе с санями, и сказочный мир лишится своей прекрасной Снежной королевы!

И он решил спасти Снежную королеву.

– Чем могу помочь Вам, о, великая королева?! – с жаром спросил он.

– А зачем ты хочешь меня спасти? – спросила королева. – Я же холодная, никому ненужная, вредная королева! Люди страдают от меня!

– О, нет! Мы вас любим! Если бы Вы были злой, недоброй, то не отпустили бы Кая с Гердой, а заморозили бы их навеки! Вы несравненная, сказочная Снежная королева, и Вы всегда нужны нам, детям! У Вас добрая душа, скрытая под холодным блеском!

Слова мальчика глубоко тронули ее.

– О, славный мальчуган! Ты уже помог мне своими добрыми пожеланиями. Садись в карету, будь моим гостем.

Растроганный мальчик не мог отказать любимой королеве. Он только помахал рукой на прощание своим друзьям. Она посадила его в карету рядом с собой и подула в сторону севера. И в теплом воздушном потоке в мгновение ока появился ледяной коридор. Снежная королева тихо хлопнула в ладони, и карета помчалась. В скором времени они приехали в сверкающий снежный дворец.

Шесть месяцев прожил Аскар во дворце Снежной королевы. Она путешествовала вместе с ним по снежным раздольям вечной мерзлоты. Аскар видел множество чудес морозного края. Белые медведи, моржи и тюлени, полярные лисицы дружелюбно встречали свою Снежную королеву и ее гостя, доброжелательного мальчика Аскара из далекой степи.

Аскару было очень хорошо во дворце, но с каждым днем приближался конец его пребывания в сказочном мире. И в его душе усиливалась тоска по родному краю, степным раздольям и реке Селете.

Однажды Аскар попросил Снежную королеву отпустить его домой.
– Разве тебе плохо живется во дворце королевы? – спросила она.
– Прекрасна эта морозная свежесть! Но родной край милее любого дворца!

Снежная королева грустно задумалась и кивнула головой:
– Ты бескорыстен и доброжелателен! Спасибо тебе, Аскар!
Она посадила мальчика в сани и помчалась. Вскоре они оказались на берегу Селеты, откуда мальчик начал свое путешествие.

Снежная королева помахала рукой мальчику.
– До свидания, Снежная королева! – промолвил растроганный Аскар.
– До свидания, добрый мальчик! Я буду навещать тебя зимой. Примчусь из Лапландии в твою степь, укутавшись белым бураном, – ответила Снежная королева и быстро исчезла за горизонтом.

Подарок золотой рыбки

Аскар сидел на берегу родной Селеты. Он был безмерно рад и огорчен одновременно. Радовался тому, что ему удалось погулять на славу в мире сказок. Но огорчало, что теперь он должен вернуться обратно.

Вдруг что-то блеснуло в воде, и Аскар черпнул ведерком воду. Смотрит: в ведрке опять золотая рыбка!

– О, как дела, друг мой? – воскликнул мальчик.
– Ты еще называешь меня другом? – удивилась рыбка.
– Да! Я твой друг!
– Но ты же знаешь, что у меня больше нет волшебного дара! И я не могу тебя отблагодарить ничем!

– А мне ничего от тебя и не надо! – искренне сказал доброжелательный мальчик. – Моей душе приятно, что ты живешь на свете! Плыви себе!

Аскар бережно отпустил золотую рыбку в реку. Рыбка нырнула, но в следующий миг выплыла опять.

– Спасибо тебе, человеке! – молвила она. – Теперь я верю, что ты настоящий друг! Я впервые вижу человека, который ничего не просит у золотой рыбки и ничего не требует в благодарность за свою доброту. Отныне и навеки я тоже считаю тебя своим настоящим другом!

Аскар был счастлив.

– Ты можешь остаться в сказочном мире, о, добрый мальчик! И стать одним из нас. Скажи только: «Да!»

– Да! – вырвалось из груди Аскара.
– Пусть так и будет! – молвила золотая рыбка и, на прощание махнув хвостом, исчезла из виду.

Так исполнилась заветная мечта мальчика, и он остался навеки в сказочном мире добрым мальчиком Аскарком, другом прекрасных героев сказок всех народов земли.

7.10.2015 г. – 8.04.2016 г.

НОВЫЕ ДРУЗЬЯ ДОБРОГО АСКАРА

Степные чудеса

Жил добрый мальчик Аскар привольно в родной степи, возле реки Селеты. С одной стороны тянулись гряды гор Ерейментау, а с другой лежало озеро Атансор – Верблюжий солончак. Рядом Кенсай – широкий овраг, в котором полно ягод и фруктов. Не было здесь только густого леса. Зато было чудо природы – загадочная Каменная равнина в степи. Уму непостижимо, как и откуда появились эти камни в степных просторах.

Таинственные камни тянулись вдоль и поперёк на многие километры. Среди них были глыбы, похожие на верблюдов, слонов, мамонтов и даже на динозавров. Аскар любил бродить по Каменной равнине и по-дружески дал каждому камню имя: Пилтас – Слон-камень, Туйетас – Верблюд-камень, Койтас – Баран-камень, Серкетас – Козёл-камень, Еркетас – Камень-баловень, Шынтас – Камень-пик, Сынтас – Камень испытания и другие. Самые большие – высокие и длинные получили имена Кинг-Конг, Годзилла и Кингидора.

Однажды Аскар допоздна бродил среди камней, а придя домой, заснул крепким сном.

Утром он проснулся от непонятного шума. Посмотрел по сторонам и ахнул – по степи идёт гора! Даже не одна, а целых две горы! И они на ходу меняются местами, перепрыгивая друг через друга по очереди. Испугался мальчик – неужели горы начали перемещаться?

А горы шли прямо на него. Аскар не знал – бежать ему или встречать достойно странных гостей. Он чувствовал, что горы добрые, и не подобает ему убежать от них, вот только – как бы не оказаться на их пути! Горы остановились в нескольких шагах от него.

– Салам, добрый Аскар! – заговорил вдруг кто-то.

– Салам! – удивлённо ответил мальчик. – Откуда вы меня знаете?

– О, мой маленький друг! Твоя слава гремит на всю сказочную степь! И вот я заторопился к тебе, чтобы выразить своё почтение и стать твоим другом!

Тут отделился от горы великан и подошёл к ошарашенному Аскару.

– Да вы же Таусогар – богатырь Играй-гора из казахской сказки о Ер-Тостике! – воскликнул мальчик. – Как я рад встрече с вами, добрый великан, верный друг!

– Откуда ты меня знаешь? – удивился теперь польщённый Таусогар.

– Да я столько раз читал сказку про вас! И мечтал увидеть и подружиться с вами!

– Я рад, Аскар, нашей встрече. А это мой шашу – подарок!

Таусогар рукой указал на горы, где росли деревья и текли родники. «Ничего себе шашу!» – подумал Аскар. Он помнил, как в ауле бабушки горстями бросали конфеты в новый дом, говоря при этом: «Шашу! Шашу!» «Спасибо, Таусогар, что не забросал мой дом горами!» – подумал он и только теперь понял, что Таусогар – Играй-гора по пути развлекался и тренировался, перебрасывая горы с одной руки на другую!

– Ты сюда посмотри! – прогремел великан. – Видишь пещеру? Она небольшая – всего на несколько человек, но такая уютная. Можно развести костёр – наверху есть щель, готовый дымоход. Вот и живи в своё удовольствие. А мы поселимся рядом. Думаю, скучать не будем!

Тут примчался к ним человек, да так быстро, что они даже не заметили его приближения.

– Меня зовут Желаяк – Ветер-нога!

– Он мой друг! – гордо сказал Таусогар.

– Знаю, знаю!

От радости мальчик даже подпрыгнул. И тут он увидел, что Желаяк привязал к каждой ноге по булыжнику.

– Это так...для торможения, – проговорил Желаяк, заметив взгляд Аскара. – Иначе не могу совладать со своей скоростью и пролетаю мимо остановки!

– А вот идёт ещё один наш друг – Кольтаусар –осушающий озеро! – прогремел Таусогар.

Аскар радостно встретил и богатыря Кольтаусара.

Тронутый радушием знаменитого мальчика Кольтаусар брызнул воды изо рта, и возле гор Таусогара появилось маленькое озерцо. Вмиг прилетели туда птицы и сели на берег. А в чистой, прозрачной воде заиграли и запрыгали серебристые рыбки, сверкая на солнце.

Аскар был очень рад. Он поблагодарил новых друзей и пригласил к себе в гости, накрыл дастархан – скатерть, и угостил чем богат.

И стали они друзьями, и начали жить вместе на берегу реки Селеты, у подножия горы Ереймен, возле оврага Кенсай.

Летающий ковёр и Ловкая Рука

Как-то Аскар увидел на лугу красивый цветастый ковёр. Он залюбовался тонкими, таинственными узорами, и ему захотелось сесть на ковёр, поваляться на нём, отдохнуть. Но без разрешения он не мог этого сделать, потому начал звать хозяина ковра.

На его зов никто не ответил, и Аскар обратился к самому ковру:

– Дорогой ковёр, разреши мне присесть?

Ковёр молчал, но мальчику показалось, что густой ворс всколыхнулся. Поняв это как приглашение, Аскар сел. Большой ковёр

оказался мягким и приятным на ощупь. Мальчик лёг на спину, растянулся с удовольствием во весь рост и погладил ладонью по ворсу. Вдруг ковёр зашевелился, так что Аскар чуть не скатился с него. Удивлённый происходящим, он попробовал устроиться поудобнее – и тут почувствовал, что ковёр взлетает.

Аскар сразу всё понял:

– Ого, ты же летающий ковёр из казахской сказки! Я знаю о тебе и мечтал увидеть и, если удастся, полетать!

– Да, мой друг! Я летающий ковёр. И я прилетел познакомиться с тобой, узнать, правда ли так хорош знаменитый мальчик Аскар. Ты и на самом деле доброжелательный вежливый мальчик. Если бы ты сел на меня без разрешения, я скинул бы тебя и улетел прочь!

Они пролетели над рекой, сделали круг над Каменной равниной и вернулись обратно. Аскар был счастлив. В казахской сказке Ушар-хан – Летающий хан мечтает летать, и наконец его сыну удаётся осуществить полёт в небо. Аскар с упоением читал эти волшебные сказки, и его фантазия витала вместе с героями где-то под небесами. Мальчик хотел было рассказать об этом летающему ковру, но не обнаружил его на месте. Как так, ведь он же только что сидел на нём! Аскар вертел головой по сторонам, пытаясь отыскать нового друга. Его нигде не было!

Вдруг мальчика окликнул неизвестный голос:

– Добрый Аскар! Что ты ищешь?

Аскар обернулся и увидел возле реки незнакомца. Щупленький жилистый человек живо шагнул к нему. В руках он нёс волшебный летающий ковёр.

– Не эту ли вещь ты потерял?

– Да, да! – быстро ухватился за ковёр Аскар. – А как он оказался у вас? Я же сидел на нём!

– Всё верно! Но ты не узнал меня. Я – Ловкая Рука из казахской сказки!

– Ба! Конечно, я знаю вас! В сказке вы ловко забрали яйца из гнезда сороки, когда матушка сидела на них. А затем положили обратно, и самая осторожная на свете птица ничего не заметила! А как вы сняли подошву с надетого на ноги человека сапога – и тот ничего не заметил?! У вас самые ловкие руки в мире сказок!

Ловкая Рука улыбнулся – ему было приятно слышать высокую оценку начитанного мальчика.

– И я наслышан о тебе! Мне по душе твоя доброжелательность и бескорыстная дружба с героями сказок народов мира! И для меня большая честь стать твоим другом!

Так Аскар подружился со своим давним знакомым – героем сказки.

Самба Бимбири Барамба

Однажды Аскар встретил возле реки необычного великана.

Приглядевшись, мальчик воскликнул:

– Да ты же Самба Бимбири Барамба из гвинейской сказки!

– Откуда ты меня знаешь? – насторожился великан.

– Читал сказку про тебя и запомнил твоё красивое, звонкое имя - Самба Бимбири Барамба!

– И что же там про меня пишут?

– Как ты охотился на слонов и одолел целую дюжину!

– М-м, да! Было дело! – самодовольно крикнул гигант.

– Как ты хвастался, считая себя самым сильным в мире!

– Ну, чуток переборщили сказочники! – сконфузился охотник.

– Да ты не стесняйся! Ты мне сразу понравился, поэтому я запомнил твоё имя как имя друга!

– Правда? – зарделся великан.

– Да! Потому что, хоть и называют тебя хвастунишкой, не каждый может победить двенадцать слонов! Есть чем гордиться! Не зря влюбилась в тебя великанша Кумба. И не твоя вина, что нашлись гиганты ещё больше и ещё сильнее.

– Спасибо, добрый мальчик! Ты это верно заметил и щедро оценил.

Самба Бимбири Барамба был так тронут, что даже прослезился.

– Ты – заслуженный хвастун. А в мире полно пустых бахвалов – сами толком ничего не сделают, но языком треплют!

Самба Бимбири Барамба растаял окончательно и широко улыбался, обнажая белоснежные большие зубы.

– Как твоя любимая красавица-жена Кумба? Так же носит тебя на руках? – сострил Аскар.

– Ну, когда как...Иногда она меня, иногда я её...– отшутился Самба.

– Отлично! Самба и Кумба– самая лучшая пара!

Аскар пригласил Самбу к себе в гости, но, к его удивлению, великан не обрадовался его приглашению. Он что-то пробормотал и поспешил в другую сторону.

Сконфуженный Аскар проводил его взглядом.

И тут он увидел ещё кое-кого.

Кумба – песчаная буря

На берегу реки Селеты сидела огромная женщина. Аскар подошёл к ней и вежливо поздоровался. Она ответила только взглядом. Но взгляд был очень странным, тяжёлым.

Её лицо тоже было странным. Особенно поразил Аскара его песчаный цвет. От женщины шёл жар раскалённого песка.

– Вы – Кумба? – доброжелательно спросил мальчик.

– Откуда ты меня знаешь? – спросила женщина с нескрываемой злостью.

– Я читал сказку про вас, и вы мне очень понравились! Такая добрая большая женщина, которая носит мужа на руках.

Кумба улыбнулась, но какой-то туманной улыбкой.

– А сейчас... Иногда носит, иногда заносит! – пробормотал Самба.

Кумба бросила на него недобрый взгляд. Самба Бимбири Барамба сразу притих.

Аскар заговорил мирно, чтобы сгладить неприятный момент.

– А по-нашему, по-казахски, Кум – это песок!

– Ну, точно! Я – Песчаная королева!

– Добро пожаловать в наши края! Наши двери всегда открыты для новых людей! Будьте почётными гостями! – с радостью выпалил Аскар.

– А ты добрый мальчик! И глупый! – грустно сказала Кумба.

– Почему глупый? – спросил задетый за живое мальчик.

– Потому... Умные добрыми не бывают! Потому что понимают, что доброта не приведёт к добру. Добрые всегда в дураках остаются!

Кумба умолкла, а её большие глаза сверкнули злобным огнём. Встревоженный Самба вскочил и умоляюще посмотрел на жену.

Но лицо разгневанной женщины страшно исказилось. От неё повеяло сильным жаром знойных песчаных пустынь. Она вскочила и начала раскачиваться в танце. Чёрные волосы развевались на ветру, и в этот миг она стала ещё большей громадиной.

– Я не Кумба! Я Зумба – королева зноя! – прокричала великанша на всю степь, и из её глаз посыпались огненные искры – горячие пески.

Она, взмахивая большими ручищами, раскручивалась все резче и быстрее. Завыл горячий ветер, и поднялась песчаная буря.

Аскар начал задыхаться от жары. Густая песчаная пыль затмила солнце. Цветущую зелёную траву засыпали жёлтые барханы и дюны. Друзья Аскара растерянно наблюдали издали.

Знойная королева засухи злобно рычала и брызгала огненным песком. Степные воды испарились. Всё вокруг высыхало и выгорало на глазах.

Кумба-Зумба распалась пуще прежнего и становилась всё больше и больше. Огромные злые глаза горели красным огнём и метали искры и

пламя. Когда она взмахивала ручищами, то огненные пески сыпались повсюду. Она шагала по степи и сжигала всё на своём пути. Везде, куда ни ступала её нога, всё высыхало и горело.

Аскар и его друзья совсем растерялись.

– Может, её...того? – буркнул Таусогар, подкидывая гору на ладони.

– Чего того?

– Ну...бросить в неё горочку...

– Нет, не надо! – вскрикнул Аскар. – Рассыплется бедняга под горой, а потом не соберём её обратно!

– Но её надо остановить!

– Не силой! А надо образумить!

– А как образумишь?

В это время Кумба-Зумба прокричала яростно, взмахнула руками – и целое пастбище вмиг превратилось в чёрное пепелище.

Тут говорит Кольтаусар – Осушающий озеро:

– Может, полить её водой? Поостынет песочная дама... образумится...

– А вот это можно! Давай, только поаккуратней...

Кольтаусар как раз недавно проглотил небольшое озерцо – так, на всякий случай и для устойчивости. Он лёг ничком, напрягся и начал выдувать из себя воду. Знойная королева засухи вначале подумала, что идёт дождь. Но когда вода стала подниматься выше, она встретила поток воды грудью и с душераздирающим криком взметнула ладонями: огромная масса воды вмиг испарилась в воздухе.

Тут Таусогар не выдержал и бросил в неё гору.

Аскару стало жалко Кумбу, и он закричал:

– Берегись, Кумба! Беги!

Но Кумба-Зумба не собиралась бежать. Она резко выбросила вперёд руки, поставила ладони, и стремительно летящая огромная гора отскочила от неё, как орешек от слона. И тут же из рук Кумбы ударил огненный песчаный ураган и охватил гору. В следующий миг гора расплавилась и рассыпалась горящим песком. Увидев это, Аскар и его друзья замерли от ужаса.

Королева песка разбушевалась вовсю. Она кричала, хлопала, взмахивала руками, и огненные пески сыпались и сыпались, крутились и крутились раскалёнными ураганами, сжигая всё вокруг.

«Мы пропали!» – подумал в ужасе добрый мальчик.

Тут к ним подбежал Самба Бимбири Барамба.

– Встаньте за мной, и тогда вам ничто не грозит! – выпалил запыхавшийся великан-охотник. – Когда Кумба бесится, она разрушает всё вокруг! Никого не признаёт и не слушает. Но меня не трогает! И не стреляет огненными песками в мою сторону. Наверное, в глубине души она слишком уважает и почитает меня, своего мужа...

И правда, Кумба не бросала огненные пески в сторону Аскара и его друзей, стоявших возле Самбы. Она продолжала свой бешеный танец и уходила в степь, рассыпая искрящиеся песчинки.

Степь оказалась в объятиях огня.

И тут возмущённого Аскара осенило.

– Так! Держитесь! Ждите меня! Я сейчас! – прокричал он своим друзьям. – Желаяк, побежали! Скорей, к летающему ковру!

Он вскочил на спину быстроногого друга, и тот рванулся с места. Но Кумба заметила их и щёлкнула пальцами – тут же в них полетели искры горящего песка. Желаяк бежал во всю прыть, огненные пески сыпались по следам и горели на земле. Вдруг Желаяк вскрикнул от невыносимой боли – раскалённая почва обжигала его ступни. Но он героически выдержал и добежал до пещеры, куда указывал Аскар, – до летающего ковра.

Аскар снял ковёр со стены, вынес из дома и вскочил на него.

– Дорогой ковёр! Друг мой! Настал час испытаний! Доставь меня поскорее в Лапландию, к Снежной королеве!

Ворс ковра зашевелился, и в следующий миг Аскар летел на ковре так быстро, что заметившая их Кумба, хоть и сильно метала огненными песками, но не смогла их достать.

– Желаяк, чуточку потерпите! Я живо вернусь вместе со Снежной королевой! – успел прокричать Аскар.

Желаяк кивнул и побежал к друзьям.

Белый мир

Летающий ковёр мчался всё быстрее и быстрее. С высоты полёта взору Аскара открылась жуткая картина – огненные песчаные валы накрывали степь.

– Пожалуйста, побыстрее, мой летающий друг! – попросил мальчик. – Если мы не привезём Снежную королеву, в степи будет совсем плохо!

Ковёр напрягся и ускорился ещё больше.

Аскар удивлённо глядел сверху на незнакомые места и любовался красотой природы. Перелетев через реки и озёра, холмы и леса, они оказались над высокими горами. Это был древний Урал, и Аскар с волнением смотрел на каменистые ущелья и гордые скалистые высоты.

Ковёр летел непрерывно, и скоро они достигли далёкого севера. Снежный край встретил их холодно – мороз пробирал аж до костей, и Аскар, вылетевший в лёгкой летней одежде, начал мёрзнуть. Лицо его покрылось инеем, а нос превратился в ледяную сосульку. Замёрзший Аскар хотел укрыться густым, толстым ворсом ковра. Но снег и лёд покрыли каждую ворсинку ковра, и он походил теперь на дикобраза с

торчащими иглами. Ковёр стал непомерно тяжёлым, замедлился и начал падать.

– Летающий друг, что с тобой? – спросил Аскар, еле ворочая языком.

– Дела плохи! – с трудом промычал ковёр. – Я летаю только в тёплых краях. Таковую холодину вижу первый раз! Столько снега... Слишком тяжело для меня...

Ковёр упал на снежную равнину. Аскар кувыркнулся, вскочил на ноги и начал осматриваться. Кругом был бескрайний белый мир. Безмолвный, красивый, но ужасно холодный.

Аскар хотел что-то сказать ковр, но, посмотрев на него, испугался. Летающий друг совсем замёрз!

«Наверное, это конец!» – подумал Аскар. И тут услышал рёв и резко обернулся. Огромная белая медведица с двумя медвежатами медленно приближалась к нему.

Добрый Аскар вмиг забыл о морозе. По всему телу будто пробежал огонь. Бегством было не спастись, и он постарался встретить медведей спокойно и поздоровался дружелюбно.

Белая медведица обошла Аскара кругом, понюхала и села прямо перед ним. Медвежата подбежали и прильнули к матери.

– Добро пожаловать, добрый Аскар! – прорычала белая медведица.

– Привет, могучая хозяйка белого мира! Откуда вы меня знаете?

– Ты приезжал к нам в гости вместе со Снежной королевой! Ты добр и открыт, это нам очень по душе!

– Да, да, помню! Вы же та самая великанша-медведица, которая встретила нас и познакомила с ледяными чудесами морозного края!

– Точно! Ты не забыл нас... – произнесла медведица, довольная учтивостью мальчика. – Не беспокойся, мы будем защищать тебя!

– Рахмет, спасибо! – сказал Аскар.

Медвежата, шагая вразвалочку, подошли к нему. Им хотелось поиграть с мальчиком, и они начали весело тыкать его своими чёрными носами.

В это время послышался пронзительный свист и разбушевался белый буран. Мальчик сначала не понял, что случилось. А когда очнулся, то уже мчался в красивых санях по белоснежной равнине. Кто-то заботливо укутал его толстой шкурой, он согрелся, пришёл в себя и увидел высокую фигуру рядом с собой.

– Ты и вправду не узнал меня, добрый Аскар?! – произнесла звенящим голосом незнакомка и повернулась к нему.

– О-о! Снежная королева! Здравствуйте! – воскликнул радостно Аскар. – Как вы меня нашли?!

– Разве ты забыл, что я волшебная королева?! Моё сердце почуяло издали, что у моего доброго мальчугана трудности и он ищет меня! Не

могла спокойно сидеть и ждать у себя в ледяном дворце, вот и выехала навстречу!

Аскар взахлёб рассказал ей о произошедшем.

Снежная королева нахмурилась, чуть подумала и вскрикнула:

– Так какой вопрос! Поехали! Да поскорей, пока знойная Кумба не превратила степь в пустыню, полную только песка!

И волшебные сани Снежной королевы помчались, перерезая сверкающие на солнце белым серебром снег и лёд северных земель.

–Постойте! Подождите! Мой друг –летающий ковёр остался там! Он совсем замёрз!– крикнул Аскар.

Но сани не остановились.

– Не беспокойся, Аскар! – улыбнулась Снежная королева. – Твой друг вместе с нами! – И она указала на аккуратно завёрнутый свёрток рядом с Аскаром.

– Спасибо вам, Снежная королева! Как вы добры! Вы нужны не только нам, детям, но и всему человечеству!

– Но когда человечество поймёт это? Многие люди просто не знают, что и у Снежной королевы есть сердце! Они, наверное, думают, что у меня в груди лежит кусок льда?!

– Я знаю! Знают все добрые дети, любящие сказки!

Снежная королева ласково посмотрела на Аскара и ускорила свои волшебные сани.

Битва двух королев

Очень скоро сани Снежной королевы оказались в степи, где всюду разыгрался песчаный буран Кумбы. Огненные искры сжигали землю, сушили реки и озёра, а песчаные барханы покрывали цветущий край. Друзья Аскара, кажется, еле уцелели, спрятавшись за камнями.

Когда примчалась Снежная королева, вдруг подул в степи прохладный ветерок. Все животные облегчённо вздохнули, высыхающие растения ожили.

Холодный ветер усилился, пошёл снег, начался белый буран.

От этого Кумба взбесилась ещё больше. Она посмотрела по сторонам, вращая глазищами, и, увидев Снежную королеву, яростно набросилась на неё.

– А-а, царица снега и льда, мороза и бурана! Ну-ка, подойди сюда, если такая сильная! Я хочу обнять тебя, поздороваться!

Песчаная Кумба расхохоталась так громко, что степь вздрогнула. Из её рта сыпались огненные песчинки.

–Иди, иди ко мне! Я тебя, холодную, растоплю в своих объятиях!

Снежная королева смело шагнула навстречу.

– Попробуй только! Это я тебя заморозю! Заморозю одним дуновением! И ты рассыплешься, как песочные снежинки!

И две королевы – зноя и мороза, тепла и холода сошлись в яростной схватке.

В мирной степи, на берегу реки Селеты, у подножия гор Ерейментау притихшие люди и животные наблюдали за битвой двух цариц. Кумба ударила песчаным ураганом, Снежная королева ответила белым бураном. Королева зноя метала огонь и пламя, Снежная королева напустила густой снег и лютый мороз...И вот половина Снежной королевы начала таять, а половина Знойной королевы – замерзать.

Доброжелательный Аскар не выдержал и воскликнул:

– Остановитесь! Вы же, королевы жары и холода, прекрасно знаете, что обе нужны людям! Каждая из вас прекрасна и могущественна, но только в меру и на своём месте!

Заметно уставшие от яростной схватки королевы охотно послушались мальчика, умерили свой пыл и отступили.

– Ваши величества! Подумайте! На вас смотрят все дети! На вас надеются народы! Мы не хотим, чтобы растаяли снега и льды вечной мерзлоты. И не нужно замораживать жаркие края. Это же приведёт к катастрофе! – выпалил Аскар.

Королевы жары и холода, воевавшие целый день, взобрались на два разных холма и устало сели прямо на землю.

Аскар решил угостить их кумысом и баурсаками. Желаяк быстро доставлял и ловко подавал угощения королевам.

– Что будем делать, если они после отдыха опять начнут воевать?! – озабоченно спросил Аскар. – Снежная королева, надеюсь, поймёт и прислушается к голосу разума, а вот воинственную великаншу песков Кумбу остановить невозможно!

И вот тут Самба Бимбири Барамба глубоко вздохнул и начал рассказывать печальную историю.

– Кумба никогда не была злодейкой. Она добрая, открытая белая душа. Однажды, когда я ушёл на охоту, она подобрала в песках погибающего путника. Бедолага даже встать не мог. Если бы не спасла его Кумба, его кости вовеки сохли бы в горячих песках. Она привела путника в дом, приютила, накормила. А он оказался колдуном – с виду тихий, а в душе злой. Когда пришёл в себя, то начал приставать к Кумбе, признаваться в любви. Она разгневалась и прогнала его. А он в отместку навёл на неё болезнь, порчу. Вот поэтому она сказала тебе, что все добрые люди – дураки! Сейчас она – зомби! Все эти злодеяния она совершает не по своей воле! Её толкает на плохое порча колдуна!

– Зомби?!

– Вот как!

– Теперь всё ясно! – наперебой заговорили Аскар и его друзья.

– Злой колдун ввёл в её ауру энергию ненависти, – продолжил рассказ великан-охотник. – Знойная злоба обитает теперь в теле огромной Кумбы, гложет и сжигает её добрую душу, поэтому она временами взрывается яростью. Тогда она изрыгает зной, и наступает засуха всюду, куда доходит её дыхание. Она не находит себе места, ищет прохладу. И двигается всё время на север. Так она и оказалась здесь!

– Ох, бедняга, мучается, не может найти душевный покой! А мы ломаем голову, не понимаем, что нужно Песчаной королеве в наших краях... – сочувственно произнёс большой добряк Таусогар.

– Мучается... А когда мучается, становится совсем как зомби. Уже не добрая моя Кумба она тогда, а злобная Зумба... Даже дети дразнят - Кумба- Зумба! - сокрушался Самба Бимбири Барамба.– А я иду вместе с ней. Боюсь оставить её одну – как бы не пропала она без меня!

– Как же её спасти, как вылечить?! – спросил Аскар.

– Надо незаметно для неё убрать этот комок злой энергии из её ауры... Но Кумба и так никого не подпускает к себе, а когда внутри неё кипит злость, то к ней вовсе невозможно подойти. Она прожигает всё вокруг себя!

Аскар посмотрел на Ловкую Руку, молча слушавшего вместе с другими этот рассказ. Ловкая Рука понял его без слов, но лишь нахмурился и покачал головой.

– Яйцо в гнезде сороки подменил, перо у павлина выдернул, яд у змеи, мёд у пчелы утащил, а они даже не заметили. Великаншу обхитрить – вроде проще нет! – воскликнул Таусогар, подбадривая его.

– Не ведающему кажется всё лёгким делом! Но тут что-то не так! Здесь не естество, а волшебство!– задумался Ловкая Рука.

– Так ничего не получится?– вырвалось у Аскара.

– Ну нет, попробуем! Надо найти подход... и поймать мгновение! А куда девать-то будем этот клубок проклятия?

– Надо в огонь бросить! Огонь сжигает все гадости и очищает!

– Но ведь она и так находится в огне! – воскликнул Кольтаусар.

– Подумаем, посмотрим! – задумчиво покачал головой Ловкая Рука и подозвал свою собаку.

Между тем Кумба поела баурсаков, запивая кумысом, и вздремнула на холме.

Снежная королева наблюдала за ней с соседнего холма. Она посмотрела по сторонам и осталась довольна своим делом. Снежный буран наполнил овраги белым пушистым снегом, и страдающий от огненных песков край был спасён.

Заметив, что Кумба заснула, Ловкая Рука подмигнул Желаяку. Желаяк подхватил его и собаку и быстро подбежал к Кумбе.

Песчаная героиня сладко дремала, то закрывая, то открывая глаза. Она беззлобно посмотрела на парня, который приносил ей еду. Желаяк из

кожаного торсука – бурдюка налил кумыс в деревянную чашу и с почтением подал ей. Кумба опрокинула полную чашу в рот и опять заснула.

Воспользовавшись моментом, Ловкая Рука тихо, но быстро, как юркая ящерица, подполз к ней сзади. Очень легко, незаметно, не прикасаясь к телу, начал он поглаживать знойную великаншу по ауре. Его сверхчувствительные пальцы и ладони наконец-то нащупали сгусток чужой, разрушительной энергии в ауре Кумбы. Медленно сглаживая опасный узелок, он собрал и перенёс его в свою ладонь.

В этот миг Кумба села, начала зевать и стонать беспрестанно, слёзы полились из её глаз, изо рта и носа текли мокроты. Кумба непроизвольно качалась на месте и вдруг упала, растянулась во весь рост и заснула крепким, сладким сном.

А Ловкая Рука погладил несколько раз по шерсти свою собаку и перевёл весь сгусток чужой энергии туда. Собака удивлённо посмотрела на хозяина, с удовольствием гавкнула и завиляла хвостом. Мощная, дикая аура собаки поглотила и нейтрализовала злобную энергию человека.

Ловкая Рука с собакой пошла было потихоньку к друзьям, но тут примчался Желаяк и унёс их на руках.

Согласие

Великанша Кумба спала крепко и долго.

Снежная королева собралась в свои края.

Аскар и друзья горячо благодарили королеву снега и мороза и долго прощались с ней.

– Разбудить Кумбу? Может, помириться, подружиться? – тихо произнёс Самба Бимбири Барамба. – Она не враг, а очень хороший человек! Я уверен, что она проявит к вам достойное уважение!

Добрые слова великана-охотника понравились Снежной королеве.

– О, Самба Бимбири Барамба, я вас понимаю! Но я должна поскорее вернуться в свои морозные края. Да и с владычицей огненного песка, знойной великаншей Кумбой нам лучше не обниматься, а дружить издали! Может быть, тогда и сохранится гармония на земле!

– Да, все в природе прекрасно на своём месте! Спасибо вам, Снежная королева! – сказал Аскар.

– Тебе спасибо, добрый Аскар, доброжелательный мальчик! Пусть твои дела и дела твоих друзей украшают сказочный мир!

Снежная королева взмахнула рукой, и волшебные сани помчались в Лапландию. Друзья только успели помахать ей вслед.

Теперь они повернулись к Кумбе. Колдовство потеряло силу, песчаные ураганы Кумбы-Зумбы утихли, и все барханы и дюны отступили.

После отъезда Снежной королевы растаяли все снега, зажурчали ручейки, степь расцвела и покрылась зелёной одеждой.

Кумба проснулась, оглянулась и увидела Самбу, сидящего рядом.

– Где это мы? – удивлённо спросила он мужа.

– В казахской степи! – радостно ответил Самба, поняв, что жена избавилась от злых чар колдовства и стала сама собой.

– А что мы тут делаем? Когда пришли? Как попали в эти места?

– Это долгий разговор! Идём, поблагодарим наших новых друзей, попрощаемся и вернёмся домой! – сказал Самба Бимбири Барамба, обнимая Кумбу.

Супруги-великаны подошли к Аскару и его друзьям, встретившим их стоя. Кумба тепло поздоровалась со всеми. Аскар очень обрадовался, увидев любимую героиню Кумбу из гвинейской сказки в её обычном виде – доброй, хорошей великанши.

Гостеприимные друзья угостили Самбу и Кумбу на славу. Варёная конина, курт – сушеный творог и домашнее масло очень понравились гостям. Они поблагодарили друзей от души и попросили прощения за неприятные события, случившиеся из-за коварства злого колдуна.

– О-о, конечно, прощаем! Нужно всегда жить в мире и дружбе! – воскликнули в один голос степные герои.

– Сколько же вам идти до вашей страны? – спросил быстроногий Желаяк.

– Сюда мы шли больше года. Назад, наверное, быстрее доберёмся. Ведь человек к родной земле летит быстрее птицы! – ответил Самба Бимбири Барамба.

– Точно! Надо лететь! Может, наш друг, летающий ковёр, быстрее домчит вас? – улыбнулся Аскар.

Ковёр встряхнулся.

– Только если там тоже снег и лёд, я не полечу!!!

Самба и Кумба расхохотались.

– В наших краях не найти ни горстки снега, ни кусочка льда!

Ковёр обрадовался и понёс двух великанов в далёкую африканскую страну.

– Спасибо вам, добрые люди! – благодарили Самба Бимбири Барамба и Кумба, прощаясь.

– Счастливого пути! – помахали им друзья.

Белые облака плыли по небу мирной степи.

21.06.2020–5.06.2021

Нападение злодеев

Жеребёнок-каратист

Привольно было в степи. Расцвели травы и цветы. Повсюду жужжали пчёлы, собирая соки разнотравья. Бабочки перелетали с цветка на цветок, и весело прыгали кузнечики. Мирно паслись лошади и коровы, блеяли овцы и козы. Аскар был счастлив в этих просторах, наслаждался звуками и запахами родной природы.

Однажды к Аскару прискакал рыженький жеребёнок, подошёл игриво и понюхал его. Аскар обнял жеребёнка за шею и погладил по спине. Жеребёнок весело заржал.

– Меня зовут Еркетай!

– Еркетай! Ты славный! – засмеялся Аскар. – Пойдём порезвимся!

Еркетай закивал головой, и мальчик вскочил на него верхом. Они поскакали по степи. Ветер свистел в ушах Аскара, земля неслась навстречу. Он радостно кричал: «Е-хе-хей! О-хо-хой!»

В пылу скачки они не заметили, как спустились к глубоким оврагам Кенсяя. Вдруг из оврага выскочил огромный волк и встал перед ними. Он зарычал, оскалив острые клыки: «Клац, клац!»

Еркетай остановился, как вкопанный. Аскар соскочил на землю.

– Что вам нужно? – мирно спросил мальчик, привыкший всё решать спокойно.

Волк захохотал.

– Мясо!!! Мне нужно сочное свежее мясо!

– Но у меня нет мяса! – искренне удивился мальчик.

– Как так нет? А что это? – указал волк жилистой лапой на жеребёнка.

– Целая куча! Оставь его мне, и уйдёшь отсюда целёхоньким! Не то съем и тебя! – угрожающе зарычал хищник.

Но храбрый мальчик не собирался отступать:

– Прочь с дороги! Не то дам по морде!

– Дашь по морде? Ха-ха-харрр! Чем? Этими тоненькими р-ручонками?

– Тогда дам пинка! Я занимался карате!

– Ха-ха-ха-рр-ате-рр! Хар-ра-те-рр! Ну, ты меня развеселил, мальчуган! Даже не хочется портить настроение, терзая этого мелкого жеребёнка! Давай поспорим! Ты дашь мне пинка, и если свалишь – жеребёнок твой! А если нет, то я дам тебя по башке! Если упадёшь – мясо моё!

– А если нет?

– Тогда продолжим... Пока один из нас не упадёт! По р-рукам?

И волк протянул когтистую лапу.

– Посмотрим, кто кого! – ответил мальчик и крепко пожал мохнатую лапу хищника.

Волк встал в боевую стойку и мотнул головой. Аскар сделал резкий глубокий вдох, подражая сэнсэю, и с криком «Ки-ай!» со всего размаху пнул волка в морду. Но волк успел прикрыться лапами и даже не сдвинулся с места.

– Ну, держись, мальчуган, теперь я малость двину тебя лапочкой! – прорычал волк.

Аскар принял боевую стойку боксёра, а хищник, замахнувшись, нанёс страшный удар правой лапицей. Но мальчик ловко уклонился, и чудовищная лапа волка, просвистев в воздухе, прошла мимо.

– Хр-рр! Да ты хитр-рый малый! Но в следующий р-раз я буду хитрее! – зарычал волк и приготовился встречать новый удар.

Аскар собрал все свои силы, чтобы ударить как следует. Но тут подошёл Еркетай и тихо спросил:

– А можно мне?

– Только бей точно по морде! У собак и волков это самое слабое место! – выпалил мальчик.

Еркетай подпрыгнул, поднял попеременно передние ноги, будто собираясь нанести удар в голову. Волк начал уклонять голову в стороны, избегая этих ударов. И в это время жеребёнок резко развернулся и быстро лягнул двумя задними ногами в бок хищника. Волк ахнул громко, отлетел далеко в сторону и покатился вниз по склону Кенсяя. Перекувыркнувшись несколько раз, он встал и поплёлся прочь по дну оврага.

Аскар победоносно вскрикнул и похлопал Еркетая по холке.

– Ты где научился так драться? – спросил он на обратном пути. – Или мама водила тебя на секцию карате в табуне?

Жеребёнок весело фыркнул и пустился галопом.

– Да ведь лошади – врождённые каратисты и таэквондисты! Чемпионы без боя! – вспомнил Аскар. – Взрослые жеребцы зимой могут сами защитить свой косяк от целой стаи голодных волков. Поставит кобыл и молодняк в круг, а сам вокруг них вьётся, не подпуская свирепых хищников. Если волк подходит спереди, жеребец бьёт его передними копытами, а если враг нападает сзади, то лягает задними ногами! И уж когда он попадает куда надо тяжёлыми копытами, то любому волку худо. Так что хищники стараются не связываться с разъярённым жеребцом. Избитые волки убегают в степь, а тут уж и табунщики приходят на подмогу!

Аскар похлопал своего нового друга Еркетая по холке.

– Конь – крылья джигита! Кто с лошадьми дружен, тому доктор не нужен! – заключил он.

Самый, самый, самый...

Однажды Аскар с Еркетом играл на поляне. Увидев, как они дружны, другие животные подошли к ним.

– Я – самый верный друг человека! – гавкнул щенок и прижался к ногам Аскара.

– Верный не значит любимый! – хитро мяукнул котёнок. – А вот я – точно самый любимый!

И котёнок, мурлыча, вспрыгнул на плечи мальчика.

– Враньё! Я не верю этому! – возразил щенок.

– Хошь верь, хошь не верь! Но факт! Когда люди любят друг друга, что они говорят? Они говорят любимым: «Мой котик! Моя киска!» Ну не говорят же: «Моя собака!»

– Гав-гав! Они ошибаются!

– А когда люди ссорятся, то ругают друг друга: «Собака! Щенок!» Думаю, они лучше нас знают, что к чему! Мяу-мяу!

Животные рассмеялись. Щенок от досады подпрыгнул и погнался за выпорхнувшей из-под лапы бабочкой.

– А я – са-а-амый полезный! – замычал телёнок. – Коро-ова-кормилица! Без её молока-а никому-у не обойтись!

– Нет, это я – самый полезный... – робко заблеял ягнёнок. – И мирный... Все свои одежды люди делают из нашей шерсти.

– Я – самый чистый! И люди ценят это! – отрывисто перебил его козлёнок. – Они считают козье молоко самым лучшим лекарством!

– После кобыльего! – заржал жеребёнок. – Самый целебный напиток – саумал – свежее кобылье молоко, а ещё кумыс!

– Нет. Самое лучшее молоко – верблюжье. Шубат! – лениво зевнул верблюжонок.

– Ну а я – самый быстрый! – возразил жеребёнок. – Мы – крылья человека!

– Мой Еркетай мчится не хуже «Тойоты»! – поддержал Аскар. – Да и бензина не нужно совсем!

– А как же мы? – обиженно возразил верблюжонок. – Мы, верблюды, самые большие и сильные! Мы же караван человечества! Через пустыни и бескрайние степи веками возили для вас грузы!

– Да, мы не забыли! Вы даже в солончаках солянки не просили! – похвалил мальчик верблюжонок и погладил по горбу.

– Но я – самый бдительный! Мы охраняем вас всех! Без нас вы пропали бы! – не угомонился щенок.

Тут животные наперебой начали кричать:

– Я – самый...

– Нет, я – самый...

Наконец верблюжонок, вытянув шею, прогремел:

– Хватит! Стоп! Пусть рассудит нас человек!

Животные хором закричали:

– Скажи, мальчик, кто из нас самый, самый, самый такой?!

– Какой – такой? – растерялся Аскар от трудного вопроса.

– Ну, самый любимый.

– Самый полезный.

– Самый лучший.

Аскар не смог ответить. Животные обступили его плотным кольцом и галдели, перебивая друг друга: «Самый, самый, самый...»

Вдруг кто-то страшно зарычал:

– Ыр-р! Сейчас посмотрим, кто самый-самый...вкусный! Ха-ха-харр!

Животные отпрянули в разные стороны и замерли. Огромный волк яростно ворвался в их круг и оскалил страшные острые клыки. Глаза хищника горели синим пламенем.

– Это я – самый-самый! Самый сильный! Самый свирепый! И самый голодный! Ха-ха-харр!

Сначала от страха Аскара охватила дрожь, но он сделал бойцовское силовое дыхание – ибуки и взял себя в руки. «У кого сила в кулаках, тот победит одного, а у кого сила в уме – тот победит тысячи!»- вспомнил он народную мудрость, и решил перехитрить серого.

– Э-эй, господин Ррр-Хрр! Силу показать всегда успеешь, а давай сначала поговорим по-хорошему!

– Хорр-хрр! Но пинаться с вами не буду! – произнёс волк, немного успокоившись. – Я не забыл, как вы меня надули! До сих пор мои рёбра помнят копытце жеребёнка! Да и сила моя не в лапах, а в клыках! Вот! Давай кусаться!

– Не спеши, серый! Успеем ещё и покусать, и покушать! Лучше скажи прямо: ты самый-самый – кто?

– Как кто? Я – самый злой, самый зубастый, самый сильный...

– Ну врешь ты, волк!

– Нет, не вр-ру, хрр-ру!

– Врешь!

– Нет!

– Давай поспорим! Если ты врешь, то уйдёшь прочь! А если нет, то отдам я тебя кого хочешь! По рукам?

– По лапам! Отдашь ты мне жеребёночка твоего! Я хочу пройтись клыками по его рёбрышкам, хрр!

– Хорошо! Начнём. Вот ты считаешь себя самым зубастым?

– Да-рр! У кого из вас есть такие зубы? – оскалился волк.

Острые, как кинжалы, клыки устрашающе сверкали на солнце.

– Отменные зубчики! Но у тигра, кажется, больше и острее!

Волк чуть сник, и Аскар воодушевлённо продолжил:

– Ты крепок и жилист. Но назвать тебя самым сильным нельзя. Просто не могу, прости! Ты-то против медведя совсем слабак!

Промолчал серый, пригорюнился.

– Но вот насчёт самого злого, пожалуй, можно и согласиться, – утешил его мальчик.

Волк воспрянул было духом, но Аскар не дал ему опомниться:

– А кто самый злой злодей, тот самый плохой на свете! Ты на это согласен?

Волк, взвизгнув, аж подпрыгнул с места.

– Нет, нет! Волк страшный, но не самый плохой! Я не хочу быть самым плохим!

– Тогда перестань быть злодеем!

– И что мне остаётся? Кем буду я теперь?

– Будь самым первым добрым волком! Другом мирных животных!

Волку это очень понравилось, и все вокруг тоже одобрительно загудели.

– Самый первый волк – вегетарианец! Здорово звучит, поздравляю! – воскликнул Аскар.

Волк с почтением поклонился, животные зашумели.

– А вообще-то не нужно спорить, кто самый-самый...

Животные удивлённо переглянулись, а Аскар продолжил:

– Потому что каждый по-своему самый-самый...

– Как это понять? – не выдержал котёнок.

– Очень просто. Ты – самый-самый ты! Я – самый-самый я! Он – самый-самый он! Другого такого нет! Просто нет!

Тут все поняли смысл этих слов и весело зашумели. Им было очень приятно, что каждый из них на своём месте – самый-самый... сам!

Опасность

Однажды Аскар с друзьями бродил по берегу реки, и тут бесшумно прибежал котёнок. Он выглядел сильно уставшим и напуганным.

– Что с тобой? Так запыхался... – спросил Аскар, погладив его по шелковистой шерстке.

Котёнок сначала только мурлыкал и лишь спустя пару минут с трудом вымолвил:

– Я очень испугался! Там, среди камней, прячется страшная старуха Жалмауыз. А с ней вместе – Жезтырнак!

Аскар и друзья встревожились. Старуха Жалмауыз–Баба Яга – очень опасный враг! А если Жезтырнак– Медные когти присоединится к ней, то это уже вдвойне страшно.

– Я играл, прятался в густой траве и услышал их слова! – продолжил котёнок. – Они собираются сегодня напасть на нас! Они точат зубы и хотят съесть кого-то!

– Кого?!

– Кого они хотят съесть?! – зашумели животные.

– Ой-бай, как бы меня не съели! – испуганно заблеял ягнёнок.

– Смотри-ка, какой! Точно, тебя и съедят, не меня! Когда есть такой жирненький, вкусненький ягнёнок, они не станут и смотреть на костлявого козлёнка! – запрыгал козлёнок.

– Ну-у-у, наверное, Жалмау-у-уз знает, что самое со-о-очное мясо – у-у-у жеребёнка! – замычал телёнок.

– А я ускачу! Они меня не догонят! – резво прыгнул Еркетай.

– Да погодите вы! Враг ещё не подошёл, а вы уже паникуете! Трусливые всегда проигрывают! А кто, преодолев свой страх, смело бьётся с врагом, – побеждает! Мы – друзья! Вольные дети степи! Будем вместе биться и вместе победим! – сказал Аскар, подбадривая друзей.

Животные шумно поддержали его:

– Да! Мы вместе! Мы победим!

– А теперь скажи поточнее... Кто из нас – их цель? – спросил Аскар котёнка.

– Они говорили, что самые вкусные кровь и мясо – у мальчика!

Животные замерли.

– Нет! – зарычал щенок. – Не отдадим Аскара! Он наш друг!

Все зашумели, поддерживая его. Тут, услышав об опасности, подошли и друзья-богатыри.

– Да! Мы защитим друга! – громогласно взревел Таусогар. – Пусть только попадутся они в мои руки, уж я их проучу!

– Но Жалмауыз и Жезтырнак не простые враги! Они быстры, как молния! Пока ты их поймаешь, они успеют десять раз обойти тебя и десять раз вспороть твою живот! – завизжал котёнок. – У Жалмауыз клыки – как кинжал, а когти Жезтырнак остры, как меч!

– А самое страшное – они колдуньи! Они завораживают одним взглядом и одурманивают твой разум! – вздохнул Ловкая Рука. – Если поймаешь их взгляд, всё, конец – даже не заметишь, как закружилась голова и как оказались связанными руки!

– Как же с ними тогда бороться? – спросил Таусогар.

– Вся их сила и волшебство – в клыках и когтях. Если лишатся клыков и когтей, то вмиг потеряют колдовскую силу.

И тут Аскар встрепнулся:

– Раз это их слабые места, мы что-нибудь придумаем.

Посоветовавшись, друзья приготовились встречать коварных врагов.

Жалмауыз и Жезтырнак

И враги пришли. После полуночи друзья заметили две тёмные фигуры. Они медленно и бесшумно приближались к жилищу мальчика. Ночь была безлунная, и силуэты едва можно было разглядеть. Но Аскар обладал острым зрением: в детстве родители кормили его недоваренной, полусырой печенью животных, чтобы мальчик видел хорошо в темноте. А Ловкая Рука мог, закрыв глаза, увидеть многое внутренним взором – интуицией. Вдвоём они и стояли на посту.

Тёмные тени проскользнули в пещеру, и вдруг ночную тишину разрезал душераздирающий вопль.

Аскар и Ловкая Рука зажгли лампу и быстро вошли в жилище мальчика.

– Ага, попалась, коварная Жалмауыз! – громко крикнул Ловкая Рука, наводя на Бабу Ягу короткую острую пику. – И тебе конец, мерзкая Жезтырнак!

Аскар направил на злодеек свет лампы.

Оказывается, Жезтырнак набросилась на укрытое кожаным покрывалом бревно, приняв его за мальчика, и схватила за бока. Со всей силы вонзила она длинные и острые, как клинки, медные когти в сухое берёзовое бревно – да так и не смогла их вытащить обратно. А старуха Жалмауыз, даже не осмотревшись, вцепилась острыми клыками прямо в «горло» жертвы. А когда воткнула зубы в сухую крепкую древесину, то страшная боль пронзила все её тело – потому и завопила она во весь голос. Присев на корточки, злодейка колотила руками по своей голове, мучаясь от боли и пытаясь освободиться.

Увидев направленную на них острую пику, колдуньи испугались пуще прежнего – ведь сейчас они были безоружны.

Аскар убрал кожаное покрывало. Увидев толстое бревно, лежащее на месте мальчика, Жалмауыз и Жезтырнак чуть не заплакали.

– Как ты сумел придумать такое? – спросила Жалмауыз сквозь слезы.

– Я ведь умный мальчик! – засмеялся Аскар. – Кровожадных злодеев надо бить вот так – умом и хитростью! Иначе нельзя, ведь у вас нет совести! А вот как вы решились на такое – разорвать и съесть безвинного мальчика?!

– Наказать их, да построже! – грозно произнёс Ловкая Рука. – Только тогда они прекратят свои злодеяния!

Жалмауыз только стонала, хваталась за щеку и качала головой. Жезтырнак начала кричать, чтобы их отпустили.

– Посиди и подумай! – велел ей Аскар. – А я пока поговорю с бабушкой Жалмауыз.

Ловкач воткнул острие пики в щель, прижавшую зубы старухи Жалмауыз, чуть раздвинул древесины и освободил колдунью. Аскар привёл Жалмауыз на берег реки и заставил хорошенько помыть лицо и руки.

– Зубы болят, да, Жалмауыз-апа? – спросил сочувственно.

– Нестерпимо! Ноют! Давно болят, а сейчас особенно... – прошептала Жалмауыз-апа.

– Ну-ка, покажите!

Жалмауыз раскрыла большой рот и показала старые зубы. Пожелтевшие, изъеденные временем зубы разве что не гнили.

– Фу! Вы вообще не чистите рот? – спросил Аскар брезгливо.

Пристыженная Жалмауыз молчала.

– Едите все подряд, не выбирая. Даже не знаете, что зубы надо чистить вовремя! Вот кариес почти полностью и разрушил ваши зубы. Теперь они ни на что не пригодны! Их все надо убирать!

– Ой-бай, вай-вай! А как потом буду жить? Как буду кушать?

– Не бойтесь, апа! Я вставлю вам овечьи зубы. Будете питаться овощами, ягодами и фруктами, а не сырым мясом. Может, после этого избавитесь от кровожадности и станете хорошей апашкой!

Мальчик усадил Жалмауыз на камень, и она раскрыла рот. Два клыка были невероятно огромными! Аскару стало жутко, когда он представил себе, сколько животных погубила этими зубами старуха Жалмауыз. И ему захотелось поскорее вырвать эти клыки и выбросить. Он взял железные щипцы и попробовал выдернуть большой клык. Но это оказалось ему не под силу. Жалмауыз от боли вскочила с места, а Аскар кувыркнулся по траве. Он был растерян и не знал, что делать дальше.

И тут подошёл Таусогар, наблюдавший за ними издали. Он молча, жестом попросил щипцы у Аскара и повернулся к старухе. Но великан так напугал её своей мощью, что она закрыла рот двумя руками, закачала головой, умоляюще посмотрела на Аскара и зарыдала. Мальчику стало жалко её.

– Подожди! Не трогай! Хоть это и Жалмауыз, но ведь она тоже живое существо! – попросил мальчик друга. – Я сейчас придумаю что-нибудь!

Аскар окликнул Ловкую Руку, стерегущего Жезтырнак. Он подошёл быстро и незаметно.

– Надо вырвать вот эти клыки и зубы Жалмауыз! Потом нужно вытащить зубы из овечьего черепа и вставить ей!

Аскар открыл рот Жалмауыз и показал ему, что откуда вырвать и что куда вставить. Ловкая Рука молча кивнул, и щипцы незаметно оказались в его руках.

Затем он подошёл поближе к Жалмауыз.

– Жалмауыз-апа, сколько вам лет? – спросил он.

Старуха задумалась и раскрыла рот, потом стала вспоминать.

– Я и сама не знаю толком. Сбилась со счета. В пору моего детства люди запрягали лошадей в деревянные телеги. И колёса телег были тоже деревянными. Писали письма на камнях. Рисовали на скалах! Ну вот, сам и посчитай... Наверное, будет пару тысяч лет!

– А деда своего помните? – спросил с интересом Аскар.

– Мой прадед говорил, что мы появились раньше человека!

– А почему вы враждуете с людьми?

– В этом виноваты не только мы! Люди начали нас прогонять с родных мест, а то и попросту истреблять! Жили бы на своей земле...Нет, им всё мало! Они не могли ужиться друг с другом, а в конце начали притеснять нас. Они ступили на землю Жалмауыз и злодеев, оттого и сами стали злодеями!

Рассказ Жалмауыз заинтересовал Аскара, но тут вмешался Ловкая Рука.

– А-а-уу, а зубы-то когда будем вставлять?– со смехом спросил он.

Все засуетились, вспомнив, зачем собрались здесь.

– Аскаржан, загляни-ка в рот бабушки Жалмауыз! – сказал Ловкая Рука.

Жалмауыз открыла рот. Смотрит Аскар – нет клыков и старых безобразных зубов! Вместо них блестят маленькие, крепкие овечьи зубы!

Пока Жалмауыз рассказывала свою историю, Ловкая Рука вырвал все её клыки и вставил овечьи зубы. Никто ничего даже не заметил! А Жалмауыз всё это время непрерывно говорила и ничего не почувствовала.

Аскар научил старуху промывать рот солёной водой.

– Надо чистить зубы солью! – сказал он. – Это полезно для здоровья и чистоты!

Жалмауыз молча кивала. Она и не думала возражать, так как боялась, что великан Таусогар может строго наказать её за ночное нападение.

Ловкая Рука вставил в рот кровожадной Жалмауыз зубы мирной овечки так мастерски, что они блестели как жемчужины.

– Вот, апа, теперь ваши зубы не будут искать мяса и крови! Можно прекрасно жить, питаясь фруктами, ягодами и овощами. Очень полезно для здоровья! Отныне вы будете называться не Жалмауыз, а Алмауз–Яблочный рот! – улыбался Аскар.– Если вы откажетесь от злодеяний и постараетесь стать доброй, то мы будем с вами мирными соседями!

– Я согласна! Хорошо, если бы ещё и Жезтырнак согласилась, – заулыбалась Алмауз-апа.

– Посмотрим! Поговорим сейчас с Жезтырнак! – ответил Аскар.

Таусогар притащил Жезтырнак, подняв её вместе с бревном.

– Ну, девица Жезтырнак, что ты скажешь? Старуха Жалмауыз прекращает все злодеяния. Теперь её зовут Алмауз-апа. Она отныне будет питаться только овощами и фруктами!

– Если апашка прекращает злодейства, я тоже прекращаю! – сказала в слезах Жезтырнак. – Только освободите мои когти!

– Если ты говоришь правду, то тебе больше не нужны медные когти! – засмеялся мальчик. – Сейчас Ловкая Рука освободит тебя от них. А на их месте будут расти обычные ногти!

Жезтырнак ужаснулась. Она не хотела лишиться острых медных когтей, но у неё не было другого выхода – пришлось соглашаться. Ловкая Рука взял в руки напильник и обошёл Жезтырнак, будто присматриваясь, откуда лучше начать. И вдруг Жезтырнак освободилась из тисков бревна! Смотрит, на руках нет ни одного медного когтя – все когти остались в бревне!

– Посмотри, какими прекрасными стали твои руки! – утешил её Аскар. – Даже можно пожать по-дружески!

И доброжелательный мальчик пожал её руку.

Так они и расстались с бывшими злодейками. Новых друзей, вступивших на путь добра, весело и шумно провожали мирные животные. Они резвились, прыгали, и их весёлые голоса наполняли степь радостью мирной жизни.

23.11.2019–13.06.2021

Bayangali ALIMZHANOV

Kind Askar

A fairy-tale

The Old Man on the Steppe

Once upon a time there was an old man named Askar, who lived in a small Kazakh village lost in the middle of the boundless steppe. As time went by, the old man's children moved to the nearest town in search of a better life. But Askar didn't want to move to a noisy city, so he stayed at home in the village. Sometimes he was sad, and sang old songs to himself.

Through the village flows the river Seleta. It was spring, and the waters of the usually quiet stream were flowing fast. The old man liked to sit by the river and daydream. In his childhood he used to love reading the fairytales of all the peoples of the world: his imagination would transport him into a world of adventures. Now, in his old age, he dreamed of seeing these places again. Askar wanted to be a boy once more, to sail far away, and meet his favourite characters. Just thinking about it made the old man's heart start racing, just like in those happy days of his childhood.

The Baby Birds and the Snake

One day the old man made a boat out of paper and took it to the river. He imagined that he was a boy again, and began to play with the boat.

Suddenly he saw a bird's nest floating down the river on a tuft of steppe grass. Askar looked in surprise, and then pulled the tuft towards him with a stick. In the nest were three baby birds. The chicks chirped noisily, and waited with open beaks for their mother to feed them.

While Askar watched, a huge snake swam up to the nest and tried to eat the chicks. But the old man deftly grabbed them and pulled them to safety. The snake hissed with fury and disappeared back into the water. The mother bird flew down, sat in the nest and joyfully thanked Askar:

– Thank you! May all your dreams come true!

The chicks chirped happily and flapped their little wings.

But then the angry snake sprung out of the water again and lashed its tail. The waves that it made covered the old man and the chicks. When the waves stopped, Askar, spluttering, found himself on his boat, along with the baby

birds. Only the boat was no longer made of paper: it was big and made from the sturdiest wood! The mother bird was sitting on one oar.

– What a kind boy you are! You have bravely stepped into a fairytale! – the bird started to talk in a singsong voice. – You have crossed into our world! And now you have a long journey ahead of you – an entire year before you can return home! But don't be upset: good friends will always be by your side...

With this, the birds flew away. Askar wondered why the mother bird had called him 'boy'. He looked into the river and froze...

A young boy was staring back at him. It was him, Askar!

He clutched his head. The reflection in the water did the same. There was no doubt – somehow, the old man had magically returned to his childhood!

His dream had come true: he was a boy again! He was wearing a blue *kaftan* coat with a red and silver collar, a small white cap and loose grey trousers. A small leather purse - a *dorba* - was hanging from his leather belt.

The Seleta river flowed gently through the steppe, and took Askar further on his journey.

The Magic Cap

Night-time came. Askar came ashore and fastened his boat to a small bush. He gathered some brushwood, and built a fire to cook a meal.

Suddenly a stranger appeared from the darkness. He introduced himself as the Kazakh fairy-tale character Aldar Kose – the 'baby-faced trickster'. Askar shared his food with him. After their meal Aldar Kose was in high spirits, and said to Askar:

– I can see that you are a good fellow! I'm not going to deceive you - as much as I would like to. I want to repay your kindness. Here, take this cap.

Aldar Kose gave the boy an old, threadbare *tyubeteika* cap.

– But don't think that this is just any old hat. It is a magic cap! Anyone who puts it on can become invisible. But only if he has good intentions, and only once. If he has something bad in mind, he won't become invisible, and the cap will lose its magic. Remember this!

Aldar Kose disappeared into the darkness as fast as he had appeared.

– By the way Askar, I did deceive you after all! – he shouted cheerfully as he left, – The cap can make you invisible not once, but twice!

– Thank you! What a nice way to be tricked! – Askar shouted back to him.

The Hag and the Golden Fish

When morning came, Askar travelled further. Suddenly he heard angry shouting. He sailed towards the commotion, and found an old man and woman standing on the bank of the river.

– You idiot! Did you think you could deceive me? Take *this!* – the old woman shouted, and made a very rude gesture to something inside a bucket. The old man silently walked around her in circles.

Askar came ashore. The couple did not even notice him. He crouched down and hid behind a bush, watching them.

The furious old hag pulled a fish from the bucket. But it was no ordinary fish: this one was made of gold!

Then it dawned on Askar. The fish was from a fairy-tale by Alexander Pushkin! He was very excited, but a bit terrified as well.

The old woman calmed down a little, and spoke to the Golden Fish in a cold voice:

– Did you really think that I would let go of you just like that? Why did you take back everything that you gave me? It is no way to behave... first you gave me a house and a palace, and then you took them away again! But I've got the measure of you now: I have finally caught you, and now you will do whatever I wish. Or I will fry you alive in an iron pan!

The old woman built a fire. Smoke filled the air.

Askar put on Aldar Kose's magic cap. Once he became invisible he ran towards the fire. While the old hag turned around to yell at her poor husband again, he grabbed the Golden Fish and ran away with it back to his boat.

They floated downstream. Askar was overjoyed: Pushkin's 'Tale of the Fisherman and the Fish' had been his favourite story the first time he was a child. And now he was part of it!

The fish spoke first.

– Thank you for saving me, Askar!

– How did you know my name? – asked the boy.

– Have you forgotten? I am the Golden Fish!

Askar laughed joyfully.

– Gone are the days of kind-hearted fairy-tales. People have used up and broken everything: now there is no magic, no miracles left on earth. Everything has been lost in the crazy pursuit of money! Everyone has been chasing me! They put nets in all the rivers, blow up and poison all the poor fish. And eventually that old hag managed to catch me.

Askar hung on the fish's every word.

– People only want to catch me to ask me to make them rich! But I believe that they should earn their riches on their own!

– I don't want anything from you! I just didn't want that nasty old woman to fry and eat you, the Golden Fish who children all over the world love so much...

– I know! – said the fish, – But I still have a gift for you!

It was a special present: a single wish. Whatever Askar wished for, it would come true. But only if the wish was kind. If he wished for something unkind, it wouldn't come true.

Askar thanked the Golden Fish and let it jump back into the river. Soon he saw a forest, and decided he wanted to stretch his legs. He left the boat by the side of the river, and walked towards the trees.

Masha and the Bear

On the edge of the forest Askar saw a girl picking berries. It was Masha from another of his favourite Russian tales, 'Masha and the Bear'! He called out and ran to meet her.

– I am so happy to meet you! You are just as clever and beautiful in real life! – he said.

This made Masha smile, but then she became sad.

– Since I deceived the bear and found my way home, my grandpa and grandma have been afraid that it will kidnap me again. I didn't tell them that I was coming to the forest again today.

At that very moment they saw a huge bear, and hid behind a pine tree. The bear lazily walked towards them.

– Oh Askar, I'm so afraid! – whispered Masha – If it sees me, it will take me and never let me go! I will never see my grandpa and grandma again...

Askar was scared for her. But then he remembered Aldar Kose's magic cap.

– Put on this cap; it will make you invisible! You have nothing to fear now! – Askar said.

Masha took a deep breath, put on the threadbare *tyubeteika* cap, and as soon as she became invisible, she ran home. The bear roared. Askar's heart was in his mouth, but the bear didn't see the invisible Masha, and stomped away. Askar silently thanked Aldar Kose: the famous trickster had not deceived him!

Akka the Wise Mother Goose

Askar continued on his way. Soon he saw a small lake. It was hot, and he thought about going for a swim to cool down. But then he noticed two

suspicious figures moving by the water, so he hid behind some bushes. They were hunters. The men were putting big nets under the water. After they finished their cruel business, they crept away.

When Askar got to the lake he was even more shocked. The hunters had cast the nets to catch birds!

The next moment, a flock of geese flew down onto the lake. They dipped into the cool, clear water, took some big gulps to satisfy their thirst, then swam cackling straight towards the boy.

Askar shouted:

– No! No! Keep away, there are nets here!

The geese cackled ever louder, but they stopped in their tracks. Askar began to hoist up the nets from beneath the water and throw them to the side of the lake. Then the geese felt safe to swim up to him.

Askar recognized them. They were the geese from the fairy-tale ‘The Wonderful Adventures of Nils’ by Selma Lagerlöf! He was very happy to see his old friends - Askar considered himself a friend of all the kind fairy-tale characters. But the question was, would they consider him, an unknown Kazakh boy from a far-away village, their friend?

The geese honked and surrounded Askar, trying to intimidate him, while their leader hissed and spread its huge wings as wide as it could. But then a big white mother goose stopped them with a loud honk.

– You shouldn’t see every stranger as an enemy! Look at those awful nets: what would have happened to us if this kind boy wasn’t here to warn us?

She swam up to Askar and thanked him.

Askar smiled.

– Is your name Akka? – he asked the big mother goose.

– Yes! But how did you know that? – the mother goose replied.

Askar told her how much he loved her fairy-tale:

– Your name, Akka, sounds like ‘*Ak Kaz*’, which in my language means white mother goose!

The rest of the geese warmed to Askar too, and rushed to talk to him. When Askar told them that he wanted to travel the world, the geese took him with them when they flew away. Askar rode on their backs over valleys and lakes, mountains and forests. He saw how beautiful the world is from a bird’s eye view.

Askar shouted excitedly, and spread his arms, as if to embrace the whole world! But then he slid off a goose’s back and plummeted down to earth.

The geese all screamed with fear, until Akka, the wise mother goose, cried out to them:

– It’s ok! He is in the right place now. He will meet everyone who he wants to meet.

And the geese flew onwards.

The Honourable Baron Munchausen

Askar landed on a haystack in a field belonging to Baron Munchausen.

The noble baron was delighted to have a guest from such a strange and mysterious country. He ordered his servants to make a banquet for the boy. Baron Munchausen told Askar many fascinating stories, and in return Askar told him stories about Kazakhstan and the Kazakh people. The baron suddenly had an idea:

– Let's make a bet. Which of us is the best at lying?

– Oh no, I have read about you! I know all about your impressive wit and imagination!

– I'm most flattered! – the baron said politely. – But if you refuse to take up my challenge, then I'm afraid I will never let you leave my castle!

At this, the baron fired his shotgun into the air. The boy hurriedly nodded his agreement.

– Listen up, my dear Oscar...

– My name isn't Oscar, it's Askar! – Askar complained.

– Well, Oscar is easier for me to remember! – the bumbling baron replied.

– Don't be offended, Oscar. Anyway, one day I was bored, so I fired my trusty shotgun at some geese that were flying over my castle. You won't believe what happened next...

The baron absent-mindedly twiddled his moustache and continued:

– Suddenly something fell down the chimney! When I looked I saw it was a roast goose!

– Yes! We were together when this happened... – Askar said with a smile, continuing the game. – Don't you remember? We met beside the Seleta river in Kazakhstan. You were flying on the top of a cannonball and fell from the sky! I took you to my boat, and that's where I made a bet with you that I could lie better than you! We were so caught up in our argument that we didn't even notice when a giant angry goose flew down and swallowed the boat, with us inside! We kept on arguing in its stomach, while the goose took off again and kept flying...

– Hmmmmm, that does sound like something that would happen to me! – the baron admitted.

– We didn't notice how far the goose had flown. But then suddenly someone shot it and it fell from the sky. As it turned out, it was *you* who shot it, from the inside - and that's how we ended up on your dining table!

– Now that's a story! The baron who shot a goose while he was sitting in its stomach!

– And when you carved the goose – Askar continued with a smile – we were still sitting inside it and arguing! Only when you called us for dinner did we jump out of the roast goose together.

Baron Munchausen nodded.

– So here’s what happened: the Munchausen that shot the goose wanted to eat the Munchausen who was roasted in the goose’s stomach And the two barons fought tooth and nail trying to eat each other alive!

– Certainly not, Oscar - this has to be a lie! I am not a cannibal, nor do I want to die – the baron said, upset.

– I know! But now you have to agree that I’m a better liar than you! – the boy said, beaming a huge smile.

Baron Munchausen burst out laughing, and gave Askar a hearty pat on the back.

– Bravo, Oscar! – the noble baron said, – Now remember: you have a true friend forever in Jerome von Munchausen! Take my whistle as a memento: if you ever need me, whistle twice and I will appear. I am always at your service. And remember also: Baron Munchausen always tells the truth. Only my truth is a bit more fun!

Askar hid the whistle in his *dorba* purse, thanked his new friend, and continued on his way.

The Steadfast Tin Soldier

Askar walked happily through his fantasy world. The boy from the steppe met many of the characters he knew from books by the great writers, and made friends with them all. He saw Winnie the Pooh sitting on a tree. He saw Puss in Boots... the Nutcracker in full dress... Little Longnose... Cinderella with her prince... Little Red Riding Hood with her grandma, and many others. Whenever they got into trouble, they rescued each other. These noble and unselfish friendships filled Askar’s heart with joy. He thanked all his new old friends for these happy moments, and each time said a reluctant goodbye.

After a while, he arrived in a new town. Askar was walking down a narrow street when he noticed a tall pile of ash. He was about to walk past it, but then he saw something unusual in the pile. He poked it with a stick, and uncovered a piece of metal and a burned brooch.

Askar cried out: “It’s the Steadfast Tin Soldier and his beloved Ballerina, from the story by Hans Christian Andersen!” He had always liked this fairy-tale couple, and always felt sad that the pair were thrown into a furnace. But now he was holding this tin soldier in his hands! In a nearby garden, Askar sat on a bench and pondered how to bring the soldier back to life, so he could marry his sweetheart. He wanted to bring back his second leg too. And that’s when he remembered Pushkin’s Golden Fish. He spoke to the fish and told it his wish. Straight away he heard a splash of water and the fish’s voice: “So be it!”

A moment later, the piece of scrap tin metal and the burned brooch stirred and jumped upwards. When they landed, Askar saw that the Ballerina and the Steadfast Tin Soldier were in their finest dress, and had two legs each!

The pair were deliriously happy. They embraced each other and danced in circles. But then they realised that they had to leave the town as soon as possible, so as not to come across their enemies again. Hand in hand, they walked with Askar into the distance.

The Town Musicians of Bremen

The friends soon found themselves in a forest, and spotted a lone cottage in a clearing. They decided to go inside to rest for a while. But it wasn't to be...

First a dog barked inside the house, then a cockerel began to crow, and then a cat began to meow. And then there was a monstrous scream! The Ballerina hid behind her Steadfast Tin Soldier in fright, while the brave soldier clutched his gun, ready for a battle. But Askar recognized one of the strangers' voices, that of a donkey. He told them that there was nothing to fear.

– These are the Town Musicians of Bremen, from a fairy-tale by the Brothers Grimm! We are so lucky! The boy ran into the house with open arms. Seeing him, the musicians came to open the door.

The boy, the soldier and the girl introduced themselves to the musicians, and they began to tell each other their stories.

The musicians asked the Steadfast Tin Soldier to stay in their house and live with them.

– You will be our friend and protect us!

The Steadfast Tin Soldier and Ballerina discussed the musicians' offer.

– You have been a soldier all your life, but now it's time to rest! Darling, let's stay here. We can finally enjoy a peaceful life!

The Steadfast Tin Soldier smiled. He had wanted a happy family life for many years. He agreed that they would stay with the musicians. The Town Musicians of Bremen began to sing, and Askar joined them, while the Ballerina and Steadfast Tin Soldier danced together.

But then there was another frightening loud noise. The friends looked out of the window and saw that bandits were attacking the house. These were vandals who the musicians had fought off some time ago. They were angrily brandishing swords and daggers.

The friends prepared to defend themselves.

Then Askar remembered his friend the baron. He took the whistle from his purse and blew it twice. There immediately came an even more deafening whistle: the sound of Baron Munchausen's cannonball as he flew in to save the day! The baron jumped off his cannonball and fell into the house's garden. The

angry bandits were terrified at the sight of Baron Munchausen, resplendent in his magnificent uniform and with a gun in each hand. They ran away from the house at full speed, without looking back. Baron Munchausen shot at them a couple of times, before the vandals disappeared over the horizon, hopefully forever.

The brave baron laughed.

– Well, what did you think of that, my dear Oscar?

All of Askar's new friends gave Munchausen a big round of applause.

– Baron Munchausen is a true friend! He never lies and always keeps his word. *Rakhmet! Danke!* Thank you! – Askar cheered.

The baron politely raised his hat, and was about to say something. But seeing that his cannonball was coming back to collect him, he quickly vaulted onto it.

– Goodbye, Oscar! – the baron bellowed as he flew away.

– Goodbye, baron! – Askar cried back.

Askar's friends were very grateful for his help, and all thanked him for saving them from the bandits.

Suddenly the wind howled, and it became very cold. A snowstorm began. The friends sheltered in their house.

The Warm Snow Queen

The weather soon became warm again. And then it got hot. When Askar left the house he was amazed at the change. The snow had melted, and in the distance he saw a strange carriage in the forest, sparkling in the sunlight.

The carriage belonged to the Snow Queen. Slim, majestic and imperious, she looked straight at Askar.

Askar's face lit up.

– I know you! You're the Snow Queen. I read about you in a fairy-tale by Hans Christian Andersen, and I used to dream of meeting you. You are incredibly beautiful!

The words brought a warm smile to the queen's stoic face.

But then Askar realised that the weather was playing a cruel trick on her. Her beautiful shimmering dress, made of snowflakes and ice-cubes, was sparkling in the sunlight but would start to melt any second. Her ice carriage was filling up with steam. Askar could see that the Snow Queen needed help...

Askar cried out:

– You're melting! I can't let the fantasy world lose its beautiful Snow Queen!

He decided to rescue her.

– How can I help you, mighty Queen? – he asked.

– Why do you want to rescue me? – the queen replied. – I am cold, a bad queen, and no-one needs me. I make people suffer!

– That’s not true! We love you! If you were cold or unkind, you never would have released Gerda and Kai. You would have frozen them forever. You are our incomparable Snow Queen, and we children are your loyal subjects! We know that beneath your cold exterior is a warm heart.

Askar’s words moved her deeply.

– Oh, lovely child! You have already helped me with your kindness. Climb into my carriage and be my guest!

Askar couldn’t say no to his favourite queen. He waved goodbye to the Steadfast Tin Soldier, the Ballerina and the Musicians of Bremen as the Snow Queen’s carriage sped away towards the north. The warm air suddenly turned to ice again. Soon they arrived at her shimmering Snow Palace.

Askar stayed in the Snow Queen’s palace for six months. She showed him all the wonders of her frozen land. Everywhere they went, polar bears, walruses, seals and Arctic foxes greeted the Snow Queen and her guest, a kind boy named Askar from the far-away steppes of Kazakhstan.

Askar was happy in the palace, but each day the end of his stay in the fantasy world grew closer and closer. He longed for his home, the endless expanse of the steppe, and his beloved Seleta river.

One day Askar asked the Snow Queen to let him go home.

– Aren’t you comfortable in a queen’s palace? – she asked, upset.

– Oh no, I love it here! But my home land is better than any palace!

The Snow Queen understood.

– You are unselfish and kind. Thank you, Askar!

She led him to one of her sledges and they hurried away from the palace. Soon they found themselves by the Seleta river, where Askar had begun his adventure.

The Snow Queen waved goodbye to him.

– Goodbye, Snow Queen! – Askar said, with tears in his eyes.

– Goodbye, Kind Askar! I will visit you every winter. I will come to your steppe from Lapland, bundled up in a white snowstorm! – the Snow Queen smiled, and then disappeared over the horizon.

A Present from the Golden Fish

Askar sat beside the Seleta river. He was extremely happy and very sad at the same time: happy that he was home again, but sad to have said goodbye to his fantasy world.

Suddenly he noticed something shining in the water. Askar scooped it up in a bucket, and saw the Golden Fish!

– How are you, my friend? – asked the boy.

– Do you still call me a friend? – asked the fish, surprised.
– Of course I am still your friend!
– But you know that I no longer have magic powers. I can't give you anything...
– But I don't need anything from you! – Askar replied, sincerely. – I am just glad that you exist! Now go and swim!
Askar carefully dropped the Golden Fish back into the river. The fish dived into the water, but then came up again.
– Thank you, Askar! – she said. – Now I know that you are a true friend. This is the first time that a person has never asked me for anything.
Askar was happy.
– Stay in this fantasy world, and become one of us! All you have to do is say yes!
– Yes! – Askar cried, overjoyed.
– So be it! – the Golden Fish said, as she waved her tail and disappeared.
The boy's greatest wish had come true. He stayed in this fantasy world forever as Kind Askar - a best friend to the wonderful characters from fairy-tales from all over the world.

7/10/2015 – 8/04/2016

Translation from Russian by Jonathan Champion

KIND ASKAR'S NEW FRIENDS

Wonders of the Steppe

Once upon a time there lived a kind boy named Askar, who lived happily on the open steppe, beside the river Seleta. On one side of the river rose the slopes of Ereimentau mountain, and on the other side was a lake called Atansor – a salt pool where camels came to drink. Nearby was a wide ravine called Kensai, where fruits and berries grew plentifully. All that was missing was a forest. But Askar was still surrounded by the wonders of nature, on the magical steppe. The land was flat and rocky: no-one could understand how and when the steppe had filled up with so many rocks.

These mysterious rocks were dotted far and wide. Some of them were huge boulders shaped like camels, elephants, mammoths, and even dinosaurs. Askar loved to wander among them, and gave each stone a name: Piltas the Elephant, Tuietas the Camel, Koitas the Ram, Serketas the Goat, Erketas the Boy, Shyntas the Mountain Peak, Syntas the Cursed Stone. There were many others. The biggest and tallest he called King Kong, Godzilla and King Ghidorah.

One day Askar walked among the stones until late at night, and when he came home, fell into a deep sleep.

The next morning he was awoken by a strange noise. He looked outside and couldn't believe his eyes – a mountain was walking across the steppe! He looked again and saw another... And as they walked, they changed places, jumping out of each other's way. Askar was scared – had the mountains really begun to move?

Then the mountains started walking towards him. Askar didn't know whether to run away from them or to go to greet them. He could feel that they didn't mean him any harm, and it would be rude to avoid them. He just didn't want to crash into them! In the end the mountains stopped a few steps away from him.

– Salam, Kind Askar! – said one of the mountains.

– Salam! – replied the boy, in surprise. – How do you know who I am?

– Oh, Askar! Everyone on our steppe knows who you are! And I have come to find you, to show you my appreciation and to become your friend!

Just then a giant climbed out of the mountain and walked up to Askar, who was still standing in amazement.

– It's you, Tausogar – the mountain warrior from the Kazakh fairytale Er Tostik! – Askar cried out. – I'm so happy to meet you!

– And how do you know who I am? – asked Tausogar, flattered.

– I've read the story about you so many times! I've dreamed of meeting you and being your friend!

– Then I'm very happy to meet you too, Askar! Here, take this bag of sweets as a present!

Tausogar waved towards the mountains with his hand, pointing to a place where trees grew, and where springs of fresh water flowed. "These sweets are pretty cool!", thought Askar. He remembered how in his village, whenever a new house was built, the old ladies would throw sweets at it. Askar silently thanked Tausogar for not flattening his home with his mountains. And only then did he realise that Tausogar had been having a workout by juggling with them...

– Look over here! – bellowed the giant. – Do you see this cave? She is only big enough to squeeze a few people in, but she is very cosy. You can light a fire, and the hole in the top is a ready-made chimney. You can live here to your heart's content. And we will make our homes next to you. With us you will never be bored!

At that moment another person appeared, so fast that no-one even noticed him arrive:

– I am Zhelayak. They say I have legs like the wind!

– He is a friend of mine! – said Tausogar, proudly.

– I know, I know! – Askar was jumping for joy. Then he noticed that Zhelayak had a rock tied to each of his legs.

– They are to slow me down, – said Zhelayak when he saw Askar looking at them. Without them I go too fast, and always run past where I want to go!

– Here comes another of our friends: Koltausar, the shrinking lake! – boomed Tausogar.

Askar ran to give Koltausar a warm hug.

Touched by his embrace with the famous Askar, Koltausar blew water from his mouth, and a little lake appeared next to Tausogar's mountains. In a flash some birds appeared and sat by its edge. Some silver fish were playing in the clean, clear water, shimmering in the sunlight.

Askar was really happy. He thanked his new friends and invited them all to his home for a feast.

And they all lived happily ever after, living together next to the river Seleta, between Ereimentau mountain and the Kensai ravine.

The Flying Carpet and Quick Hands

Once upon a time Askar was in a meadow when he came across a carpet with a beautiful flowery pattern. He was enchanted by the pattern, and wanted to lie down on the mysterious rug and close his eyes. But he couldn't do this without first asking the owner of the carpet for permission.

He called out, but no-one replied. So Askar spoke to the carpet itself:

– Beautiful carpet, please may I sit down on you?

The carpet was silent, but its luxuriant wool began to shake. Askar took this as an invitation, and sat down. The big carpet was soft and comforting to the touch. Askar lay on his back, stretched out his arms and legs, and rubbed the wool with the palm of his hand. Suddenly the carpet shook again, so strongly that Askar nearly fell off it. Surprised by the shaking, he tried to lay more comfortably - but then he felt that the carpet was about to rise up from the ground...

Then Askar realised:

– Wow, you're the flying carpet from the Kazakh fairytale! I have dreamed about meeting you one day, and maybe even flying with you!

– Yes, my little friend, I am the flying carpet! And I have flown here to meet the famous Askar, and find out whether you are as kind as everyone says. And I can already feel that you are! If you had sat down on me without asking, I would have thrown you off and flown away without you!

They flew together above the river, made a big circle over the Valley of Stones, and then flew back down to the spot in the meadow where they had met. Askar was happy. In the Kazakh tale of Ushar Khan, the father dreams of flying, and in the end his son is able to make a flight into the sky. Askar read these tales in wonder, and his imagination took him along with his heroes, all the way above the clouds. Askar wanted to tell the flying carpet all about this... but when he looked down, the carpet had vanished. Where had he gone? Only a moment ago he was sitting on top of him! Askar looked all around. The flying carpet was nowhere to be seen...

Suddenly he heard an unknown voice:

– Kind Askar! What are you looking for?

Askar looked around and saw a figure standing by the river. The thin, bedraggled man began walking towards him. In his hands he was holding the magic flying carpet.

– Did you lose this rug?

– Yes, yes! – Askar cried out, reaching for the beautiful carpet. – But how did you find it, I was just sitting on it!

– Yes, exactly! But don't you know who I am? I am Quick Hands from the Kazakh fairytale!

– Oh, of course! I *do* know you! In one of your stories you quickly stole the eggs from a magpie's nest, while the mother was sitting on them. And then you put them back, without her even noticing! And it was you who stole the soles from a pair of boots while a man was walking in them, and he didn't notice either! You have the fastest hands of all the fairytale characters!

Quick Hands smiled. He was happy that the illustrious Kind Askar had heard so much about him.

– And I have heard about you too! I know all about your kindness, and how you are a friend to fairytale characters from all over the world. It's an honour for me to become your friend!

And so Askar made a new friend; one who, it turned out, he had already known for a long time.

Samba Bimbiri Baramba

Once beside the river, Askar met a strange-looking giant.

He took one look at the giant and cried out:

– You're Samba Bimbiri Baramba, from the Guinean fairytale!

– How do you know who I am? – asked the giant, in surprise.

– I read the story about you, and remembered your beautiful name: Samba Bimbiri Baramba!

– And what is this story about?

– It's about the time you went hunting for elephants, and caught a whole dozen of them!

– Well yes, I did! – the giant said, proudly.

– And then you boasted about how you were the world's strongest giant!

– Um... the writer may have exaggerated that part a little! – the giant blushed.

– Don't be so modest! I liked you from the very start of the story. You have always been a friend of mine!

– Really? – the giant gasped.

– Yes! Because even though they call you big-headed, no-one else could have caught twelve elephants! You should be proud of yourself. The lady-giant Kumba was right to fall in love with you. And it isn't your fault that there are now giants who are even bigger and stronger than you....

– Thank you, Kind Askar! You are very generous.

Samba Bimbiri Baramba was so moved by Askar's words that tears appeared in his eyes.

– You are a big-head in the best sense of the word. And our world is full of the worst kind of big-heads: people who don't do anything to live up to their words!

Samba Bimbiri Baramba burst into the biggest of smiles, showing a mouth full of pearly-white teeth.

– How is your beautiful wife Kumba? Does she still carry you in her arms? – asked Askar.

– Well, sometimes she carries me, and sometimes I carry her.. – Samba said, still smiling.

– That's wonderful! Samba and Kumba, what a couple!

Askar invited Samba to his home, but to his surprise, the giant didn't accept his invitation. Instead, he hurried away in the opposite direction.

Confused, Askar watched him stomp into the distance.

And then he spotted someone else...

Kumba the Queen of Fire

A giant of a lady was sitting beside the river Seleta. Askar walked up to her and politely greeted her. But the lady only looked at him, with a strange, unhappy stare.

Her face was also strange. It was the colour of sand, and scorching-hot grains of sand were blowing around it.

– Are you Kumba? – Askar asked.

– How do you know who I am? – she replied, with anger in her voice.

– I read a story about you, and I really liked you! You’re the gentle lady giant who carries her husband in her arms...

Kumba smiled a sandy smile.

– And now sometimes she carries me, and sometimes I carry her! – said Samba.

Kumba gave him an angry look. Samba fell silent straight away.

Askar kept talking cheerfully, hoping to lighten the mood.

– Did you know that in the Kazakh language, “Kum” means sand?

– Of course I know!

– Welcome to my steppe! We are always happy to meet new people! You will be my guests of honour! – Askar exclaimed happily.

– You are a kind boy. Kind, but silly... – said Kumba, now with sadness in her voice.

– Why am I silly? – asked Askar, taken aback.

– Because you are kind, and clever people are never kind! Clever people know that being kind doesn’t mean you will receive kindness in return. So the ones who stay kind are the silly ones!

Kumba herself fell silent, and her big eyes lit up with an angry fire. Samba looked scared. He sprang to his feet and looked into his wife’s eyes, searching for the kindness in them.

But the giant woman’s face grew even more angry. The burning heat of the desert sands flew from her body. She too sprang to her feet, and began to sway in a rhythmical dance. Her black hair waved in the wind, and in that moment she became even more giant.

– I am not Kumba! I am Zumba, the queen of fire! – screamed the giant lady, so loudly that the whole steppe began to shake. Scorching grains of sand began to fly out of her eyes.

Waving her giant hands, Zumba started to dance faster, and with more force. A hot breeze rose up around her, creating a sandstorm.

Askar began to choke from the heat. The thick cloud of sand blocked out the sun. In an instant the flowering green grasslands turned into yellow sand

dunes. In the distance, Askar's friends were watching, frightened by what was unfolding.

The giant lady gave out a cruel scream and released more burning hot grains of sand. All the water on the steppe evaporated. The meadows dried up and caught fire.

Kumba-Zumba grew even bigger, and released even more heat from her dancing body. Her huge, angry eyes burned with a red fire, with sparks and flames shooting inside them. Whenever she waved her hands, hot clouds of sand flew all across the steppe. She set fire to everything in her path; her giant feet burned every patch that she trod on.

Askar and his friends were terrified.

– What can we do? – shouted Tausogar, holding his mountains gently in the palms of his hands. – Shall I throw a mountain at her?

– No, don't! – shouted Askar. – It will catch fire too, and we'll never be able to put it out!

– But we have to stop her!

– We can't do it with force! We have to use our heads...

– But how?

Just then Kumba-Zumba let out a fearful scream, waved her hands in a frenzy, and the whole steppe turned into ash. Everything was turned black.

Koltausar, the shrinking lake, said:

– Maybe we could try pouring water on her? The lady will cool down, come to her senses...

– Now there's an idea! Go on, just do it carefully...

Koltausar had only just filled himself up with water from a nearby river. He lay flat on the ground, braced himself, and then began to spout water out of himself. At first the giant burning lady thought that rain had started to fall. But when the water started to rise higher, she let out another spine-chilling scream and thrashed at the water with her hands. The mass of water turned into vapour in an instant.

Tausogar couldn't resist, and threw a mountain at her.

Askar felt sorry for Kumba, and cried out:

– Look out, Kumba! Run!

But Kumba-Zumba was in no mood to run. She threw her hands out in front of her, her palms facing forward, and the mountain flying towards her swerved out of her way, like a mouse avoiding an elephant's foot. Then Kumba shot a hurricane of fiery sand from her palms, engulfing the mountain in the sandstorm. The mountain shattered into a heap of ash. Seeing this, Askar and his friends froze with fear.

The fire queen was on a rampage. She was screaming, thrashing her hands around, while the burning sands poured out of her, spinning into a burning whirlwind, scorching everything in their way.

“We're finished!” – thought Kind Askar, petrified.

Just then, Samba Bimbiri Baramba ran towards them.

– Stand behind me, you’ll be safe there! – said the hunter-giant, puffing out his cheeks. – When Kumba gets angry she destroys everything in sight. She doesn’t listen to anyone. But she never touches me. The sandstorms never come in my direction. I guess in her heart, she still loves her husband...

And he was right. When they stood behind Samba, Kumba didn’t throw her burning sand at Askar and his friends. But out on the steppe she continued her crazed dance, blowing out more and more heat.

The steppe was trapped in her fiery embrace.

But suddenly Askar had an idea.

– Hey! Stop! Wait for me, I’ll be right back! – he cried out to his friends. – Zhelayak, come with me! To the flying carpet, quick!

He jumped on the back of his fast-legged friend, and Zhelayak sped away. But Kumba noticed them, and, pointing the palms of her hands at them, blasted a tornado of burning sand at them. Zhelayak ran with all his might, while the blazing sandstorm fell in the footsteps he left behind him. Suddenly Zhelayak screamed out in agony – the red-hot earth was scorching his feet. But he kept running heroically, until he reached the cave where Askar had put the flying carpet.

Askar took the carpet off the wall, brought it out of the cave, and jumped onto it.

– Beautiful carpet! My friend! Our lives are in danger! Take me to Lapland, to see the Snow Queen!

The wool of the carpet shook again, and the next moment they were flying so high and so fast that even Kumba’s most violent sandstorms couldn’t touch them.

– Zhelayak, hold on just a little bit more! I will come back with the Snow Queen! – Askar called down to him.

Zhelayak waved back, and then ran back to his friends.

The White World

The flying carpet flew faster and faster. From the sky, Askar looked down on a terrible picture – the steppe was covered with burning sand.

– My flying friend, please go faster! – Askar begged. – If we don’t get to the Snow Queen in time, my home will really suffer!

The carpet shook again, and flew even faster.

From above, Askar could see places he had never been to before, and was amazed once again by the beauty of nature. Flying over rivers and lakes, hills and forests, they eventually found themselves soaring over some majestic mountains. These were the ancient Urals. Askar looked on with trepidation at the spectacular rocky ravines.

The carpet flew on without stopping, and soon they were in the Far North. The kingdom of snow gave them a frosty greeting: they could feel the cold in their bones, and Askar, in only his summer clothes, began to freeze. His face was covered in frost, and his nose turned into an icicle. He wanted to wrap himself up in the thick woollen carpet - but the frost was clinging to it as well, its icy needles feeling like porcupine spines. The flying carpet became heavy. It slowed down, and started to fall.

– My friend, what’s the matter? – asked Askar, through frozen lips.

– I’m struggling! – cried the carpet, with difficulty. – I only fly where it’s warm. I have never felt cold like this before! There’s so much snow, this is too hard for me...

The flying carpet began to fall into a snowy valley. Askar jumped to his feet, and looked all around. The world was white for as far as the eye could see. It was tranquil, beautiful, but awfully cold.

Askar wanted to say something to the carpet, but, when he looked down at it, he gasped. His friend had completely frozen!

“This could be the end...” – he thought. But then he heard a mighty roar, and quickly turned around. An enormous polar bear was walking slowly towards him, with two cubs.

All of a sudden Askar couldn’t feel the cold any more. It was as if someone had lit a fire inside him. Running away wouldn’t save him - he tried to greet the bears calmly, and be friendly with them.

The big polar bear walked around Askar in a circle. She sniffed him with her nose, then sat down right in front of him. The cubs ran to join their mother.

– Welcome, Kind Askar! – beamed the mother bear.

– Hello, mighty dame of the white world! How do you know who I am?

– You once came to visit us, together with the Snow Queen! You are warm and kind... just the kind of boy we love!

– Oh yes, I remember now! You’re the mother polar bear who showed us all the wonders of the snow kingdom!

– Yes! So you haven’t forgotten us... – said the bear, happy that Askar hadn’t forgotten her. – Don’t you worry, we will keep you safe!

– Thank you! – said Askar.

The bear cubs walked up to him. They wanted to play with him, and began to nudge him with their little black noses.

Just then came a loud whooshing sound, and a white snowstorm appeared all around them. Askar didn’t know what was happening. A second later he found himself whizzing through the snowy valley on a beautiful sled. Someone had wrapped him up tight in a thick blanket, and as he warmed up, he realised that there was a tall figure sitting next to him.

– Do you really not recognise me, Kind Askar? – said the figure, turning to him.

– Oh! Snow Queen! Hello! – Askar cried out joyfully. – How did you find me?!

– Have you really forgotten that I am a magic queen? I felt in my heart that my kind little boy was in trouble, somewhere far away, and was looking for me! I couldn't just sit and wait for you in my ice palace, so I came to meet you!

Askar told her about everything that had happened, without pausing for breath.

The Snow Queen frowned, thought for a moment, then exclaimed:

– So what are we waiting for? Let's go! And quickly, before Kumba turns the whole steppe into sand!

Then the Snow Queen's sled whisked them away, throwing up a cloud of pure snow that sparkled in the sunlight.

– But wait! Stop! We have left my friend the flying carpet behind! He is frozen and poorly! – cried Askar.

But the sled didn't stop.

– Don't you worry, Askar! – the Snow Queen smiled. – Your friend is right here with us... – And she showed him the carefully folded woollen carpet sitting next to them.

– Oh, thank you Snow Queen! You are so kind! You know, it isn't just we children who need you, but all of mankind...

– But when will mankind understand this? Many people don't realise that even the Snow Queen has a heart. They must think I just have a lump of ice inside my chest...

– But I know you have a heart! And so do all other kind people, who believe in fairytales.

The Snow Queen looked at Askar lovingly, and sped up her magical sled.

Battle of the Two Queens

Soon the Snow Queen's sled touched down on the steppe, where Kumba's fiery sandstorm was still wreaking havoc. The scalding grains of sand were burning the land, drying up the lakes and rivers, and covering everything in a sandy dust. Askar's friends were barely hanging on, hiding from the fire behind rocks.

When the Snow Queen landed on the steppe, a cold breeze suddenly blew through the meadows. All the animals took big lungfuls of air, and the plants sprang up once again.

The cold wind grew stronger, and snow began to fall.

This all made Kumba even more livid. Seeing the Snow Queen, she threw herself at her in a wild rage.

– Well, if it isn't the little princess of snow, ice and frost! If you are so powerful, come here... let me welcome you, I only want to give you a hug!

Kumba cackled so loud that the whole steppe shook. More burning sand flew out of her mouth.

– I said come here! You look freezing, let me warm you up!

The Snow Queen bravely walked towards her.

– Just you try! In one breath I will put a spell on you, and you will burn just like one of your little grains of sand!

Then the two queens - the queen of fire and heat, and the queen of ice and snow - clashed in a fierce battle.

Out on the peaceful steppe, beside the quiet river Seleta, underneath Ereimentau mountain, the stunned people and animals watched in fear as the two queens did battle. Kumba threw her sandstorms of fire, and the Ice Queen fought back with a white snowstorm. Kumba summoned flames, while the Snow Queen threw thick balls of snow and sharp ice... until half of the Snow Queen had begun to melt, and half of the queen of fire had begun to freeze.

Kind Askar couldn't contain himself, and cried out:

– Stop! Stop! People need both of you! You are both wonderful in your own ways... but only in the right amounts, and only in the right places!

The two queens, exhausted from their fight, listened carefully to the young boy, and stepped away from each other.

– Your Highnesses, please think! Children look up to you! Entire nations place their hopes in you! We don't want our snow to melt and our ice to break. And our hot deserts don't need to cool down. It will lead to a catastrophe! – cried Askar.

The queens, who had fought all day, retreated to two separate hills, and sat, exhausted, on the ground.

Askar offered them each some camel's milk and some pies.

– What are we going to do if they start fighting again? – wondered Askar. – The Snow Queen might listen and come to her senses, but there's no way a giant like Kumba can be stopped!

At that moment, Samba Bimbiri Baramba took a deep breath, and began to tell a long, sad story.

– You know, Kumba wasn't always so angry. She is kind - she has a pure heart. But once, while I was out hunting, she found a traveller, alone and dying in the sand. He couldn't get up. If Kumba hadn't saved him, his bones would have been buried under the desert. She brought this man to our house, washed him and gave him something to eat, and nursed him back to health. But this man wasn't what he seemed. As soon as his strength came back, he wouldn't leave Kumba alone. He told her that he loved her. She lost her temper and threw him out. And as revenge the man put a spell on her, and made her ill. That's why she told you that kind people are silly. She is just a zombie now. When she does these evil things, it isn't her, it's the curse of that mean-spirited man!

– A zombie?!

– Yes, a zombie!

– Now we understand! – cried out Askar and his friends, all together.

– The cruel man planted a hateful energy into Kumba's aura, – Samba continued. – And this hatred now lives inside her body, burning away at her kind heart. This is why she explodes in anger sometimes. She is burning up, and doesn't know how to cool down. She has been wandering towards the North. That's how she ended up here...

– So the poor lady is suffering. Her soul is burning and restless! And we just couldn't understand what she was doing in our home... – said the kind giant Tausogar, with sympathy.

– Yes, she is suffering... and when she suffers, she becomes just like a zombie. She is not my kind Kumba, as she used to be, but the cruel Zumba. Even children tease her, calling her Kumba-Zumba! – said Samba Bimbiri Baramba. – And here I am, wandering along by her side. I am afraid to leave her on her own – she would die without me!

– How can we save her? How can we make her better? – asked Askar.

– We need to get rid of the bad energy in her aura, without her noticing... But Kumba doesn't let anyone touch her, and when the anger is boiling inside her, you can't even get close to her. She sets fire to everything in her way!

Askar glanced at Quick Hands, who was listening to the story with everyone else. Quick Hands understood him without a word, and nodded back to him.

– He's stolen eggs from underneath a magpie, plucked a feather from a peacock, removed the poison from a snake, snatched a honeycomb from some bees... He can remove the anger from a giant with his eyes closed! – joked Tausogar, with a big smile.

Quick Hands thought to himself – That's easy for you to say! But we're not talking about sleight of hand any more, this is real sorcery...

– Do you think you can do this? – asked Askar.

– Go on, let's try! I just need to come up with a plan... and wait for the perfect moment! But once I get my hands on this curse, what are we going to do with it?

– Throw it in the fire! Fire burns all evils, it can purify things...

– But it's *already* in a fire! – said Koltausar.

– Let's see! – Quick Hands said thoughtfully, and called his dog to his side.

Meanwhile, Kumba was finishing the pies and camel's milk that Askar had given her, and resting on the hill.

The Snow Queen was watching her from the neighbouring hill. She looked around the steppe, and was happy with her work. A gentle snowstorm was filling the ravines with soft white snowflakes. The land was saved from the burning sand.

Seeing that Kumba had fallen asleep, Quick Hands winked at Zhelayak. Zhelayak gathered him up, and his dog as well, and ran towards the mound where Kumba was sleeping.

The fire queen was dozing peacefully, opening her eyes now and again. She looked fondly at the kind boy who had brought her the pies and milk. Zhelayak poured her some more milk from a leather sack into a wooden bowl. Kumba threw the whole bowl into her mouth, and fell asleep again.

Seizing his moment, Quick Hands quietly but quickly crept up on her from behind. Very gently, without touching her body, he began to feel the angry giant's aura. His sensitive fingers and palms finally located a piece of dangerous energy within her aura. Slowly massaging the spiteful lump, he took it and placed it in the palm of his hand.

At that moment Kumba sat up and gave out a bellowing yawn. Tears began to fall from her eyes. She started to shake uncontrollably, and then suddenly fell back again, stretching out her huge arms and legs, and falling into another deep sleep.

Just then, Quick Hands patted his dog, and placed the lump of angry energy into its soft fur. The dog looked at him with surprise, gave a happy bark, and wagged its tail. The dog's own wild, powerful aura overcame and dissolved the cruel man's curse.

Then Quick Hands and his dog walked happily along with his friends, until Zhelayak picked them all up and carried them away in his arms.

Peace at last

Kumba the giant lady slept for a long time.

The Snow Queen flew back to Lapland. But before she did, Askar and his friends thanked her with all their hearts.

– Should we wake Kumba up? Maybe you could make up, and become friends? – said Samba Bimbiri Baramba to the Snow Queen, quietly. – She isn't an enemy, she is a good person really! And I am sure she will behave herself with you now!

– Oh, Samba Bimbiri Baramba, I understand! But I have to get back to my land of snow and ice. I think it's best if I am friends with her from a distance. Maybe that will bring about more harmony on Earth...

– Yes, with everything in nature just where it needs to be! Thank you, Snow Queen! – said Askar.

– And thank you to you, Kind Askar! May you and your friends always light up this fairytale world of ours!

With one wave of the Snow Queen's hand, her sled flew off towards Lapland, with Askar and friends waving her farewell.

They went back to Kumba. Zumba was no more, and all the fiery sands had disappeared.

All the ice had melted since the Snow Queen left. The rivers were flowing again, and the steppe was green and blossoming once more.

Kumba woke up, and saw Samba sitting next to her.

– Where are we? – she asked her husband, confused.

– On the steppes of Kazakhstan! – beamed Samba, overjoyed that his wife had overcome her curse, and was herself again.

– But what are we doing here? When did he get here? *How* did we get here?

– That’s a long story! Let’s go and say thank you to our new friends, say goodbye to them and go home! – said Samba Bimbiri Baramba, embracing Kumba.

The pair of giants walked to Askar and his friends. Kumba gave everyone a warm greeting. Askar was happy to meet the giant lady from his Guinean fairytales as she really was - a kind, friendly giant.

The friends gave Kumba and Samba all they could eat. They especially liked the Kazakh specialties: horse meat, and a dried cottage cheese called qurt. They thanked everyone, and asked forgiveness for what had happened. Everyone understood that it wasn’t their fault.

– Of course we forgive you! We have to always live in peace, as friends! – they all said, as one.

– How far is it to walk to your country? – asked the quick-footed Zhelayak.

– It took us over a year to walk here. But maybe it will be faster on the way back. A person feels like a cheetah when he is heading towards his home! – said Samba.

– You’re right there! But maybe our friend the flying carpet can get you home even faster? – smiled Askar.

The flying carpet began to shake...

– Only if there is no snow and ice on the way!

Samba and Kumba giggled.

– In our land you won’t find a single snowflake, or even the tiniest bit of ice!

The carpet was glad, and took the two giants back to their home in far-away Africa.

– Thank you all, kind people! – said Samba Bimbiri Baramba and Kumba, as they said goodbye.

– Safe journey! – their friends all called out.

And some white clouds drifted through the sky over the peaceful steppe...

Translated by Jonathan Campion

Wolves and witches

The karate-kicking foal

All was quiet on the steppe. The flowers were in bloom. The bees were buzzing around, gathering pollen from the wild grasses. The butterflies were fluttering from flower to flower, and the grasshoppers were jumping happily. The horses and cows were grazing peacefully, and the sheep and goats were bleating. Askar felt happy in these meadows, among the sounds and scents of nature.

One day a red-haired foal trotted towards him, and playfully sniffed him with his soft nose. Askar put his arms lovingly around the foal's neck and stroked its back. The foal neighed happily.

– My name is Erketai!

– Erketai! What a lovely name! – said Askar, giggling. – Let's go and play!

Erketai threw his mane back, and Askar jumped onto his back. They cantered across the steppe, with the breeze blowing in Askar's ears. He was crying out with joy: "Weee-eeee!"

The cloud of dust that the foal kicked up was so thick that they didn't notice they were cantering towards the steep precipice of Kensai ravine. Suddenly a great big wolf leapt out of a gully and stood in their path. He howled at them, baring his fearsome sharp teeth.

Erketai stopped and froze. Askar jumped down to the ground.

– Mr Wolf, what do you need? – he asked in his usual quiet voice.

The wolf laughed.

– Meat! I need some juicy fresh meat!

– But I don't have any meat with me! – Askar protested.

– Really? Then what is that? – the big wolf replied, waving a huge paw at Erketai. – There's a lot of meat on him! Let me have the foal, and then get out of my way! – the wolf said with a threatening snarl.

But Askar wasn't going anywhere. He replied bravely:

– No! You get out of our way, or I'll punch your lights out!

– Punch my lights out! Ha-ha-ha! With what, those bony fists?

– Then I will kick your lights out! I know karate!

– Ha-ha-ha! You make me laugh, little boy! Let's have a bet. You give me your best karate kick, and if you can knock me down, you can keep your friend! But if you can't knock me down, then I have a turn to hit you. And if you fall over, the meat is mine!

– And if I don't fall over?

– Then we continue until one of us falls over. Deal?

The wolf put out his huge paw.

– Deal. We’ll soon see who’s the strongest! – replied Askar, as he shook the wolf’s tough furry hand.

The wolf stood up on his hind legs, poised like a boxer. Askar took a long, deep breath, as his sensei had shown him, and then with a cry of “Ki-ay!” he kicked the fearsome beast with all his might. But the wolf managed to put his paws in front of his face in time, and the blow didn’t move him an inch.

– Well now, get ready, little boy... I’ll knock you into that ravine! – growled the wolf.

Askar stayed in his boxer’s pose and puffed out his chest. The wolf wound himself up and dealt a fearful blow with his right paw. But the boy skilfully swayed to one side, and the wolf’s heavy paw whistled past his head without touching him.

– Ooooff! Cunning child! But next time you won’t be so lucky! – the beast howled, and got ready for Askar’s next hit.

Askar was gathering up all his strength, to make his next kick even more powerful. But just then Erketai trotted up to him and asked quietly:

– Can I have a go?

– OK... but make sure to aim for his face! It’s a weak spot for wolves! – said Askar.

Erketai leapt forward and put his front legs up, as if he was about to punch the wolf’s head. The wolf began to sway from side to side, practicing getting out of the way of the blows. But then the foal jumped around and slammed his two hind legs into the wolf’s ribs. The wolf made a pitiful yelp, and fell all the way down to the bottom of Kensai ravine. He rolled over a few times, but then got to his feet, dusted himself off, and walked away along the bottom of the ravine.

Askar cried out with joy again, and threw his arms around Erketai’s neck.

– Where did you learn to fight like that? – Askar asked, as they cantered away from the ravine. – Are your stables next to a karate school?

The foal gave a whinny and began to gallop.

– But of course! – remembered Askar. – Horses are great at karate and taekwondo! In the winters the older foals can protect the whole herd from a pack of hungry wolves. The mares and colts form a circle around the weaker ones, so the fearsome wolves can’t get to them. If a wolf comes at them from the front, then the foals give them a karate chop with their front hooves. But if they attack from behind, then they give them a karate kick with their hind legs! So now the wolves know not to make the horses angry. They run away into the steppe before even more horses come to help them!

Askar gave his new friend Erketai a loving pat on the shoulder.

– Horses really are a man’s best friend! – he thought.

The very most...

One day Askar and Erketai were playing together in a meadow. The other animals saw how much fun they were having, and came to join them.

– I'm the most faithful friend a person could have! – woofed the puppy, and danced around Asar's legs.

– But that doesn't mean you're his favourite! – miaowed the kitten. – You know I'm his favourite!

The kitten purred, and then jumped onto Askar's shoulder.

– You're lying! I don't believe you... – complained the puppy.

– It's true! When humans love each other, they call each other "kitten". They don't say "My little dog"!

– Woof-woof! Well, they should!

– Humans only call each other dogs when they are angry with each other. They know best! Miaow miaow!

The puppy and the kitten laughed together. Then the puppy ran away to chase a butterfly that had fluttered past his nose.

– And it's me who is the most useful! – mooed the calf. I feed the humans. Everyone needs my milk!

– No, *I* am the most useful! – bleated the lamb. – Humans make all their clothes from my wool...

– Well, I am the most clean! And the humans love me for it. – the little goat interrupted. – And they say that goats' milk is the best medicine!

– You mean the best medicine apart from horses' milk! – snorted the foal. – How can you forget our fresh saumal and kumys?

– You're both wrong! The best milk comes from camels. It's called shubat! – said the little camel.

– Yes, but I'm the most fast! – replied the foal. – They say we give humans wings!

– My friend Erketai can run faster than a Toyota! – said Askar. – And he doesn't need petrol!

– But what about us? – said the little camel, offended. – We camels are the biggest and strongest! They call us the ships of the desert. We carry heavy things for you all the way across the steppe!

– We haven't forgotten you! And you don't even need any oil, just some food and water! – said Askar, and stroked the little camel's nose.

– But I am the most brave! – the puppy barked. – We protect all of you and keep you safe in your homes!

And then all the animals began to shout at once:

– I'm the most...

– No, *I'm* the most...

Finally the little camel straightened its neck and cried out:

– Enough! Stop! Let’s ask the human to decide!

Then the animals all said together:

– Tell us, Askar, which one of us is the very most?

– The very most what? – asked the boy, confused by the difficult question.

– We mean the very most loved...

– And the most useful...

– And the best...

Askar couldn’t give an answer. But the animals made a circle around him and kept shouting: “Who is the very most..?”

Just then there was a frightening howl:

– Aaaa-uuuwww! Now let’s see which one of you is the tastiest!

The animals broke out of their circle and froze. The great big wolf had crept up on them and was licking his lips.

– I am the very most! The most strong, the most fierce... and the most hungry!

Askar had shivers running down his spine. But he took a deep breath, like warriors do, and composed himself. He remembered what the elders on the steppe had taught him: “If you are strong, you can beat someone. But if you are clever, you can beat thousands...” He knew he was cleverer than the wolf.

– Mr Wolf, Sir... You can show me how strong you are later. For now let’s just sit down and talk!

– Maybe I don’t want to waste my energy on you! – said the wolf, calming down a little. – And anyway, I haven’t forgotten you. My ribs are still hurting from what your friend the foal did to me last time! But my teeth are fiercer than my paws. Let me take a bite out of you and you’ll see!

– Don’t rush, Mr Wolf! Tell me first: what are you the very most..?

– Who, me? I am the most angry. I am the most sharp-toothed. And I am the most strong...

– Mr Wolf, you are lying!

– No I’m not!

– Liar!

– No!

– Then let’s have a bet. If you’re lying, you will leave us all alone. But if you are telling the truth, I will give you any animal you want. Deal?

– We’ll shake paws on it! You can give me that foal of yours. I can’t wait to sink my teeth into its ribs! Aaaa-uuu-www!

– Not so fast, Mr Wolf. You say you have the sharpest teeth?

– Yes! Who else has teeth like me? – asked the wolf.

His teeth were as sharp as knives, and glistened in the sun.

– Why yes, you do have magnificent teeth! But I think tigers have even bigger and sharper ones...

The wolf looked down at the ground. Askar continued:

– You are big and fearsome, too. But sorry Mr Wolf, you’re not the strongest either! You wouldn’t stand a chance against a bear...

The wolf sat quietly, looking sad.

– But there is one thing that you are definitely the most of, – said Askar.

The wolf cheered up in a flash. But Askar continued before he could say anything:

– You are the most cruel, the most awful animal on the planet! Do you agree?

The fearsome wolf yelped and scrambled to his feet.

– No, no! Wolves are scary, but we aren’t the most awful! I don’t want to be the most awful!

– Then stop being so cruel!

– But then what would happen to me? Who would I become?

– You can become the first ever gentle wolf! You’ll be a friend to all the other animals!

The big wolf loved this idea, and so did all the other animals.

– The first ever vegetarian wolf: I like the sound of that! – exclaimed Askar.

– And you know, we really don’t need to argue about who is the very most...

The animals looked at Askar in surprise, but he continued:

– Every one of us is the very most...

– What do you mean? – asked the kitten, confused.

– It’s very simple. You are the very most you. I am the very most me. He is the very most him. There is no-one else in the world like us!

All the animals understood what Askar was saying, and made lots of happy noises. They were all very glad to know that they were all the very most them.

Danger

One day Askar and his friends were walking beside a river when a kitten scampered up to them. It looked very tired, and frightened.

– What happened? You must be exhausted... – said Askar, stroking its silky fur.

At first the kitten only purred. After a couple of minutes it squeaked:

– I’m really scared! Over there, hiding among the rocks, is the scary old woman Zhalmauiz. And she is with Zheztyrnak!

Askar and his friends froze with fear. The old woman Zhalmauiz, who some people called Baga Yaga, could do all sorts of nasty things. And if Zheztyrnak, with her hands like knives, was with her then it was twice as frightening.

– I was playing in some tall grass, and overheard them talking. – panted the kitten. – They are planning to snatch us today! They were gnashing their teeth. They want to eat one of us!

– Who?!

– Yes, which one of us do they want to eat?! – the animals all cried in unison.

– Just don't let them eat me! – bleated the lamb, trembling.

– Of course they're going to eat you! – said the little goat. – They won't take me. When there is such a fat and tasty lamb here they won't so much as look at a bony little goat...

– But Zhalmauiz probably knows that foals have the juiciest meat! – said the lamb.

– I will run away... They won't catch me! – whinnied Erketai.

– Wait, all of you! These evil women haven't even appeared yet, and you are already panicking. They always catch the cowardly ones! The ones who overcome their fears and do battle with their foes always win! We are all friends. We all live on the same steppe. We're going to fight together, and together we will win! – cried Askar, rallying his friends around him.

The animals all joined in:

– Yes! Together we will win!

– But tell us what you heard them talking about – said Askar to the kitten. – Which one of us are they going to eat?

– They said that one of us has especially tasty meat. The boy!

The animals all gasped.

– No! – yelped the puppy. – We won't let them take Askar! He's our friend!

Everyone gathered around Askar and put their paws around him. When Askar's warrior friends heard that he was in danger, they all came to his side too.

– Little friend, don't you fear, we will protect you! – bellowed Tausogar. – When I get my hands on them I will teach them a lesson!

But Zhalmauiz and Zheztyrnak were no simple foes. – They move as fast as lightning... They can rip open your stomach before you even see them! – cried the kitten. – Zhalmauiz has teeth like daggers, and Zheztyrnak's claws are as sharp as knives!

– But the scariest thing is that they are witches! They can hypnotize you with just one evil glance! – added Quick Hands. – If they catch your eye, that's it, it'll be the end of you... you won't even notice your head spinning and your hands being tied!

– So how can we fight them? – asked Tausogar.

– All their strength and evil powers are in their teeth and claws. If they are taken away from them, the witches will lose all their cruel spells...

Just then Askar jumped up:

– Now we know where their weak spots are, we can think of something!
The friends prepared themselves to come face to face with the wicked witches.

Zhalmauiz and Zheztyrnak

The witches came. In the middle of the night the friends spotted two figures dressed all in black. They were creeping slowly and silently towards Askar's home. The moon was hidden behind some clouds, and it was so dark that they could barely make out the two shady silhouettes. But Askar had great eyesight: his parents had given him raw carrots to eat when he was small, to help him see in the dark. And when Quick Hands closed his eyes, he could use his intuition to feel where things were. The two of them stood on guard, waiting.

The dark shadows crept into Askar's home. And then all of a sudden there was a blood-curdling scream...

Askar and Quick Hands lit a lamp and hurried inside.

– We've got you now, evil Zhalmauiz! – cried Quick Hands, pointing a sword at Baba Yaga. – And it's the end for you too, cruel Zheztyrnak!

Askar shone the lamp on the two witches.

When the room lit up, Quick Hands could see that Zheztyrnak had thrown herself upon a big log of firewood that was wrapped in a leather sack. She must have thought it was Askar. She had thrust her long, sharp nails into the hard piece of wood, and now she couldn't get them out again. And the old hag Zhalmauiz, without even looking, had sunk her teeth into it. But as she took her first bite of the log, an awful pain ran through her entire body, and she screamed at the top of her voice. She fell to her knees and scratched at her face with her hands, trying to free herself.

Seeing Quick Hands waving a sword at them, the witches became even more frightened. With the evil ones' teeth and claws still trapped inside it, Askar lifted up the leather sack to reveal the log underneath. Zhalmauiz and Zheztyrnak burst into hopeless tears.

– How could you think of something like this? – cried Zhalmauiz, the tears running down her crooked face.

– I'm cleverer than you think! – laughed Askar. – That's how you defeat evil witches: with brains and cunning! You are both so cruel that there is no other way. The real question is, how could you think of tearing up and eating an innocent little boy?!

– Enough talking! Now let's punish them! – cried Quick Hands. – Only then will they stop being so cruel!

Zhalmauiz could only groan, grabbing at her cheek and wiggling her ugly head. Zheztyrnak screamed at Askar to release them.

– No... You sit there and think! – Askar told her strictly. – I'm going to talk with Grandma Zhalmauiz.

Askar took the sword and stuck it into the log next to where the old witch had sunk her fangs. He chipped into the wood until she could get her teeth out. Askar marched her to the edge of the river, and then forced her to wash her face and hands until they were clean.

– Do your teeth still hurt, Grandma Zhalmauiz? – he asked gently.

– They are in agony! It's unbearable! They have been hurting for a long time, but now even more so... – the old lady whimpered.

– Then let me take a look. Open wide!

Zhalmauiz opened her big mouth and showed Askar her ancient teeth. They were all horribly yellow and rotting.

– Eurgh! Do you never brush your teeth? – Askar winced.

Zhalmauiz looked down at the floor and said nothing.

– You don't even know that you have to brush your teeth twice a day! They are no use to you any more. We might as well take them all out!

– Oh no, please don't! How would I live? How would I eat without any teeth?

– Don't be scared, Grandma Zhalmauiz! I will give you some sheep's teeth instead. In place of raw meat you will eat vegetables, berries and fruits. Maybe then you will stop being so bloodthirsty, and just be a nice grandma like all the others!

Askar told Zhalmauiz to sit on a rock, and she opened her mouth again. Her two front teeth were enormous. He was afraid to think how many animals those awful teeth had torn to pieces. He wanted to take them out and throw them away as quickly as possible. He took a pair of tweezers out of his pocket and tried to twist one of the big teeth until it came out. But he wasn't strong enough. Zhalmauiz sprang up from the pain, and knocked Askar to the ground. He didn't know what more he could do. Just then appeared Tausogar, who had been watching them from a distance. He signalled for Askar to give him the tweezers and walked towards the old lady. But Zhalmauiz was so scared of the giant that she put both her hands over her mouth and began to cry. Askar felt even more sorry for her.

– Wait! Don't touch her! Grandma Zhalmauiz may be a witch, but she is still a living being. I will think of something else!

Askar called for Quick Hands, who was still keeping an eye on Zheztyrnak. He came so quickly that Askar didn't notice him appear.

– We need to take Zhalmauiz's teeth out. And then we need to take some teeth from a sheep's skull and put them in her mouth...

Askar opened Zhalmauiz's mouth to show Quick Hands what had to be done. When Askar looked at his friend, the tweezers were already in his hands.

Quick Hands went even closer to Zhalmauiz.

– Grandma Zhalmauiz, how old are you? – he asked.

The old lady closed her mouth and began to think.

– I don't know. I forgot a long time ago. I'm so old that when I was a child, people used to move across the steppe in horse-drawn carriages, with wheels made of wood. We used to practice writing on rocks, and all we could draw on were the cliffs of the ravine. So you can figure out for yourself how old I am. I am probably a couple of thousand years old!

– Do you remember your grandfather? – Askar asked with interest.

– My great-grandfather told me that we appeared even before you humans did!

– But why are you so cruel to humans?

– This isn't only our fault! The humans began to chase us away from our land. Sometimes they simply killed us! They could have lived on their own land, but no, that wasn't enough! They couldn't live peacefully alongside us, so instead they made our lives misery. But you know, whenever a human buried a witch, they became a witch themselves!

Askar was listening intently to Zhalmauiz's story. But Quick Hands interrupted her:

– So when are we going to put these teeth in? – he asked with a grin.

Everyone suddenly remembered what they were doing sitting by the rock.

– Kind Askar, take a look inside Grandma Zhalmauiz's mouth... – said Quick Hands.

When the old lady opened her mouth. Askar could see that her rotten old fangs had gone. In their place were some small and very clean sheep's teeth!

Quick Hands had taken out all her teeth and put the new ones in while Zhalmauiz was telling her story. No-one had noticed a thing!

Askar showed the old lady how to rinse her mouth with salty water.

– You need to wash your teeth with salt. – he said. – It will keep them healthy and clean.

Zhalmauiz nodded her head to say thank you. She didn't dare to complain: she was still scared that Tausogor would punish her for what she had tried to do the night before.

– Grandma Zhalmauiz, your teeth don't need to bite into meat any more! Now you can live on fruits, berries and vegetables. They are much better for your health. And fruit will be perfect for you: in the middle of the name "Zhalmauiz" is the word "alma", which means apple in Kazakh! – smiled Askar.
– If you promise to stop being cruel and try to be good, we can live happily together as neighbours.

– That sounds good to me! Let's hope that Zheztyrak agrees too... – said Zhalmauiz, showing her new white teeth as she smiled.

– Let's go and talk with her now! – said Askar.

Tausogor lifted Zheztyrnak up. Her sharp claws were still stuck inside the log of firewood.

– Well, Zheztyrnak, what do you say? Grandma Zhalmauiz has promised to stop being cruel. And to eat apples instead of humans.

– If that’s good enough for her then it’s good enough for me! – said Zheztyrnak, still in tears. – Just get my claws out of this awful log!

– If you are telling the truth then you won’t need those claws any more! – Askar said with a smile. – Quick Hands will get rid of them for you. And in their place, you can have some normal fingernails...

Zheztyrnak looked on in horror. She didn’t want to lose her dreaded sharp claws, but there was nothing she could do – she had to agree. Quick Hands took a nail file out of his pocket and walked in a circle around Zheztyrnak, as if he was looking for the right spot to begin filing. Just then the heavy log fell away from her hands. She saw that all her claws were still inside it.

– Look how beautiful your fingers are now! – said Askar. – We can even shake hands!

Then the kind young boy gently took her hand. After all, she and Zhalmauiz were no longer witches.

After that, Askar and his friends said goodbye to the old ladies. The animals saw them merrily on their way. And everyone on the steppe lived happily ever after.

23.11.2019 – 13.06.2021
Translated by Jonathan Champion

Баянғали Тақанұлы Әлімжанов - ақын, драматург, жазушы, айтыс ақыны, жыршы-жырау, манасшы, кинорежиссер, сценарийші, актер, сыншы, сатирик, әдебиет пен өнер зертеушісі, балалар ақыны және балалар жазушысы.

Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері. Қазақстанның «Кұрмет», Қырғызстанның «Достық» ордендерінің иегері. 1954ж. 16 қазанда Ақмола облысы, Біржан сал ауданы, Степняк қаласында дүниеге келген. ҚазМУ-дың қазақ филология факультетін бітірген. 60 кітабы, 23 томдық шығармалар жинағы шыққан.

Баянғали Токанович Алимжанов — казахский поэт, писатель, драматург, акын - импровизатор, жыршы – сказитель, манасчи, сатирик, критик, литературовед, режиссёр, сценарист, киноактёр, телеведущий, детский поэт и детский писатель. Заслуженный деятель Казахстана. Кавалер орденов «Курмет» \ «Почет»\ Казахстана и «Достук» Кыргызстана. Родился 16 октября 1954 года в г. Степняк, Акмолинской области РК. Окончил казахский филологический факультет КазГУ.

Автор 60-ти книг и 4-х художественных, 6-ти документальных фильмов. В Казахстане изданы Собрание сочинений Б. Алимжанова в 23-х томах. Его роман и повести, написанные на русском языке, изданы в Москве. \ «Сказ столетнего степняка» Изд. «Художественная литература», 2019г. \ опубликованы в "Роман - газете" \ № 7.2019г. \ В "Детской роман-газете" \ №9, 2019г. \ была опубликована сказка "Доброжелательный Аскар". В 2020 г. эта книга издана на английском языке в Лондоне. Его произведения переведены на английский, русский, испанский, французский, арабский, китайский, японский, немецкий, турецкий, азербайджанский, узбекский, кыргызский, туркменский, уйгурский, каракалпакский, татарский, башкирский, удмуртский, венгерский и монгольские языки.

Пишет в основном на казахском, а так же на русском языках.

Bayangali Tokanovich ALIMZHANOV is a Kazakh poet, playwright, author, improv-performer, director, scriptwriter and film actor. He was born on 16 October 1954 in the town of Stepnyak, Akmola region. He is the author of 60 books, four films and six documentaries. He has appeared at *aytys* 216 times, and has won 22 grand prix and about a hundred other competitions. He twice won the grand prize at the Kazakh national story-telling competition. In 1995 he won the international competition for *manaschi* – narrators of the Kyrgyz epic novel ‘*Manas*’ – in Bishkek, Kyrgyzstan.

Mr Alimzhanov is an Honored Artist of Kazakhstan. He writes in Kazakh and Russian.

Tel: 87014432593. e-mail: alimzhanov1954@mail.ru

Баянғали ӘЛІМЖАНОВ
Баянғали АЛИМЖАНОВ
Bayangali ALIMZHANOV

МЕЙІРІМДІ АСҚАР

Ертегі

ДОБРОЖЕЛАТЕЛЬНЫЙ АСҚАР

Сказка

Kind Askar

A fairy-tale

Редакторы С. Досымбекова
Корректоры Ш. Бекболатов
Суретші Алмас Сырғабаев
Техникалық редакторы Л. Маашева

Басып шығаруға 14.07.2022ж. қол қойылды
Пішіні 60x84 1\16. Қағазы офсеттік.
Офсеттік басылыс. Шартты баспа табағы 8.5
Таралымы келісім бойынша.
«Сотниченко Е.В.» ЖК баспаханасында басылып шықты
Нұр-Сұлтан қ, М.Әуезов көш., 46/1, 105. Тел. +7 /7172/ 46 71 29

